

مۇھەممەت بىسنىنى ئابدۇللاخارا باتى

مەسنۇنى خاراباتى

ئەشەرگە تەييارلىغۇچى : ئىبنىز سابت

مەسئۇل مۇھەررىرى : توختى ئابىمخان

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

מגילת אסתר
מלכות אסתר

דפוס ישיבת אשכול תל אביב

ЛИТ. ДКОПЛЕВА

نەشرگە تەييارلىغۇچىدىن

ئۇيغۇر ئالىمى، تالانتلىق شائىر مۇھەممەت بىننى ئابدۇللا خارا باتى 17 - ئەسىرنىڭ ئوتتۇرىلىرى (1638 - يىلى) شىنجاڭ ئاقسۇ ناھىيىسىنىڭ چوغتال كەنتىدە تۇغۇلۇپ، 18 - ئەسىرنىڭ باشلىرى (1730 - يىلى) ئۆز يۇرتىدا ئالەمدىن ئۆتكەن. خارا باتى - ئۇنىڭ تەخەللۇسى.

«هاجى خارا باتى تەزكىرىسى»دىكى مەلۇماتلار بىلەن پىشقەدەم كىشىلەرنىڭ ئېيتىشىغا قارىغاندا، شائىر مۇھەممەت بىننى ئابدۇللا خارا باتى ئاقسۇ ۋە بۇخارادا بىلىم تەھسىل قىلغان، كېيىن ئۆز يۇرتىدا ئىمام، مۇدەررىس بولغان. قولغا قەلەم ئېلىپ، ئەدەبى شەكىلدىن ئەپچىللىك بىلەن پاي-دىلىنىپ، شەخسىيەتچى، ئالدامچى - مەككەر، رىياگەر ئىشان - شەيخ، نادان ئەخماق سوپىلارنى رەھىمسىزلىك بىلەن پاش قىلىپ سۆككەن؛ سەممى، سادىق، مەرىپەتپەرۋەر ئاتىكۆڭۈل كىشىلەرنى ماختىغان. ئاۋام خەلقى نادانلىقتىن قول ئۈزۈپ، ئىلىم - مەرىپەت يولغا مېڭىشقا دالالت قىلغان. لېكىن، كىشىلىك ئەخلاقى ئومۇمىي يۈزلۈك بۇزۇلۇشقا باشلىغان، ئاۋام خەلق نادانلىق، جاھىلىلىق پاتىقىغا پاتقان؛ نەپسانىيەتچىلىك، ئاچكۆزلۈك، يالغانچىلىق، ئالدامچىلىق، تاماخورلۇق، ھەسەتخورلۇق، شۆھرەتپەرەست - ماختانچاقلىق، غەمبازلىق، ئادالەتسىزلىك... قاتارلىق ئىللەتلەر راسا ئەۋج ئالغان ئىجتىمائىي شارائىت - شائىرنى ئۆزى قارشى

تۇرغان مەزھەپ - گۇرۇھلارغا تاقابىل تۇرۇشتا ئامالسىز قالدۇر-
غان. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئۆز بىمەسلىكى مال - مۈلۈكلەرنى
سېتىپ، بىر قىسىمىنى كەمبەغەل، ئاجىز، يېتىم - يېمىرلارغا بېرىپ
ۋېتىپ، مەككىگە بېرىشقا مەجبۇر بولغان. ئۇ يەردىن ھەج قىلىپ
قايتقاندىن كېيىن، ئىلىم - مەرىپەت، تەرغىبات، ئىبادەت بىلەن
شوغۇللانغان ۋە بىمۇاپا، تەتۇر زاماندىكى شەپقەتسىز تۇرۇشۇشتا
چېكىدىن ئاشقان دەرت - ئەلەم، زۇلۇم - سەتەم ئىلكىدە يا-
شاپ 92 يېشىدا ئالەمدىن ئۆتكەن.

شائىر ۋاپات بولغاندىن كېيىن ئۇ يېزىپ قالدۇرغان «مۇ-
بارەك ئەسەر» «مەسنەۋى خاراباتى» قەدىرلىنىپ، تولىدىن -
قولغا ئۆتۈپ كۆچۈرۈلۈپ، ئەل ئارىسىغا كەڭ تارقالغان. ئۆز
ئالىمىنىڭ پاك قەلبىنى، ساغلام ھەسسىياتىنى، ئۇلۇغ ئارزۇ -
ئىستىگىنى چۈشەنگەن خەلق شائىرنىڭ ھۆرمەت خاتىرىسى ئىز-
چۈن ھەيئەتلىك «ھاجى خاراباتى مەقبەرىسى» بىلەن «ھاجى
خاراباتى خانىقاسى» نى ياساپ چىققان. تا ھازىرغىچە بۇ جاي
ئىلىم - مەرىپەتكە ھىرىسەن ئۇيغۇر ئەۋلاتلىرىنىڭ ئىلىم مۇتالىمى
قىلىدىغان، تۈرلۈك دىنىي پائالىيەت ئۆتكۈزۈلىدىغان، خاتىرىلەش
يىغىنلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، ئالىمنى سېغىنىپ ئەسلەيدىغان مەيدان
بولۇپ كەلمەكتە.

شائىر ھاياتىدا 13 مىڭ مىسىرغا يېقىن قىممەتلىك شېئىر
يېزىپ قالدۇردى. بۇ شېئىرلار ئاروز ۋەزنىنىڭ مەسنەۋى شەك-
لىدە يېزىلغانلىقتىن، ئەينى يىللار «كۈللىيات مەسنەۋى خارابا-
باتى» دىگەن نام بىلەن بىر دىۋان (توپلام) قىلىپ كۆچۈرۈ-
لۈپ ئەل ئىچىگە تارقىغان، ھەتتا چەتئەللەردە «مەسنەۋى خارابا-
باتى»، «كۈللىيات مەسنەۋى خاراباتى» (بۇ ئىككى كىتاپ ئىچكى،

قۇرۇلۇش جەھەتتە تامامەن ئوخشاش) دېگەن نامدا ئارقا - ئارقى قىدىن مەتبەدە بېسىپ تارقىتىلغان.

كىتابنىڭ ئەل ئارىسىدا مۇنچىۋالا شان - شۆھرەت قازىنىپ، كىشىلەر سۆيۈپ ئوقۇيدىغان، كۆز قارچۇغىدەك قەدىرلەپ ساقلايدىغان گۆھەرگە ئايلىنىپ قېلىشنىڭ سەۋدۇنى ئىزلىگىنىمىز - دە، شائىرنىڭ بۇزۇلغان كىشىلىك ئەخلاقىنى ئوخشاپ توغرا يولغا سېلىش، ئىلىم - مەرىپەتنى ئەۋج ئالدۇرۇش، مىللەتنى، ئەلنى روناق تاپتۇرۇش يولىدىكى جاپالىق ئىزدىنىشلىرىدىن ئايرىپ قارىغىلى بولمايدۇ. بىز شائىرغا ۋە شائىرنىڭ ئەسەرلىرىگە باھا بەرگىنىمىزدە، ئاپتورنىڭ ياشىغان دەۋرى، شەخسەن ئەتمىدى - سىنى ھىساپقا ئالماي تۇرالايمىز. شۇنىڭ بىلەن بىللە خېلى كۆپ ئەسەرلىرىنىڭ ھىلمۇ زور ئىجتىمائىي قىممەتكە، تەربىيىۋى ئەھمىيەتكە ئىگە ئىكەنلىكىنى ھىس قىلىمىز.

«مەسئۇلى خاراياتى» نى قىسقارتىپ نەشرگە تەييارلاشتا، شائىرنىڭ ھاياتى، ئەسىرى بىلەن تونۇشۇش، شائىرنىڭ يۇرتىنى ئېنىقلاش قاتارلىق جەھەتلەردە كۆپ ئىزدىنىشلەردە بولدۇم، ئاخىرى خاراياتىمنىڭ ئەۋلادىدىن بولغان، 52 ياشلىق نۇرانىخان ئاچىنى تاپتىم. ئەۋلادى شەيخلەر، ئىلىم - مەرىپەت ئىگىلىرى بىلەن ئۇچراشتىم. شۇنداق بولۇشىغا قارىماي، كىتابنىڭ بۇ نەشر نۇسخىسىدا بەزى سەۋەنلىكلەرنىڭ بولۇشى مۇمكىن. كەڭ كىتاپخانىلارنىڭ تەنقىدىي پىكىر بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

مۇندەرىجە

- 1 بىسىملاھىر رەھمانىم رەھىم
- 18 نەئىتى رەسۇل ئەكرەم سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم
- 29 دەر بايان دىل ئازارى
- 31 دەر بايان ياخشىلىقنىڭ خاسىيىتى
- 36 دەر بايان سالھ ۋە مۇنازىق
- 38 خاسىيەتى ئىستىغفار
- 40 بۇ پەسىلدە كەم يىمەك خاسىيىتىنى ئەيتۈر
- 43 بۇ پەسىلدە ئىشارەتى ئەھلى ئىمان ۋە بى ئىماننى ئەيتۈر...
- 45 دەر بايان نەسىھەتى نىمك ۋە بەد
- 48 دەر بايان سەبىر ۋە بى سەبىرلەر
- 52 ئەھلى دۇنيالار سۆھبىتى بايانىدە
- 54 دەر بايان خىزمىتى پىر ۋە ھەقىقى ھەمساپ
- 58 دەر بايان فەزىلەتى ئۈچۈن ۋە تاھارەت
- 59 دەر بايان ئاگاھلىق ۋە راھى راستلىق
- بۇ پەسىل ياخشى ئەئمالغە تەكپە قىلماسلىق ۋە رەھ-
- 62 مەتى ھەقتىن ئۈمىد ئۈزۈمەسلىك بايانىدا
- 64 دەر بايان تەمە قىلماق ۋە يېڭى بايدىن قەرز ئالماق...
- 67 دەر بايان تەبىب ھازىق مەسەل جانەست
- 69 دەر بايان فەزىلەتى فەرا يىزىپا
- 72 دەر بايان فەزىلەتى ئۆلۈم

76

بۇ پەسىلدە كۆپ سۆزلەشكەننىڭ تەبىئىيلىكىنى ئەيتتۇر

76 بۇ پەسىلدە پادىشاھ ئادىل ۋە زالىملارنى ئەيتتۇر

79 دەر بايان نىيەتى دېھقان

82 دەر بايان ئەھۋالى كاسىب

84 دەر بايان ئادەم شۇناسلىق

86 دەر بايان كاساپەتى مالى ھارام

89 دەر بايان شەراپەتى مالى ھالال

90 دەر بايان فەزىلەتى نىيەت

92 ئەھۋالى شەيخنى ئىمتىياز قىلماق بايانىدە

96 دەر بايان ئەھۋالى سۈننى ئامى

99 دەر بايان نەفىسى بەد

102 بۇ پەسىلدە جۈملە ئىزىچانلار سەپەر تىلماقنى ئەيتتۇر

105 دەر بايان نەفىسى كەبىر ۋە نەفىسى سەغىر

بۇ پەسىلدە بارچە شەيئەنى ئۆزىدىن ياخشى بىلمەك

109 نىڭ بايانى

114 دەر بايان ئىلمى لەدۇن

119 دەر بايان غەرب

119 دەر بايان سىلگە رەھىم

ھىكايەت

123 ھىكايەت

126 بۇ پەسىلدە گۆرۈگەر ۋە بەد ئەندىشەلەرنى ئەيتتۇر

130 ھىكايەت

131 بۇ پەسىلدە شائىر ۋە ئىلمى لەدون فەيزى ئىلاھىدۇر،

ئانى ئەيتتۇر

135 بۇ پەسىلدە جاھان بىۋاپانى ئەيتتۇر

137

- 142 بۇ پەسىلدە ئىشقىنى ئەيتۈر
- 146 بۇ پەسىلدە زۆھدە ۋە تەقۋانى ئەيتۈر
- 152 بۇ پەسىلدە دۇنيايى مەككار ۋە پۇر ئەييارنى ئەيتۈر...
بۇ پەسىلدە دىن پۇرۇش ۋە دۇنيا تەلەب ۋە شەيخى
- 158 زەر تەلەبلەرنى ئەيتۈر
- 160 ھىكايەت
- 166 ھىكايەت
- 168 بۇ پەسىلدە خەشىملىغىدە ئىماننى يوق قىلماق بايانى...
بۇ پەسىلدە ئۆز نەفسى بىرلە جەڭ قىلماقنىڭ بايانىنى
- 175 ئەيتۈر
- 178 بۇ پەسىلدە ئىسقاتلار ئەھۋالىنى ئەيتۈر
- 189 بۇ پەسىلدە ئۆمىرنىڭ چۈست بىلە ئۆتمەك بايانى ...
- 194 بۇ پەسىلدە ئارىقلار مەئرىپىتىنىڭ بايانى
- 202 بۇ پەسىلدە فەزىلەتى مېھماننى ئەيتۈر
- 207 بۇ پەسىلدە ئىشقىباز نادانلارنى ئەيتۈر
- 215 بۇ پەسىلدە ئەقلى كۈللى ۋە ئەقلى جۈزۈنى ئەيتۈر
- 224 بۇ پەسىلدە ئىشقى بىرلە نەفسنى ئەيتۈر
بۇ پەسىلدە كۆز ئاچمى بىر رەھبەرنى ئىزلەمەكنى
- 232 ئەيتۈر
- 238 بۇ پەسىلدە مۇھەببەتنىڭ مەستلىكىنى ئەيتۈر
- 244 بۇ پەسىل خاتىمەدە تارىخ بايان قىلىنۇر

بەس مەللاھەر رەھمان رەھىم ①

ئەيتايىن ھەمدە ② ئىنى ئەي يەزدانى پاك ③،
ئىچتىلەر خۇن ④ى جىگەر مەردانى پاك.

خالقا ⑤ خەلقىنى كۆردۈم بى ئەدەد ⑥،
ھىچنە يوقتۇر سېنىڭدېك بى مەدەد.

سېنىڭ زاتىڭ تەسەۋۋۇردىن مۇنەززە ⑦،
ساماۋات ⑧ىڭ تەسەل سۇا ⑨دىن مۇنەززە.

① بەس مەللاھەر رەھمان رەھىم — بۇ كىتابنىڭ شەپقەتلىك ۋە مېھرىۋان

ئالانىڭ نامى بىلەن باشلايمەن.

② ھەمدە — مەدھىيە، ماختاش.

③ يەزدانى پاك — پاك، يىگانە خۇدا.

④ خۇن — قان.

⑤ خالقا — ئەي ياراتقۇچى ئاللا.

⑥ بەدەد — ھىساپسىز، سانسىز.

⑦ مۇنەززە — پاك، خالى.

⑧ ساماۋات — ئاسمان، كائىنات.

⑨ تەسەل سۇل — چېتىلغان، باغلىنىشلىق.

ئەناسىمىر ① دىن تىلىمىسەن ئادەمىزاد،
بىراۋنى دىۋىدەك، بىرنى پەرىزاد.

فەلەك تۈگرۈگىزۈ ئۈستۈن تانا بىمىز،
بەنا تىلمىدىك ئىككى ئالەم شىتابىمىز.

قىلمىب ئەستارەمى ② زىننەت فەلەككە،
يورۇتۇب تۇن ئىچىنىدە دىكۆرە دىسەككە.

قىلمىب نەشمەتنى سەن يەردىن فاراۋان،
ئەنى يەر ئادەملىرى شادۇ خەتدان.

نېچەكىم ئۆزگەلەرغە ئۆرسەلەر دەم،
ئانىڭ رىزقىمى ھەرگىز قىلمىدىك كەم.

ھەمە زىجانغا بەردىك نىشمەتىڭنى،
ئەسار ③ ئەت ئادەمىغە رەھىمىتىڭنى.

پادىشاھا تۇنۇ كۈن يەكسان ساخا،
بەندەنى ئەفۋەيلىمەك ئاسان ساخا.

جان قۇشى جەننەتكە پەرۋاز ئەيلەگەي،
تىل سېنىڭ ھەمدىڭدىن ئاغاز ④ ئەيلەگەي.

① ئەناسىمىر — سۇ، ئوت، شامال، تۇپراق.

② ئەستارەمى — يۈكۈزلەر.

③ ئەسار — بېقىملاش.

④ ئاغاز — باشلاش.

ياخشى سۈرەت بىرلە ئادەم ئەيلەدىڭ،

ئەتىمى ئادەمگە ھەددەم ئەيلەدىڭ.

دانەنى ئادەمگە سەن دام ① ئەيلەدىڭ،

ئەفسىنى ئول دانەغە رام ئەيلەدىڭ.

دۇنيادا ئادەمنى بۇنياد ② ئەيلەدىڭ،

لەززەتى دۇنيا بىلەن شاد ئەيلەدىڭ.

ئاقىمەت ئول دانەغە بولدى راۋان،

كېلىدى بۇ ئالەغە ئادەم شول زامان.

بولدى ئادەمگە جاھان ماتەمسەرا ③،

كۆردى تۇن - كۈن مېھنەتۇ جەۋرۇ چاپا.

بولدى بۇ ماتەمسەرا ئىچرە مادام ④،

يىغلادى نەرقەت ⑤ تە ئۇچۇزۇ يىل تامام.

① دام — قىلىق، توزاق، قاپقان.

② بۇنياد — پەيدا قىلىش، يارىتىش.

③ سەرا — ماكان.

④ مادام — ھەممە، داۋاملىق.

⑤ نەرقەت — ئايرىماش.

تەقدىرىڭ مۇنداق ئىكەن پەرۋەردىگار،
تەدبىرىڭ ئانداغ ئىكەن ئەي كىمردىكار ①.

ئەھلى ئاتىلغە جاھان مېھنەت دۇرۇر،
ئەھلى غافىل ② غە جاھان راھەت دۇرۇر.

بولغاي ئاتىلغە جاھان زىندان سەرا،
كىلغۇسىدۇر باشغە چەندان بالا.

خارا باتى بۇ كۈن ۋەيرانەلىكتە،
قالىدۇر غەم بىرلە ھەيرانلىكتە.

پادشاھا يوقتۇرھىچ پىنھان ساخا،
زاھىرو باتىن ھەمە ئەئيان ساخا.

كىشى زاتىغا قىلماسلار تەكەللۇم،
كىشى بىي ئەقىلدۇر قىلغاي تەبەسسۇم.

بىلىڭكىم ئادەمدۇر ئەھەنى ③ خەلق،
بولۇبدۇر فىسق ④ ئىچرە ئادەمى غەرق.

① كىمردىكار — قابىلىيەتلىك، ئىقتىدارلىق.

② غافىل — بىخۇن، غەفلەت باسقان.

③ ئەھەنى — كۈزەل، چىرايلىق، ياخشى.

④ فىسق — كۇنا، بويۇنتاۋلىق قىلمىش.

بىراۋلارنى قىلبىسەن ئەھلى ئاقىل،
 بىراۋلارنى قىلبىسەن ئەھلى غاقىل.

بېرىبىسەن تاجۇ خىلىت پادىشاغە،
 بېرىبىسەن رەنجۇ مېھنەتنى گەداغە.

قىلبىسەن ئەنبىيا ① دىن ئەتقىيا ② نى،
 قىلبىسەن ئەتقىيادىن ئەۋلىيا ③ نى.

قالمىدۇر غەفلەت ئىچرە ئادەمزا،
 كىشى يوقۇر جاھاندا غەمدىن ئازاد.

قىلبىسەن بىرنى گۇنگۇ ④ بىرنى گویا ⑤،
 قىلبىسەن بىرنى لەنگۇ ⑥ بىرنى باپا ⑦.

بىرى سەھتۇ سالامەت شادۇ خەندان،
 بىرى غەم ئىچرەدۇر گویاكى زىندان.

بىرى تەخت ئۆزىرە دائىم خۇسزىۋانە ⑧،
 بىرى دەشت ئۆزىرە يۈرگەي ئاھۇۋانە.

① ئەنبىيا — پەيغەمبەرلەر.

② ئەتقىيا — تەۋالار.

③ ئەۋلىيا — خۇدانىڭ دوستلىرى.

④ گۇنگۇ — گاچا.

⑤ گویا — سۆزلەيدىغان، سۆزىمەن.

⑥ لەنگۇ — توكا، ئاقساق.

⑦ باپا — پۇتى بار، ساغلام.

⑧ خۇسزىۋانە — شاھانە.

ھەر ئىش قىلساڭ ئاتى يوقتۇر ۋەزىرىڭ،
ھەمە مەخلۇقىغە باردۇر نەزىرىڭ.

خارا باتى دىگىل شۇكىرنى بىسىيار ①،
تۇنۇ كۈن ئىچرە قىل زىكىرنى بىسىيار.

پادىشاھ مۇشكىلۇم ئاسان ساخا،
مەندە ئىسيان بولسە يوق نۇقسان ساخا.

يۇمۇب ئاچقۇنچە كۆز پەيدا قىلۇرسەن،
ئاچىب يۇمۇنچە ناپەيدا قىلۇرسەن.

چىقاردىڭ ئەيسايۇ ئىدىرىس ھاۋاغە،
كېتۈردىڭ قارۋىنى تەھتەس سەراغە.

بىرى ھەشەمەت بىلە گويا سۇلايمان،
بېرىسەن بىرىگە مېھنەتنى فاراۋان.

سەن ئوق ② سېن ئىككى ئالەمنى خۇدايى،
قىلاي ئەمدى ساخا جاننى قىدايى.

سېنىڭ ھەمدىڭ تەمامىن دېسە بولمەس،
سېنىڭ خەلقىڭ تەمامىن بولمەس.

① بىسىيار — كۆپ، چىق.

② ئوق — ئېغىر بېسىق.

يەنە غايىغە ئەللامۇل غۇيۇب ① سەن،
 قۇلۇڭ ئەيەمگە سەتتارۇل ئۇيۇب ② سەن.

يەنە ئاسىغە غەففارۇل زۇنۇبىسەن ③،
 كەرە كۆڭلۈمگە كەششافۇل قۇلۇبىسەن ④.

ھېمىشە راست يواغا كوروكەر ⑤ مەن،
 كى بۇ باغدا دەرەختى بى سەمەر ⑥ مەن.

نە ھەددىم بار سېنىڭدىن ئۇرغاي مەن دەم،
 كىسىم بار ئۇشۇ يولدا يواغا ھەمدەم.

مەن نەلايىق ھەمدە ئەيتالغۇم ساڭا،
 ئەفزەلو خەلق ئىپىدى لا ئوھسى سەنا ⑦.

يۈرەك يۈز يەردە ئىسياندىن جاراھەت،
 خاراباتىغە قىل لوتفۇ ئىنايەت.

-
- ① ئەللامۇل غۇيۇب — ھەقىقىي بەلگۈچى.
 - ② سەتتارۇل ئۇيۇب — ئەيىبىنى ياپقۇچى.
 - ③ غەففارۇل زۇنۇب — كۇنادىن ئۆتكۈچى.
 - ④ كەششافۇل قۇلۇب — دىلىنى ئاچقۇچى.
 - ⑤ كوروكەر — قارىغۇ - كاس.
 - ⑥ بى سەمەر — مەۋە سىز.
 - ⑦ لا ئوھسى سەنا — ساڭا لايىق مەدھىيە ئېيتالمايمەن.

پادشاها ههستاغم تاراج قىل،
ههستلىك ده وئاسدىن ئىخراج قىل.

بىرو بارىن ئىككى ئانەمدە دانا،
هەمە پىنھان قاشىگدە ئاشكارا.

قىلىبدۇرمەن ئىناياتىگدىن ئۈمىد،
مېنى قىلغىل ھىماياتىگدە جاۋىد.

ھەمدېگە ئاغزىم، تىلىم ناپاكىدۇر،
رەھىمىتىگە دەرياسىغا خاشاكدۇر.

ساغا يوقتۇر مېنىڭ تۆھفەم ئىلاھىم،
كى سەندىن ئۆزگە ھەرگىز يوق پاناھىم.

فىسق ئىلە ئۆمرۈم تۈگەندى بىلمادىم،
بىر قەدەم ئەمرىگىگە ھەرگىز قويمادىم.

تۇنۇ كۈن چەندانكى قىلىدىم شادلا،
قىلمادىم بىر ئاھى ۋە پەريادلار.

سېنىڭ ئەمرىڭ قويۇپ بولدۇم تىبەكار،
تىلىم ئىسيان قىلىپ بولدۇم گۈنەكار.

① تىبەكار — يامان ئادەم، بۇزغۇنچى.

يېنىم چەندان سېنىڭ نىمىتىڭنى،
نە قىلدىم بىر ياراشۇر تائىتىڭنى.

ھېمىشە مەست - لايەتقەل يۈرۈپ مەن،
ھېمىشە بەخەبەر غانمىل يۈرۈپمەن.

نېچچە يىل تۇنۇ كۈن ھەيرانەلىكىدە،
يۈرۈپمەن جەۋرىلىك ۋەيرانىلىكىدە.

نە قىلدىم ئۆمىر ئارامەن بەندەلېكىنى،
ھەمە قىلدىم يەنە شەرمەندەلېكىنى.

نە ئەھۋال باردۇر مەندە نە قۇۋۋەت،
نە ئەھۋال باردۇر مەندە نە قۇدرەت.

نە زىكرۇ پىكىر بار، نە ياخشى ئاھم،
سېنىڭ لوتفۇڭغا كۆز تۇتدۇم ئىلاھم.

خارا باتى بۈگۈن فەرياد ئېتەلمەس،
نە پىكىرۇ زىكىر ئىلە بىرياد ئېتەلمەس.

پادشاھا بۇ قۇلۇڭ لايىق ئېمەس،
ھەمدىڭ ئېيتۇرغە كۆڭۈل سادىق ئېمەس.

مېنى قىلدىڭ ئەدەمدىن مۇندا پەيدا،
كۆڭۈلنى قىل ئۆزۈڭگە ئېمدى شەيدا.

ئەگەرچە مەندە بولسا كۆھى ئىسيان،
ساخا بولمەس ئېنىڭدىن زەررە نۇتسان.

نېچچە پىكىر ئەيلاسام جۈملە خىيالات،
مىگەر لۇتقى ئەيلەسەڭ بولغاي ھەممايات.

سېنى بىلمەس جاھاندا ئىنسى جان يوق،
ھۈتەرزە سەن ساخا كۈن، ماكان يوق.

خە قىلدىم مەن تىرىكلىكتە ئىتائات،
خە قىلدىم مەن يېگىتلىكتە ئىبادات.

سېنى ئىگىدۇر سېنى سۈبھانى بۇرھان،
خېنى قىل روز مەھشەر شادى خەندان.

ئەگەر مۆتىمىن مۇسۇلمان خاھى سابىر،
ئەگەر گەبىرو جوھود خاھى كازىر.

رىزىق ئۇچۇن ھەر جانىغە سەن - سەن كېتىل،
سەن ئېرۇرسەن بارچىغە نېشىمەل ۋەكىل ①.

نە قىلدىم ئۆمىر ئارا بىر ياخشى تائەت،
قىلىمەن تۇنۇ كۈن چەندان كاساپەت.

① نېشىمەل ۋەكىل — كۆپايە قىلغۇچى ياخشى زەكىل.

سەن ئوقسەن ئىككى ئالەمنىڭ كى شاھى،
سەن ئوقسەن بارچەنى پۇشتى پاناھى.

خارا باتىڭ ئەگەرچە بى ئەمەلدۇر،
دۇنا جاتى ئانى يا بى مەھەلدۇر.

پادشاھا سەندىن ئۆزگە يوق كەبىم،
بارچەگە غەم خار سەن يوق ھەمدىم.

مۇسا ئىرمەن كەبىم يوق قىلغىل ئىلغەت،
كى ئىسيان مەندە كۆبىدۇر سەندە رەھمەت.

تەچە پىكىر ئەيلەسەم دۇر ئاخىرىم ھىچ،
بۆلۈبەن غەم ئىچىدە پىچ دەر پىچ.

تەرەھۇم ئەيلەبان بەرگىل ھىدايەت،
كەرەم دەرياسىدىن قىلغىل ئىنايەت.

ئەگەر سۇرساڭ مېنىڭدىن ياخشى كەردار،
تۇرارمەن تەلەمۈرۈب ئالدىڭدە بىسىار.

سېنى مەن قىلمىدىم كۆڭلۈم ئارا ياد،
سېنى ھەم قىلمىدىڭ سەن غەمدىن ئازاد.

ئۈمىد ئۈزەك سېنىڭدىن يوقدۇر ئەسلا،
دېدىڭ: «لا تەقنە تۇ مىن رەھمەتلا»

مېنى شەرەندە قىلغان نەفى شەيتان،
ئىككى ئالەم سەن ئوقدۇرۇر سەن نەگەھىيان.

كەرسا كامىكارا قادىرۇ ھەي،
پەنا بەرگىل ئۇلاردىن يۈز ئۆگۈرەي.

ساخا دۈشمەن مېنىڭ ھەم دۈشمىنىدۇر،
ساخا مەھرەم مېنىڭ ھەم مەھرەمىدۇر.

مېنى قىل دايمى غەم بىرلە غەمناك،
تەنە چىچەپ ئەيلاسۇن بۇ توققۇز ئەفلاك.

جاھان روشەنلىغى سەنسىز كېرەكمەس،
جاھاننى شەھابىغى سەنسىز كېرەكمەس.

خارا باتى ئۆزۈڭنى ئەيلە خامۇش،
جاھان ۋە سۋاستىنى قىلغىل فەرامۇش.

پادىشاھا تۇنۇ كۈن دەرماندە مەن،
فىسقى ئېلە ھەم جۈرمىلە ئىسياندە مەن.

خۇدايا قويماغىل ھەيرانەلېكىدە،
تەقى خەلق ئىچرە ھەر ئەفسانەلېكىدە.

ھەمە مەخلۇق ساخا دۇر بەندىلىكتە،
قالىبمەن تېلۈزۈپ شەرەندەلېكىدە.

نەمەن ھەمدىڭنى ئېيتماق ئەي رەھىما،
كەرەملىك ئىككى ئالەم سەن كەرىما.

سېنىڭدىن بىر زامان نەۋىد ئېمەسمەن،
ئۇلاردىكى غەيرى ئول تەۋھىد ئېمەسمەن.

ئۆزۈڭگە لوتقى بىرلە ئاشىنا قېل،
كۆڭۈلنى ئۆز سەرىڭگە روشنا قىل.

ھەمە بىكەس زەئىقلەرغە رەقىم سەن،
يەنە بىچارەلەرغە مۇتتەقىم ① سەن.

سېنىڭدىن ھىچكىم نەۋىد ئېمەسدۇر،
سېنىڭسىز بۇ كۆڭۈل مەئبۇر ئېمەسدۇر.

سېنىڭ ئالدىڭدە نىل ۋە پىمە ② يەكسان،
ساخا فەرياد ھەم ئەندىشە يەكسان.

ئوتار غەفلەت يىلە ئۆمرۈم ھېمەشە،
ھەمە ئىسيانۇ قىمق ئىلكىمدە پىمە.

خاراياتى گۇناھى بولمادى كەم،
كەرەملىك پادىشا سەن، يوقتۇرۇر غەم.

① مۇتتەقىم — كۆيۈملۈك، ئامراق، ھەمرا.

② پىمە — پاشا.

پادشاھا بارچىغە سەندىن مەدەد،
قۇدرىتىڭ بار ئىككى ئالەم بى مەدەد.

بى مەدەد بولماس سېنىڭدىن ھەر ھۇجۇد،
قىلبادى كەنتانغە ھەرگىز نوھە سودە.

بەندەگە سەن بولماساڭ ھادىتى راھ،
بولماغاي ئازەرغە ئىبراھىم پەناھ.

تېقىل مەن ئاھبا جۇنۇن بىر - بىر ئىمەس،
ھادى سەن - سەن، يوق غەپىم بى بىر ئىمەس.

كۆڭۈلنى قىل خۇدايا ئېمدى خالى،
ساخا مەئلۇمدۇر ھەر جان ئىشتىغالى.

خۇدايا ماسۇبىلادىن پەناھ بەر،
سېنى كىم ئىستەسە چەندىن بەلا بەر.

كى تالىب بولىمغاي ھەرگىز فەرەھناك،
ھېمىشە بولسۇن ئول غەم بىرلە غەمناك.

كىشى قىلسە شىكايەت گەر بەلادىن،
ئانجا رەھبەت نۇچۇك بولماغاي خۇدادىن.

خۇدايا بارچىغە بەرسەڭ دەۋانى،
خاراياتىغە بەر چەندىن بالانى.

پادشاھا قىلماغمىل موھتاج خەلق،
سەندىن ئۆزگە يوق ماڭا غەدىخارى ھەق.

قۇدرىتىڭدىن مەن قىلاي چەندان كالام،
ۋاقىب ئولسۇن ئۇشبو ئىشىدىن خاسۇ ئام.

قىلدىڭ ئادەمغە دەمبەدە روھنى،
ھەم نەجات توفاندىن ئەتتىڭ نوھنى.

قەھرىنى بەردىڭ ئوشول دەم بادغە،
تا سازاسىن بەردى قەۋمى ئادغە.

بەئزىغە لوتفونى ئىزھار ئەيلەدىڭ،
ئول خېلىلغە ئوتنى گۈلزار ئەيلەدىڭ.

سەن ئېرۇرسەن قادر شامۇ سەھەر،
ئەيلەدىڭ لوت قەۋمنى زىرو زەبەر.

ئەيلەدىڭ دەريادا فىرئوننى ھالاك،
بىر تىۋە تاشدىن چىقاردىڭ سەمەنناك ①.

ئوق ئېتىپ نەمروود كىنايەت ئەيلەدى،
بىر پۇچۇق پاشە كىفايەت ئەيلەدى.

ئىككى ئالەم شاھى ساھىب ئىختىيار،
ھەيىۋ قەييۇمۇ تەۋانا بىرۇ بار.

ھەمدە بەھد ئول خودايى پاكغە،
جان بىرىبدۇرسەن بۇ موشت خاكغە.

بەندەغە تەگىرى ئىنايەت ئەيلەدى،
ئەقلى كۆلىنى ھەم ھىدايەت ئەيلەدى.

بىلگەيمەن بىر باسروقدۇر تاغۇ قۇم،
قىلدى داۋۇد ئىلكىدە تۆمۈرنى موم.

قىلدى داۋۇد ئوغلىنى ئول سەرۋەرى،
ھەم مەتبۇ قىلدى ئانجا دىئۇ پەرى.

قىلدى ساپىر جىسمىنى قۇرتلارغە قۇت،
قىلدى فەرمان ھوتغە يۇنۇسنى يۇت.

ئەيلەدى يۇسۇبنى چاھغە موبىتلا،
ئاقبەت قىلدى ئانى مىسىرغە شاھ.

ئەيلەدى مەريەمنى مەردى، مەردى ھەق،
كەلدى چەننەتتىن ئانجا نۇرى تەبەق.

قويدى بىرنى باشغە بىر ئاررە كاج،
قويدى بىرنى باشغە ئول قۇببە تاج.

ئول بىراۋغە گەنجۇ نىمەتلەر بىرۇر،

ئول بىراۋغە رەنجۇ زەخمەتلەر بىرۇر.

تەختى بەختنى كىمگە بەرسە ئول چىقار،

ئول بىرى نان ۋەھىمدىن جانى چىقار.

يەتكۈزۈر ھەرجانغە قۇۋۋەت لايەموت،

لازەۋال، لاشەرىك، لايەموت.

ئول بىراۋغە بەردى يۈز ھەمياندا پۇل،

بەرمىدى بىردىن تولا بەئزىغە پۇل.

بەردى ئىززەتنى بىراۋغە قىلدى شاھ،

بەردى مەينەتنى بىراۋ بولدى گەداھ.

بىرغە ئەتلەس، بىرغە كىمخاپ كەيدۇرۇر،

بىر يالاڭنى ئول تونۇرغە كىرگۈزۈر.

كۆز ئاچىپ يۇمغۇنچە ئول پەيدا قىلۇر،

كۆز ئاچىپ يۇمغۇنچە ناپەيدا قىلۇر.

ھازىرۇ نازىردۇر ئول لەياۋ ناھار،

كىمكى تەئىرز قىلسە بولغاي خارۇزار.

بى پەدەر پەرزەندى ئول پەيدا قىلۇر،

تىلىنى مەھد ① ئىچرە ئول گويا قىلۇر.

يۈزىڭ يىللىق ئۆلۈكنى تىر گۈزۈر،
ھەقدىن ئۆزگە ئۇشبۇ ئىشنى كىم قىلۇر؟

بۇ قۇرۇق يەردىن گىيالار ئۇندۇرۇر،
ئاسمانلار ئىچرە يۇلدۇز بىلىكۈرۈر.

ھەر نە قىلسا قىلغۇسى بۇقتۇر شەرىك،
جۈملە جاندارى ئۆلەر قالماس تەرىك.

ئەي خاراباتى كى فەرياد ئەيلەگىل،
كۈللى شەيىى ھالىكون ياد ئەيلەگىل.

نەئىتى رەسۇل ئەكرەم سەللەللاھۇ ئەيلىھى
ۋە سەللىم ①

ئەيلەيمىن نەئىتى رەسۇلغە جان قىدا،
ئەنئىيالارغە مۇھەممەد رەھنەما ②

ئەنئىيالار كەۋكەب ③ ئول شەمسۇ ④ قەمەر ⑤
ئەنئىيالار بىر سەدەق، ئول بىر گۆھەر.

① مۇھەممەت ئەلەيھىسسالامغا مەدھىيە.

② رەھنەما - يول كۆرسەتكۈچى.

③ كۈكەب - يۇلتۇز.

④ شەمس - قۇياش.

⑤ قەمەر - ئاي.

ئەنئىنىلەر قەۋم ئىرۇر ئول بىر ئىمام،
پەرقىنى مۇنداغ بىلىك ئەي خاسۇ ئام.

نەنەلەك توققۇز قەدەم مىشراج ئاغا،
ئەنئىنىيا ۋە ئەۋلىيا مۇھتاج ئاغا.

چۇن ۋۇجۇدى رەھمەتەن لىل ئالەمىن ①
سەجدە گاھ بوادى ئاغا روىى زىمىن.

يارۇ ياۋەر ② دۇر ئابا بەكرۇ ئۆمەر ③،
ھەم ئىشارەت قىلدى شەق ④ بوادى تەمەر.

ئول بىرى تاغ ئىچرە ھەمراھ بولدىلار،
ئول بىرى كۇنر ئەھلىغە تىغ ئۇردىلار.

تۇنۇ كۇن ھەمراھى ئوسمانۇ ئېلى
تاپتى شوھرەت ئالەم ئىچرە ئول ۋەلى ⑤.

ئول بىرى كانى ھىيا ۋە ھېلىمدۇر،
ئول بىرى كانى سەفا ⑥ ۋە ئىلىمدۇ.

-
- ① رەھمەتەن لىل ئالەمىن — ئالەم ئۇچۇن رەھمەت.
② يارۇ ياۋەر — ھەمراھ ياردەملەشكۈچى.
③ ئابابەكرى، ئۆمەر — مۇھەممەت ئەلەيھىسالامنىڭ يارەنلىرى.
④ شەق — يېرىلغان.
⑤ ۋەلى — خۇدانىڭ دوستى.
⑥ كانى سەفا — پاكلىقنىڭ كانى.

كىمكى دەم ئورسە مۇھەممەد دىن بەلەند ①،
تۈشكۈسىدۇر باشىغە ئوتدىن كەمەند.

قويسا ھەركىم ئىلگەرى ئاندىن قەدەم،
كەلگەي ئول سائەتدە لەنەت دەمبەدەم.

كىمكى ئەھبەد ئەمىرغە كىرمەس قاچىپ،
ئول كىشىغە بولماغاي رەھمەت نېسىپ.

ئول مۇھەممەد بەلكى خەيرىنناسە ② دۇر،
تەلمە پاكى ھەمىزەئى، ئايباسدۇر ③.

ھەركىشى نەئتى رەسۇلنى قىلسە كەم،
بولغۇسىدۇر ئىككى ئالەمدە ئەدەم ④.

دەمبەدەم يۈزىمىڭ دۇرۇد ⑤ ئەرۋاھىغە،
ئول رەسول ⑥ غە، ئالىغە ⑦، ئەسھابى ⑧ غە.

-
- ① بەلەند — ئىگىز، يۈكەك، يۇقۇرى.
 - ② خەيرىنناسى — ئىنسانلارنىڭ ياخشىراقى.
 - ③ ھەمىزە، ئايباس — مۇھەممەت ئەلەيھىسسالامنىڭ پاك تاغلىرىدۇر.
 - ④ ئەدەم — يوقلۇق، يوقىلمىش.
 - ⑤ دۇرۇد — رەھمەت تىلەش، تىلەك. - دۇئا.
 - ⑥ رەسۇل — ئەلچى، پەيغەمبەر.
 - ⑦ ئالىغە — ئائىلە تاۋاباقتىرىغە.
 - ⑧ ئەسھاب — ھەمرا، بىللە يۈرگۈچىلەر.

ئول ئىماملاركى قىلدى جان فىدا،
بولدى خۇشئود ئول خۇدا ھەم مۇستەفا.

بۇ ھەنئەدۇر ئىمامى باسەفا،
ھەم چىراغى ئىممەتئانى مۇستەفا.

ھەدراھى ئول يۈسۈفى قازى دۇرۇر،
ھەم مۇھەممەددىن خۇدا رازى دۇرۇر.

شائىئى سەردار مالىك بازۇفەر،
تاپتى ئاندىن دىنى ئەھمەد بالۇفەر.

ھەقتە ئەلاغە يېقىندۇر جانلارى،
شاھى دۇر ئىككى جاھان شاگىردلارى.

ئۇشۇلارنى روھىنى سەن شاد قىل،
فاتىمە ۋە ئىخلاس بىرلە ياد قىل.

يارەبا رەھىم ئەتمەسەڭ مەن نىلا كۈچ،
مەن گۇناكارىڭنى سەن ئەفۇ ئەيلا كۈچ.

ئايۇ يىل فەسق ئىچرە ئىسيان قىلدىما،
ئاخىرى ئاندىن پۇشايمان قىلدىما.

بى گۈنە ئۆتۈر ئۆتمەدى بىر سائىتى،
قىلمىدىم كۆڭلۈم بىلەن بىر تائىتى.

كېچە - كۈندۈز مەئىيەت ① بىلەن ئىشەنمە،
بۇ گۈنە بىرلە ئايا كەتكەي باشمە.

خاقىل ئولتۇم ئەمرى ② نەھەم ③ كىدىن يەنە،
نەفى شەيتان بىرلە بولتۇم ھەم يەنە.

يا ئىلاھەل ئالەم ④ دەرماندە مەن،
جەس، زەئەفۇ خەستەئى بىچارە مەن.

پادشاھا بۇ قۇلۇغىغە قىل نەزەر،
سەندىن ئۆزگە يوق تۇرۇر بىردادىگەر ⑤.

بىلىدىم قىلدىم خاتالار كۆپ تىلىم ⑥،
لوتقى ⑦ قىلغىل بۇ قۇلۇغىغە ئەي كەرىم.

جۈرمى ئىسيانم ⑧ ئەگەر تاغلارچە دۇر،
رەھىمتىڭنىڭ قاشىدە ئول قانچە دۇر.

-
- ① مەئىيەت - گۇنا، ئاسلىق.
 - ② ئەمر - ياخشى ئىشلارنى قىلمىشقا قىلمىغان بۇيرۇق، كۆرسەتمە، يوليۇرۇق.
 - ③ نەھى - يامان ئىشلارنى قىلماسلىققا قىلمىغان بۇيرۇق.
 - ④ يا ئىلاھەل ئالەم - ئەي ھەممە ئالەم خەلقى ئىبادەت قىلمىشقا تېگىشلىك خۇدا.
 - ⑤ دادىگەر - دادىغا يەتكۈچى.
 - ⑥ كۆپ تىلىم - كۆپ قېتىم.
 - ⑦ لوتقى - مېھرىۋانلىق، مۇلايىملىق.
 - ⑧ جۈرمى ئىسيان - گۇنا، خاتالىق، ئاسلىق.

مەن ئېمەسەن قۇلمۇغۇڭغە سازۋار،
سەن ئەگەر لوتقى ئەتمەسەڭ ئەي بىرۇ بار.

رەھمەتتىڭدىن ھەچكىم نەۋمىد ئېمەس،
رەھمەتۇ جاۋىدى ① بۇ بەندەڭگە بەس.

ئەي دەرىخا ② ئۆدرۇم ئۆتتى بىخەبەر،
لوتقى بىرلە مەن قۇلمۇغۇڭغە قىل نەزەر.

ھەمدە بىھەد ۋە ھىساب تەڭرىم ساڭا،
گەرچە ئول لايىق ئېمەس مەزىدىن ساڭا.

لەززىتى پىكىرىڭنى شەككەر ئەيلەدىڭ،
مۇستەفانى بىزگە رەھبەر ئەيلەدىڭ.

بارچە لەرنى دىن ئۆيىمىن ئاباد قىل،
مۇستەفانى ھەققىدىن ئازاد قىل.

مۇستەفاسىز ھەچكىشى مەقبۇل ئېمەس،
ھەر ئىباداتى ئانى مەئمۇل ئېمەس.

ئەنئىمىيۇ ئەۋلىيا ئاشىق ئاڭا،
-انە كۆڭلى بىرلە ھەم سادىق ئاڭا.

① جاۋىد — جاۋىدان — دائىم، مەڭگۈ، ھەرقاچان.
② دەرىخا — ئىست، ھەسرەت.

ھەمدىلە شۇكر ئەيلەسەم ھەر سۇبەي شام،
يۈز قىيامەت ئۆتسە ھەم بولماس تەمام.

فەتھ قىل بۇ يولنى ئەي فەتتايى باب ①،
ئۆتتى ئۆمرۈم فەسقى - ئىسيان بىرلە خاب ②..

يوق ساخا تۆھفەم مۇھەممەددىن بۆلەك،
مەن كېيىن ھەمدىكىنى لايىقتراق دېمەك.

سەن ئەگەر ئەقۇۋەتەنەسەڭ ئەي زاتى پاك،
مەن نۇچۈك خۇشئود ئولاي بىر مۇشتى خاك..

بەرمە يول دۇنيا ۋە مافىھا سارى،
بەر ھىدايەت ئېمىنى ئىلەللاھۇ سارى.

ئەي خۇدايا سورماغىل مەندىن ئەمەل،
ئۆتتى ئۆمرۈم فەسقى ئىلە ھەم بى ئەمەل..

يوق تۇرۇر قۇللارغا شاھنىڭ ھاجىتى،
شاھقا بار بارچە قۇلىنىڭ ھاجىتى.

كەرچە مەن ھەمدە ئەيتماققا لايىق ئەمەس،
شام كۆڭلۈم سۈپ-ھەمدەك سادىق ئەمەس.

① فەتتايى باب — ئىشىكى ئاچقۇچى.
② خاب — ئۇيغۇ.

ئۇشۇ ئالەم ئىچىرە خۇشئۇد ئەيلىمە،
روزى مەھشەر ئىچىرە مەردۇد ئەيلىمە.

ئۆتتى ئۆمرۈم بەيۇدە ھەر يازۇ تەش،
يوق تۇرۇر شەرمەندەلىكىدىن ئۆزگە تەش.

ھەر كۈنى بەيۇش ھەر كۈن خابىلىغ،
ئۇشۇ غەئەلەتتىن نۇچۇك ئەسبابلىغ؟

يوق فەناھىم سەندىن ئۆزگە ئەي خۇدا،
بۇ خىجالەتتىن ماڭا بەرگىل پەنا.

مەن ئېمەسىمەن قۇلمۇغۇتقا سازىنوار،
لوتقى ئېتىپ رەھىم ئەيلەگىل پەرۋەردىگار.

ئەي خۇدايا ئۇل نىجاسەت قەترەمەن،
لۇتقىمىز قايدىن بولاي شايىستەمەن.

باردۇرۇر كۆڭلۈم ئارا يۈزىڭ غۇبار،
مەن نۇچۇك لايىق ساڭا ئەي كەردىگار.

پادشاھا سەن ئىنايەت ئەيلەگىل،
ئۆز ھەببىڭنى رەئايەت ئەيلەگىل.

بارچەدىن ئەھمەدى دانا ئەيلەدىڭ،
بارچەدىن مەئراجنى ئەئلا ئەيلەدىڭ.

تۈنۈ كۈن، سۈبەي - شام مەئراج ئاغا،
ئەنبىيائۇ ئەۋلىيا مۇھتاج ئاغا.

كىمكى دەم ئۇرسە مۇھەممەددىن بەلەندە،
تۈشكەي ئانى بويىنىغە ئوتدىن كەمەند.

قويە ئاندىن كىمكى ئارتۇغراق قەدەم،
بولغاي ئول سائەتدە كافىر دىنىمۇ كەم.

ئەي ئوغۇل شەرىئەدە بوغىمىل ئۈستىمۇ،
بوغىمىل ھەزرەتكە ھەرگىز شەرىمىسار.

ئەي ئوغۇل مەندىن ساڭا بۇ پەند دۇرۇر،
تەركى شەرىئى تەڭرىغە دۈشمەن دۇرۇر.

شەرىئى بىرلە دىن ئۆيىن ئاباد قىل،
مۇندىن ئۆزگە ئىشىنى سەن بەرباد قىل.

تۇتقايسەن كۆڭلۈڭدە ئەي پىرۇ جەۋان،
ھىچ يول يوقتۇر شەرىئەتتەك ئامان.

شەرىئەتسىزلەر دىنىي مەلەتتىن ئېمەس،
ھەزرىتى ئەھمەدكە ئىمەتتىن ئېمەس.

ئەي بىرادەر بولمىساڭ ئىمەت ئاغا،
قىلغاي ئول سائەت خۇدا لەئىنەت ساڭا.

شەرتىنى ھەر كىم رىئايەت ئەيلىمەس،
مۇستەفا ھەرگىز شەفائەت ئەيلىمەس.

ئەي بىمرا دەر، شەرتدۇر ئايى ھايات،
ھەر كىشى نۇش ئەتسە بولغاى ھايات.

مۇستەفا ھەقىقىن ئىنايەتتۇر ساڭا،
قىلغان ھەر ئەمرى كارامەتتۇر ساڭا.

شەرتىنى دائىم رىئايەت ئەيلىگىل،
ھەم مۇھەممەدنى ھىمايەت ئەيلىگىل.

مۇستەفا فەرمانى ھەق فەرماندۇر،
مۇستەفا دەرمانى ھەق دەرماندۇر.

قىلمىغايىسەن ئەمرىگە ھەرگىز خىلاق،
دىن ئۆيىنى قىلماقچىل ھەرگىز خاراب.

مۇستەفا ئەمرى ھىدايەتتۇر ساڭا،
روژى مەھشەردە ھىمايەتتۇر ساڭا.

مۇستەفا ئەمرىنى قىلساڭ تېز - تېز،
ئىككى ئالەم خەلقى ئارا قىلغاي ئېزىز.

ئەي ئوغۇل شەرتىنى ئادەت ئەيلىگىل،
شەرتى ھۆكۈمگە قانائەت ئەيلىگىل.

چمقاساڭ دائىم نۇھمەد ئەمىردىن،
ئىككى ئالەم بولغايسەن غەدىدىن ئەمىن.

خاھى شاھ بولسۇن، خاھى گەدا،
شەرتسىز ھېچكىم ئاڭا بەرمەس پەنا.

مۇستەقاسىز قىلسا ھەتتى جۈستىجۇ،
ئول يېتەلمەس گەرچە مۇسا بولاسمۇ.

مۇستەفاغە ئەي ئوخۇل ئىقرار بول،
ئاچمۇر ئاندىن كېيىن جەننەتكە يول.

مۇستەفانى گەر كىشى شاد ئەيلىسەن،
ئول كىشىنى تەڭرى ئازاد ئەيلىسەن.

قىلمىسا ھەر كىم نۇھمەدى رىزا،
ئول كىشىدىن تەڭرى ھەم ئېرمەس رىزا.

جان قۇلايى ئىچرە تۇت ئەي خاسۇ ئام،
جان ئىدا قىل شەرتىغە ھەر بۇيۇ شام.

خانملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
شاھ بىرلە ئالە قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلىي كۆڭۈلنى شادلاز،
قايسى بىر غەدىدىن قىلاي فەريادلار.

دەربايان دەل ئازارى

ھەر كىشىمكىم قەستى دەل ئازارىدۇر،

بىگۇمان ئاندىن خۇدا بىزارىدۇر.

كىم كۆڭۈل ئاغرىتسە كۆڭلىدىن ئاغرىتتۇر،

مالىكى دەۋزەخ ① ئانى تان يىغلا تۇر.

بىناۋالارغا كىشى كۈيەت قىلۇر،

بىگۇمان تەڭرى ئاخا لەنەت قىلۇر.

بى گۈنە ھەر كىم يېتىمنى يىغلا تۇر،

يەرۈ كۆك ۋە ئەرشى كۈرسى ئىرغا تۇر.

ھەر كىشى كۆڭلىدىن سەن ئاغرىتماغىل،

ئۆز قولۇڭ بىرلە ئۆزۈڭنى ئۇرماغىل.

ئول كىشىمكىم ئۆمرىدىن بىزارىدۇر،

خەلق ئارا دائىم كۆڭۈل ئازارىدۇر.

① مالىكى دەۋزەخ — دەۋزەخنىڭ مالائەكىسى.

كۆب سەتەم قىلغاندىن ئىمان ئاندى يوق،
بۇ مەرىز ① دەردىغە دەردان ئاندى يوق.

قىل يامانغا ياخشىلىق بول ئەركىشى،

ئۆز يولىغە چاھ ② مەنى قازمىش كىشى.

ياخشىلىق قىلغىل يامانلىق قىلماغىل،

ئۆز تەنىڭگە كۆب سەتەملەر قىلماغىل.

ئەي قايش كۆڭلۈڭنى ھەر كىم ئاغرىتۇر،

ئۆزۈڭلەر ئەيتىپ ئانىڭ ئالدىدا تۇر. ③

ئەي ئوغۇل ئاغرىتمە ھەر جاندارنى،

كۆرسىگەيسەن تەڭرىنىڭ دىدارىنى.

كىم كۆڭۈل ئاغرىتمە بوغاي ئەنەسە،

يوق خاتا ھەر كىم ئانى كىمەر دىسە.

غانمىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،

تەڭرىغە قۇلمۇقنى قىل شامۇ سەھەر ③.

① مەرىز — كېسەل، ئەللەت.

② چاھ — قۇدۇق، ئازكال.

③ شامۇ — سەھەر — كېچە - كۈندۈز.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي نەريادلار.

دەر بايران ياخشىلىقنىڭ خاسىيىتى

ئەي قاياشم ئىستەسەڭ بولماق ئامان،
ياخشىلىق بىسارى قىل خەلقى جاھان.

بولسا كىمنىڭ ئادەتى جۇدى كەرەم ①،
ئول خەلايىق ئىچرە بولغاي مۆھتەرەم.

ھەر كىشى ئىش ئاخىرىنى كۆزلەمەس،
ئول كىشىلەرنىڭ كۆزىنى كۆز دېمەس.

ئەي بىرادر ئۆزى ئابىد ② ئەيلەگىل،
جەھدىلە ③ بۇ باشنى ساجىد ④ ئەيلەگىل.

ھەم ساۋاب ئەيلەر كىشى ھەم مەئىيەت،
نى تېرىلسە ئورغاي ئانى ئاقىبەت.

- ① جۇدى كەرەم — سېخىماتى، كەڭ قوياقلىق.
- ② ئابىد — ئىبادەت قىلغۇچى.
- ③ جەھدىلە — تىرىشچانلىق بىلەن.
- ④ ساجىد — سەجدە قىلغۇچى.

كىمكى گەردەنكەشدۇر شەھ تاراج ① ئېتەر،
بەلكى ئانى شەھەردىن ئىمخراج ② ئېتەر.

نەچچە ئىشلاردىن كىشى تايىقاي شىكەست ③،
ئەيتايىن قىلغىل ئانى ھەي ھەق پەرەست.

دۈشمىنى كۆپ بولسا بىلغىل دامى كۆپ،
مالى كۆپ بولسا بولۇر ئىسيانى كۆپ،

كىم ھەسەد قىلسا قانائەت ئاندى يوق،
كىم تەمە تىلسا ھالاۋەت ئاندى يوق.

نەچچە ئىشلاردىن جەپا بولغاي ساخا،
نەچچە ئىشلاردىن ۋەپا بولغاي ساخا.

بى ۋەپالاردىن ۋەپا كۆز تۇتماغىل،
دەردى دىللاردىن جەپا كۆز تۇتماغىل.

بولمىسە كىمدە ھەيا بىشەرمە ④دۇر،
يۈزى ئانىڭ گۈيىميا بىمچەرمە ⑤دۇر.

① تاراج — بۇلاق - تالاق.

② ئىمخراج — چىقىرىۋېتىش.

③ شىكەست — سۇنۇش، بۇزۇلۇش.

④ بىشەرم — نومۇسىز.

⑤ بىمچەرم — تېرىسى يوق.

بى ھەيلاردىن ۋەپا كۆز تۇتقاندا،
كويىيا ئاغزىدا دەۋىنى تۇتقاندا.

تەشلىگە ①، مەجنۇنغا سەن تاش ئاتماغىل،
بەزە پالارگە سىرنىڭ پاش ئەتمەغىل.

قەرزى خەلقنى قىلغايەن ئاۋۋال ئادا،
قەرزى ھەقنى قىلغايەن ئاندىن بىمجاھ.

ئاچچىقنى يۇتقىل ئەي پىر ②،
كەم يۇتار ئاچچىقنى ئول بولغاي ئامان ③.

ئورۇسە يۈزىنى ياراتقان ھەيى ④،
يۈرگۈسى نەقسۇ ھاۋانىڭ كەينىدىن.

خەلقىگە مەردۇد ⑤ ئەيلە ⑥ دۇر بىلىك،
ھەق قەتئىدە مەلئۇن - گۇمراھ دۇر بىلىك.

ئول ھاۋايى نەقسىدىن بولغىل يىراق،
ئەمدى تەرك ئەيلەب ئانى قىلغىل تالاق.

① تەغل — كىچىك بالا.

② پىر — قەبرى ئادەم.

③ جەۋان — ياش.

④ ھەيى — خۇدانىڭ ئىسمى.

⑤ مەردۇد — قوغلانغان، پالانغان، ئاسى.

⑥ ئەيلە — كۆڭلى قارا، ئەقىلسىز.

جەددۇ جەھد ئەيلەپكى دەرۋىش ئولغايسەن،
يۈز نەدائەت بىرلە دىلېرش ① ئولغايسەن،

كەم ئىشەن شايسەتە ② دەرگاھ ئەيلەسە،
نى ئەجەب تەجەربە ئانى شاھ ئەيلەسە.

خەلق ئارا ھەركەتمىكى سەركەشنىك ③ تىلۇر،
راھەتۇ ئىززەت ئىشكىن باغلاتۇر.

بەرسە كەم كۆڭلىنى ھەقدىن ئۆزگەشە،
تامغەنى لەنەتنى باسقاي يۈزغە.

ئەي قاياشم تەركى ئەرزۇ ④ جاھى ⑤ تىل،
بۇ شەرىق روھىنى سەن دەرگاھى قىل.

ھەركەش ئەشەرەت ئىشكىن باغلاشە،
كەنگۈسى قايسى ئىشكىدىن چاغلاشە.

بەلكى سەركەش بۇتپەرەستلىكىدىن يامان،
تاپباغاي ئىككى جاھان سەركەش ئامان.

- ① دىلېرش — دىل چاراهەتى، رەنجەش.
- ② شايسەتە — لايىق، مۇناسىپ.
- ③ سەركەشلىك — گەدەنكەشلىك، بويانتماۋلىق.
- ④ ئەرزۇ — تەدبىرلىك.
- ⑤ جاھ — كاتتەلىق، دەرىجە.

سەرگەش ئۇلدۇر تەڭرى نەدىدىن ئاچار،
 ئاچسە ئاندىن دەۋزەخ ئەشكىنى ئاچار.

ھەر كىشى جاھ ئىستەسە شۆھرەت يېتەر،
 ئىككى ئالەم جانىمە كۈلپەت يېتەر.

جاھى ئۇلدۇر يۇقارى ئۆلتۈرمىشى،
 ئۆزىنى رەسۋا قىلىپ ئۆلتۈرمىشى.

نەسىمنى ئەدىرىن قىلمىغان ئەردان بولۇر،
 ئاخىرەتتە خەلق ئارا سۇلتان بولۇر.

نەسىمنى تەرك ئەيلەسە تەسكىن ① بولۇر،
 خەلق ئارا ئىككى جاھان تەسكىن بولۇر.

نەفسى ئەمبارە ② يۈھەم ساكىن ③ بولۇر،
 ھەم كۆڭۈل ئول نەفسىدىن ئېمىن بولۇر.

ھەر كىشى ئۆز ھەقىقىغە قانى ④ دۇرۇر،
 ھەزرەتى ئەھمەد ⑤ گە ئول تابى دۇرۇر.

① تەسكىن — ئارام ئېلىش.

② ئەمبارە — بۇيرۇغۇچى.

③ ساكىن — توختىغان.

④ قانى — قانائەت قىلىش، قانائەتلىك.

⑤ ھەزرەتى ئەھمەد — ئۇلۇق مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام.

ئىستەگىلىرى، ئىستەگىلىرى، ئىستەگىلىرى،
جۈملە ھاجەتنى خۇدادىن ئىستەگىلى.

غافلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
قىل ئىبادەت تەڭرىغە شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بەر. ئەمدىن قىلاي قەريادلار.

دەر بايان سالىم ① ۋە مۇنازىق ②

نەچچە ئىشلار باركى رەھمانى ③ ئىرۇر،
نەچچە ئىشلار باركى شەيتانى ④ ئىرۇر.

ئابدۇ بولغىلىكى، ئاسىق بولماغىل،
سالەم بولغىل، مۇنازىق بولماغىل.

نەچچە ئىشكۈر بىل مۇنازىقلار ئىشى،
قەسدى ئىلە گەر ئانى قىسا ھەر كىشى.

- ① سالەم — ياخشى، ياۋاش.
- ② مۇنازىق — ئىككى يۈزلىمە، خاتىن.
- ③ رەھمان — خۇدانىڭ ئىسمى.
- ④ شەيتان — ئازدۇرغۇچى، ئارىلىشۇالغۇچى.

ۋە ئۇنىڭغا ئەۋۋىلەن قىلغاي خىلاب، ① لىدۇر
 ئاغرىتىپ قىلغاي كۆڭۈلنى ئول خاراب.

ھەم مۇسۇلمانغا كاساپەتلەر قماۋر، ② كىتاپ
 ھەم ئامانەتكە خىيانەتلەر قىلۇر.

ۋە ئۇنىڭغا قىلمىغاي ھەرگىز ۋەپا،
 كۆڭلىدە يوقدۇر ئاننىڭ سىدقە ① سەفا ②.

كىم مۇناڧىق بولسا ئول مۇردار ③ بىدۇر،
 بىل مۇناڧىقدىن خۇدا بىزارىدۇر.

تەڭرىگە دۈشمەن مۇناڧىقلار تۇرۇر،
 دوستى ھەق بىاغىلىكى سادىقلار تۇرۇر.

كىم مۇناڧىق بىرلە گەر ھەمراھىدۇر،
 ئاخلاغىل ھەر ئىككىسى گۇمراھ ④ بىدۇر.

گەر مۇناڧىق بولسا ھالىدۇر چەنن ⑤،
 بولمىغاي ھەرگىز جەھەننەمدىن ئەمىن.

① سىدقۇ — راستلىق، ئاتىكوڭۇل.

② سەفا — پاك، تازا.

③ مۇردار — ئۆلۈك، تاپ، نىمىجىس.

④ گۇمراھ — يول يوقاتقان، ئازغان.

⑤ چەنن — شۇنىڭدەك.

يارەببا ①، ھەركىم مۇناقىتى بولماغاي،
راھى راست ② بەرگىلىكى فاسىق بولماغاي.

غاقىلا ③ ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
قىلغايىسەن تۇن - كۈن مۇناقىتىدىن ھەزەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

خاسىيەتى ئىستىغفار

بولسە ھەركىم دائىم ئىستىغفارلىق،
كۆرمىگەي ئىككى جاھاندا خارلىق.

مەئىيەتنى كىمكى پەيدەرىپى قىلۇر،
تا ئازابىن ئانجا پەي دەرىپى قىلۇر.

ئەي ئوغۇل خەلق ئىچرە مەشەۋر ئولماغىل،
ھەم بېخىلۇ ھەم تەكەببۇر ئولماغىل.

كىم دىسە سىردىنى ئەخمەق دوستىغە،
ئاقىبەت تىققاي ساماننى پوزىتىغە.

① يارەببا — ئەي پەرۋەردىگار.

② راھى راست — توغرى يول.

③ غاقىلا — ئەي غاقىل.

سۆھبەتى ناداننى قىلما ئىختىيار،
ئاقىبەت بولغۇدۇر ئاخىر- خارۇ زار.

ھەر كىشى نادان بىلە سۆھبەت قىلۇر،
ئول كىشى ئۆز جانىغە كۆلپەت قىلۇر.

كىمكى نادان بولسە قاچقان ياخشىراق،
سۆھبەتتىن بەلكى زىندان ياخشىراق.

نەچچە ئىشنى كىمكى ئادەت ئەيلەگەن،
ئەمرو نەھىنى رىئايەت ئەيلەگەن.

خەيرى قىلساڭ ئۆز قولۇڭدا خەيرى قىل،
ئول بىراۋلارنىڭ قولىدا قىلماغىل.

قىلسە ھەركىم خەيرىنى ئۆز قول بىلەن،
بارغۇسى چەننەتغە ئول تۈز يول بىلەن.

مۇستەھەق ① قە خەير قىلماق پەرزدۇر،
قىلغايىسەن بىسىيار بۇ ئىشنى قەرزدۇر.

بىرىيا خەير ئەيلسە ئول بايدۇر،
بىردەرەم مىڭبىر بالانى قايتتۇرۇر.

① مۇستەھەق — لايىقە مۇناسىپ ئادەم.

خەير قىلغاندىن كېيىن ياد ئەيلەمە،
قىلغان ئول خەيرىگىنى بەزى ياد ئەيلەمە.

ئېيغايىسەن بىشىيار ئىستىغفارنى،
قىلغايىسەن خۇشھال ئول غاقتارنى،

تۈنۈ كۈن قىل بەندەلىك ھۇشيار بول،
جۈملە شەيتان ئەئلىدىن بىزار بول.

غافلا ئۆمەر ئۆتتى دائىم بىخەبەر،
قىل ئىبادەت تۈنۈ كۈن، شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە كەم يىمەك خاسىيەتتىكى ئەيتۈر

ئۇيغۇسىز ئۆتكەركى سەن ئەيىپ ① نى،
بەھۇدە ئۆتكەرمە سۈبىي - شامنى.

ئەۋۋىلەن كەم ئۇخلاشماۋ ھەم ئاخىر،
قىلغايىسەن ئەلبەتتە ئەفسىگىنى ئەسىر.

① ئەيىپ — كۈنلەر.

كۆپ تائام نەرسىگە بەرمەكلىك ۋە بال،
بەرسەڭ قاندۇرغاي سېنى نەسقا زەلال ①.

كۆپ يىگەن بىرلە كىشى بولمەس كىشى،
تابماغاي رەۋنەق ئانىڭ قىلغان ئىشى.

كۆپ يىگەنلەر تابماغاي ھەرگىز كىمال،
كۆپ يىگەنلەر كۆرمىگەي ھەرگىز جامال.

كەم يىسە كۆڭلىدە بولغاي ئىلىمۇ ھال،
كۆپ يىسە بولغاي ئانىڭ جىسمى زاۋال.

كەم يىسە بولغاي ئانىڭ كۆڭلى جالا،
كۆپ يىسە بولغاي ئانىڭ كۆڭلى قارا.

بىلگەيسەن كەملەركى لەنەت ئىچرە دۈرە،
سۈبى - شام ۋەتتىدە غەپلەت ئىچرە دۈرە.

يۈزىغە قول بىرلە ئۇرغان شۇمىدۇر،
گەرچە ئەنقا ② بولسە ھەم ئول بوە ③ ئىدۇر.

قىلمايمىل زىنھارسەن ياغۇز سەپەر،
ئەھلى ھىكمەت قولدا بولغاي خەتەر.

① زەلال — خاتا ئىش، ئىزىش.
② ئەنقا — سۈمۈرۈغ، بەخت قۇشى، مەڭگۈلۈك قۇشى، خاسىيەتلىك قۇش.
③ بوە — دۈشۈك، ئازىملىق (ھۇش)، شۇم قۇش.

كۆرمىگىل ھەر تۇن ئىچىدە ئايىنە ①،
بى خەبەر ئۆمىر ئۆتمىگەي ھەر ئايىنە ②.

بى خەبەرلەر ئالدىدا ئوتتۇرماغىل،
ئۆز قولۇڭ بىرلە ئۆزۈڭنى ئۇرماغىل.

بولمىسە ھەركىمكى دائىم بى ئەدەب،
كۆرمىگەي ئىككى جاھان ھەرگىز غەزەب.

ھەر كىشىنىڭ جىسمىدە كۆپ گۆشتىدۇر،
بەندەلىك قىلماق ئانجا ناخۇشتىدۇر.

قورقۇبان ۋەھم ئىچرە قىل ئۆزنى يەنىكىل،
ئارزۇ ھالىك بولسە تەخىرىغە دىگىل.

كەسەلەر جان ئالغۇچى جان قەسىدىدە،
تۇرغاي ئول شەيتان ئىماننىڭ قەسىدىدە.

يول يىراققۇ يۈك ئېغىردۇر ئەي قاياش،
بولغايىسەن شامۇ سەھەر كۆپ دىل خەراش ③.

دىلخەراش ئولدۇر چىمگەرنى داغلاسه،
قورقۇبان تەخىرىسىدىن قان يىغلاسه.

① ئايىنە — ئەينەك.

② ھەر ئايىنە — ھەر دائىم.

③ دىل خەراش — مالال بولۇش، ئازاپلەنمىش، دىل تاتىلاش.

بار دۇرۇر بۇ يولدا بىر دەردى ئەزىم، كەلسە
پارەببا بەرگىل پانا سەن - سەن رەھىم.

خافلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بىخەبەر،
قىل ئىبادەت تۈزۈ كۈن، شامۇ سەھەر.

خەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايىسى بىز غەبىدىن قىلاي فەزىادلار.

بۇ پەسىلدە ئىشارەتى ئەھلى ئىمان
ۋە بى ئىماننى ئەيتۈر

ھەر كىشىگەم ئەھلى ئىماندۇر بىلىك،
تۆت ئىشىنى جەددىلە ئاخلاپ قىلىك.

تەۋۋىلەن ئۆزنى ھەسەددىن ساقلاغىل،
تاكى ئاندىن ئۆزنى مۆئمىن چاغلاغىل.

بەلساڭ ئول يالغانۇ غەيبەتدىن يىراق،
بولغايسەن ئەلبەتتە لەنەتدىن يىراق.

بى رىيا قىلساڭ ئەگەر بىر تائەتى،
ياغغۇسى باشىڭ ئۈزۈرە ھەق رەھىمىتى.

ساقلاشە ھەركىم ھارامدىن قورساقىن،
بولماغاي ئىككى جاھان ھەركىمز لەئىن ①.

ھەر كىشىنىڭ باتىنى گەر پاك ئەمەس،
بەلكى روھى لايىقى ئەفلاك ئەمەس.

كىمكى ھەق ئەمەدىن قىلۇر ئول ھەق تاپار،
ئۆمرىدە پەيۋەستە ئول رەۋناق تاپار.

قىلە شوھىت زەن ② بىلە باھەر پەقىر،
ئول كىشى بولماغاي بۈگۈن تاغلا ھەقىر ③.

ئۆزىنى بىلگەن ئۆزىنى خار ئەيلەمەس،
جانىدارلارنى ئازار ئەيلەمەس.

ئۆزىنى پاك ئەتكەن كىشى ئىدرىس ④ بولۇر،
ئۆزىنى قاسىق ئەيلەسە ئىبلىس ⑤ بولۇر.

① لەئىن — نەپرە تىلىنىلگۈچى، لەئىتى.

② زەن — ئايال.

③ ھەقىر — ئىستەرسىز، پەس، ناچار.

④ ئىدرىس — پەيغەمبەر ئىسىمى.

⑤ ئىبلىس — شەيتان، ئاقۇشت بولغۇچى، ئازدۇرغۇچى.

ھەر كىشىگە ئەھلى سىدىق، سىددىق ① بولۇر،
ھەر كىشىگە ئەھلى جېھل ② زىندىق ③ بولۇر.

نەفسىنى ئۆلتۈرسە ئول جىرجىس ④ بولۇر،
قىلسە گەر نەفس ئەمرىنى ئەبلىس بولۇر.

كىم دالالەت قىلسا شەپتان ئەمرىنى،
توقۇمىل «لاھەۋلە» ⑤ سەن بىسىار ئۇنى.

زارۇ زارۇ، زارۇ زارۇ، زارۇ زار،
كىم تەكەببۇردۇر بولۇر ئەلبەتتە خار.

مەن نەچچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي نەريادىلار.

دەربايان نەسەھتى نىك ⑥ ۋە بەد ⑦

① سىددىق — ئاقكۆڭۈل، ۋىجدانلىق.

② جېھل — بىمامىز، نادان، ئاخىق.

③ زىندىق — مۇنانىق، ئاسى.

④ جىرجىس — پەيغەمبەر ئىسمى.

⑤ لاھەۋلە ۋە لا قۇۋۋەتە ئىللا بىللا — كۈچ قۇۋۋەت.

غەيرەت، شىجائەت پەقەت ئالادىندۇر.

⑥ نىك — ياخشى.

⑦ بەد — يامان.

غاقىل ئولمە ئەي قاياشم بۇ جاھان،
يەتمەگەي ھەردەم ساخا ئەندەك زىيان.

ھەر كىشىگە قىلار رەھمەت گەر خۇدا،
قىلغۇسىدۇر تۈنۈ كۈن ئىچرە دۇئا.

ھەر كىشىنىڭ تائەتى بىمىياردۇر،
ردىق - روزەسى ئانىڭ بىمىياردۇر.

ھەر كىشىكىم فىسقى ئىلە ئىسيان قىلۇر،
بىگۇمان رىدقى ئانىڭ نۇقسان بىلۇر.

راستگۈي ئىككى جاھان ئىبەھان تاپار،
بىل ئاخىر ئەلبەتتە ئول ئىمان تاپار.

بولماغاي يالغانچى لەنەتدىن خالاس،
بولماغاي يالغانچى كۈلپەتدىن خالاس.

كىم پىشاپ ① ئەيلەر بەرەدەنە ② ھەم ياتۇر،
قەست ئىلە ئۆزنى شاياتۇنغە قاتۇر.

① پىشاپ — كىچىك تاھارەت (سۇدۇك)

② بەرەنە — يالماق.

خاكى ① بىرلە قول يۈمە نىمەت كەمىر،
ئىززەتى نىمەتنى قىل بولغىل ئەمىر.

بوسۇغەنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرماغىل،
بولغۇسىدۇر كىمكى ئولتۇرسا ھەقىر.

كىم نېچمىس يەردە تاھارەتلەر قىلۇر،
بەدۇمان مىللەتنى غارەت ② لەر قىلۇر.

تۇرماغىل زىنھار سەن بازار ئارا،
بولماغىل بىسىيار ئەتلى خار ئارا.

«پۈب» قىلىپ ھەركىم چىراغنى ئۆچۈرۈر،
تەسە ئىلە ئول ئەقىل - ھۈشىم كەچۈرۈر.

گەر كىشى كۆرسە ھەقىر نىمەتنى خار،
ئول كىشى بولغاي يىمەك - ئىچمەككە زار.

سەن ئىبادەتتە تىرىكلىك خاھلامە،
ئۇشبۇ ئۆمرۈڭدىن تىرىكلىك چاھلامە.

ئىستەمە زىنھار ھەركىمدىن مەدەدە،
قادىر ئولدۇر يوق ئانغا «كۈفۈۋەن ئەھدە» ③

① خاك — تۇپراق.
② غارەت — بۇلاڭ - تالاڭ، ۋەيران قىلىش.
③ «كۈفۈۋەن ئەھدە» — ئاللاغا ئوخشايدىغان مەج شەيئى يوق دۇر.

دەمبەدەمدۇر، دەمبەدەمدۇر، دەمبەدەم،
بى ئەدەبلەرغە يېتەر رەنجۇ ئەم.

خائىلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
بولماغانلى تەخرىدىن شامۇ سەھەر.

مەن نۇچۇك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
نايسى يەر غەمدىن قىلماي قەريادلار.

دەربارىان سەبىر ۋە بى سەبىرلەر

ھەر كىشى ھەق ئەمرىغە تېزۇ راۋان،
بىگۇمان بىلغىل ئانى شاخى جاھان.

ھەر بالا كەلە ئىلاجى سەبرىدۇر،
كىمكى سەبىر ئەتەسە ئول گەبىر ① بىدۇر.

نېچە كۆپ كەلە قازا بولغىل رىزا،
كىمكى بىمنازەت بولۇر تابقاي سەزا.

كىم گۈنە قىلسە قازا چەندىن كېلۇر،
كىم گىلە ② قىلسە قازا چەندىن كېلۇر.

① گەبىر — ئىسلام دىنىغا ئىتىقات قىلمايدىغان كىشىلەرنىڭ بىر تۈرى.

② گىلە — غەپۋەت، شىكايەت.

ھەر كىشى ھەتتىن شىكايەتلەر قىلىۋر،
 ئۇل كىشىگە تەئىرى كۆپ لەنەت قىلىۋر.

ئالەمە نان ھەرگىز گەدادىن ئەي بەئىر ①،
 كىم گەدادىن نان ئالۇر بولغاي ھەقىر.

تۇرما سۇن ئۆي ئىچىرە تارى ② ئەنگىمىۋت ③،
 بۇ نەسىمەت يادى ئال كۆڭلۈڭدە تۇت.

خەرج قىلغىل دەخلىنىڭ ئەندازەسى ④،
 بۇيرۇدى بۇ سۆزنى ھىكمەت قازىسى.

ھەر كىشى ھەق ئەدىرىغە كاهىلىدۇرۇر،
 بىگۇمان بىلىگىل ئانى جاھىلىدۇرۇر.

ھەر كىشى تەرك تەتە شەھۋەت نەر بولۇر،
 ھەردى شەھۋەت بولسە ئاخىر خەر ⑤ بولۇر.

ھەر كىشىكىم قىلسا شەھۋەت ئەختىيار،
 بولغۇسىمىدۇر ئىككى ئالەم خارۇ زار.

① بەئىر — تۆكۈم
 ② تارى — تۈرى
 ③ ئەنگىمىۋت — تۆمۈچۈك
 ④ دەخلىنىڭ ئەندازەسى — كىرىم تۆلچىسى، ئەھۋالى،
 ⑤ خەر — ئىشەك.

تېلماغايسەن ھەر كىشىدىن ئەنئەنىدىن ①، ②، ③،
بولماقچى تەۋرىد ئېلىدىن ئاۋۇمىد.

ئېتىھادىكى خۇدادىن ئەيلەگىل،
جۈملە ئالەمدىن ئۆزۈڭنى ئۆزۈڭگۈل.

ئەي قاياشم سىننى چاك ئەيلەگىل،
جەھدىلە كۆڭۈلنى ھەم پاك ئەيلەگىل.

ھەر كىشىنىڭ كىبىرىسى بىسىرىدۇر،
ئاقىبەت ئىككى جاھاندا خارىدۇر.

كىمكى ئۆز قەدرىنى بىلسە خار ئەيسەن،
تەخرىم ئانى خەلق ئارا ئەيلەسەن.

ھەزكىشى سالە بىلەن سۆھبەت قىلۇر،
بىگۈمان تەخرىم ئانى زەھبەت قىلۇر.

ئەھلى سالە بىرلە بولغىل ھەم نەشىن ②،
قىلغايەن زىنھارما ھەم قىلغايەن.

① ئەھلى سالە ئەھلى فاسقىدىن يىراق،

② ئەھلى ئاقىلار مۇناقىدىن يىراق.

③ ئەنئەنىدىن — ئىشىنىش، ئىشەنچ باغلاش.

④ ھەم نەشىن — بىللە، ھەسۆھبەت.

ئەھلى فاسىق سۆھبىتى فاسىق قىلۇر،
ئەھلى ئاقىل سۆھبىتى سادىق قىلۇر.

تەڭرى ئەمرىن قىلغان ئەل ئالمدۇرۇر،
ئەمرىدىن قاچقان كىشى زالىمدۇرۇر.

ئەھلى زالىمدىن كىشى قىلسە گۈزەر ①،
سالماقاي تەڭرىم ئانى نار ② ۋە سەقەر ③.

كىمكى كۆپ خىزمەت قىلۇر دۆلەت كۆرەر،
كىمكى خىزمەتتىن قاچار مېھنەت كۆرەر.

بەندەلىك كۆپ قىلسە ھەق بەرگەي مۇقام،
بولغاي ئول تەجرىدى ئەھلى ۋەسسالام.

غافىلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
بەندەلىك بىسىيار قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلۈنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي نەر يادىلار.

① گۈزەر — ئۆتۈش، قېچىش.

② نار — ئوت.

③ سەقەر — دەۋزەخ.

تەھلى دۇنيالار سۆھبىتى بايانىدە

تەھلى دۇنيا سۆھبىتىنى قىلماڭ ھەۋەس،
كىمكى قىلسە سۆھبەتتىن قىلغاي ھەۋەس.

گەر كىشى سالە بىلەن ھەمدەم بولۇر،
تەھلىلدار ئىچرە ئۇل مەھرەم بولۇر.

ھەر كىشى شەرتىدە دۇر سابىت قەدەم،
كۆرمىگەن ئىككى جاھاندا ھىچ غەم.

نەچچە ئىشلەرنى كارامەت قىلدى ھەق،
نىك بەختلەرغە ئىنايەت قىلدى ھەق.

تەڭۋىلى ئۆلدۈرگى بولغاي راستگۇي،
ھەم سەخىيۇ ئابىدۇ ھەم نىك خۇي.

راستلىك بىرلە ئامانەت ساقلاسه،
ئول ئامانەتكە خىيانەت قىلماسه.

ھەر كىشىدە بولسە بۇ تۇرلۇك مەسەل،
ھەق كارامەت ئەيلەدى روزى تەزەل.

ئىككى ئالەمگە خۇدا قازى دۇرۇر،
ئەھلى مۆئمىنىدىن خۇدا رازى دۇرۇر.

بۇ ئەمەل بىرلە كىشى مۆئمىن بولۇر،
ئىككى ئالەم ئىچىرە ئول ئېمىن بولۇر.

ئول كىشى ھەق رەھىمىتىگە زارىدۇر،
نۇھىگەرلەر ① دىن خۇدا بىزارىدۇر.

مەئىسىيەتكە ھەر كىشى رىغبەت قىلۇر،
شول زامان تەغىرى ئاڭا لەنەت قىلۇر.

سودخورلار ② دىن خۇدا بىزارىدۇر،
خەمرىخورلار ③ دىنمۇ ھەم بىزارىدۇر.

ھەرنە باتىل فەئىلەدۇر قىلغىن گۈزەر،
قىلدى پەرمان بىزگە ئول خەيرۇلەشەر ④.

غائىلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بىخەبەر،
قىلما باتىل تۇنۇ كۈن شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيىلەي كۆڭۈلنى شادلار،

- ① نۇھىگەرلەر — ئاۋازلىق يىغلىغۇچىلار،
- ② سودخورلار — جازانىخورلار.
- ③ خەمرىخورلار — ھاراقخورلار.
- ④ خەيرۇلەشەر — ئىنسانلارنىڭ ياخشىراقى.

دەربايان خەزمەتى پەرز ① ۋە ھەققى ھەمسايە

پەرلەرنى ئەي يىگىت كۆرگىل ئېزىز،
ئاقبەت بوغايسە سەن ھەم ئېزىز.

پەرلەر ھەققى يىگىتلەردە بولۇر،
كۆرسە ھەر يەردە ئانى خىزمەت قىلۇر.

بولماغىل ئالەمدە ھەرگىز پىرسىز،
تاپىبان قىل خىزمىتىنى تېز - تېز.

پەرلەرغە ھەر كىشى خىزمەت قىلۇر،
ئىككى ئالەمدە خۇدا رازى بولۇر.

پەرزى سادىق ②، سۆيىشى سادىقدۇر بىلىك،

پەرزى كازىب ③ سۆيىشى كازىمدۇر بىلىك.

پەرزى سالىھلار بۇ يواغە رەھنەما،
پەرزى پىئاسىقلار ھېمىشە روسىيا ④.

① پەرز — بوۋاي، ئۇستاز، تەربىيىچى، يېتەكچى،
② سادىق — راستچىل، ھەقىقى، چىلىك.

③ كازىب — يالغانچى، ئالدامچى، مەككەر،
④ روسىيا — قارا يۈز، ئەيىبارك، گۇناكار.

ئەي قاياشم كۆپ يىگەن كۆپ ئاغرىغاي،
يەنە گەر ئەندەك كىشى ئاغرىمىغاي.

باش يالاڭ كۆپۈپ سۆيۈنۈپ يەپ تائام،
كىم يەنە كۆڭلى قارا بولغاي مادام.

تەشەنگە سۇ بەرگىل ۋە ئاچغە تائام،
ئالەلەر بىسىيار قىلغىل سۈبەي - شام.

ھەر كىشى ئۆز جۈپتىدىن بىرگەندۇر،
ئاقىبەت ئىككى جاھان ئەنساندۇر.

ھەر كىشى ھەمساپەسى ئازاردۇر،
تەڭرى ئاندىن بىرگۈن بىزاراردۇر.

تۆۋرە قىلغىل مەئىسىيەتلەردىن بۇرۇن،
تەۋبە قىلغىل ئۆمەر ئۆتمەسدىن بۇرۇن.

كەلسە گەر جان ئالغىلى قويماس سېنى،
ئول ئالىب بارغاي سېنى يۇ ھەم مېنى.

بۇ جاھاندىن بارغاي ھەسرەتلەر بىلە،
چىمىققۇسى بۇجان ئەدامەتلەر بىلە.

كىمكى سالىدۇر ئەدامەت قىلماغاي،
كىمكى ئابىد بولە ھەسرەت قىلماغاي.

ئارىيەت بىلگىل بۇ دۇنيا مالنى،
ھەر كىشى بىلگەيكى ئۆز ئەھۋالىنى.

ئەھلى دۇنيا تابغاغاي ھەرگىز كامال،
گۆرىدە ھەمراھىدۇر مارۇ چايان.

يوقتۇر ماڭا تەۋۋى دىن ياخشى لىباس،
نەچچە ئەتلەسدىن ئىررۇر خوب بۇ پەلاس.

ھەر كىشى جىسمىغا ئارايىش قىلۇر،
ئول جەھەننەم ئىچىرە كۆپ نالىش قىلۇر.

نەچچە ئىشلەردىن كىشى ئەبلە بولۇر،
بىلمەسە ھەرگىز ئانى گۇمراھ بولۇر.

ئاڭلاغىل كىم بىر ياماننىڭ سۆھبىتى،
ياخشىدۇر ئازدىن يىلاننىڭ سۆھبىتى.

ئاشىكار ئەتسە كىشىنىڭ ئەيىبى،
كۆرمىسە ھەرگىز ئۆزىنىڭ ئەيىبى.

ئول بېخىللاردىن ئايا قىلغىل گۈزەر،
كىرمەگىل مەھشەر كۈنى نارى سەقەر.

سەن كىشىنىڭ ئەيىبىنى ھەرگىز دىمە،
سېنى ھەم ئەيىبىڭنى يوق قىلماق دىمە.

كۆر ئانى پەرياد ئېتەر ھەر سۆبى - شام،
بەرمە كۆڭلۈڭ دۇنياغە ئەي خاسۇ ئام.

① ئەلەمە دە ② ئەنەك رۇنلارغا ئايلىنىدە

بىز ياتارمىز مۇندە ھەسرەتلەر بىلە،

سەن يۈرۈرسەن ئاندا غەپلەتلەر بىلە.

كىمكى بۇ ئالەمدە ئىشرەت قىلسە كۆپ،

قىلغۇسىدۇر گوردە ئول ھەسرەتنى كۆپ.

بەزىلەر ئىشقا بىر سائەت ئىشقا بەر

ياخشى ئىشلارغە ئېغىرلىق قىلماغىل،

ھەم يامان ئىشقا يەڭگىلىك قىلماغىل.

بەزىلەر ئىشقا بىر سائەت ئىشقا بەر

ياخشى ئىش بىسىيار قىل بولماي مەلۇل،

تاكى ئاندىن ئۆزگىلەر قىلغاي قەبۇل.

بەزىلەر ئىشقا بىر سائەت ئىشقا بەر

خافلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،

بەندەلىك قىل تەڭرىغە شامۇ سەھەر.

بەزىلەر ئىشقا بىر سائەت ئىشقا بەر

مەن نېچكۈك ئەپىلەي كۆڭۈلنى شادلار،

قايسى بىر خەمدىن قىلاي فەريادلار.

دەربايان فەزىلەتى ئۈچۈنە ① ۋە تاھارەت ②

ئەي يىگىت غەم كەسە يوق غەمخارەلىق،
بەندەلىكدۇر ئۈچۈنە بىچارەلىق.

ھەر كىشىنىڭ ئۆمرى بى ھاسىلدۇرۇر،
ئۆمرى ئانىڭ بەۋدە زايىل دۇرۇر.

ھەر كىشىدە بولسە بىر ياخشى ھۈنەر،
ئول كىشىگە كۈندە چەندان خەرج ئېتەر.

بى ھۈنەر ھەر يەرغە بارسە خار دۇر،
بى ھۈنەرلەردىن خۇدا بىزار دۇر.

ھەر كىشى دائىم تاھارەت ئىچرەدۇر،
كۈيىپا مەھكەم ئىمارەت ئىچرەدۇر.

پادىشاھ ۋەيرانەدىن ئالماس خىراج،
كەر ھوسۇللۇق بولسە ھەر يەر بى ئىلاج.

ياخشىدۇر ھەر كىشى ياخشى خۇيلەرى،
دوست بولغاي ئاقىبەت دۈشمەنلەرى.

① ئۈچۈنە — ئاچماق، بىچارىلىق.

② تاھارەت — تازىلىق، يۇيۇنۇش.

سەرىڭنى پاش ئەتمە دۇنيادارغە،
ئول چىقارغاي. ئاقبەت سەردارغە.

ئەھلى دۇنيادىن پېقىر كىم شاددۇر،
بۇ سەبەبىدىن مىللىتى بەرباددۇر.

ئەھلى دۇنيالارغە ئۇلئەت قىلماغىل،
ئەھلى دۇنيا بىرلە سۆھبەت قىلماغىل.

غانىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
بولما غاقىل تەڭرىدىن شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي ئەريادلار.

دەربايان ئاڭلامىق ۋە راھى راستلىق

ھەر كىشى ياد ئەتسە ھەق ھەمراھىدۇر،

ھەر كىشى ياد ئەتسە كۈمراھىدۇر.

ئاملار زىكرى تىلىنىڭ ئۈچمىدە،

خاسلار زىكرى دىلىنىڭ ئىچىدە.

بىر زامان ياد ئەتمە غامىل دۈرۈر،

ھەر زامان ياد ئەتمە غامىل دۈرۈر.

ئاچماغل ئاغزىڭنى زىكرىدىن بۆلەك،
تۇتماغل كۆڭلۈڭنى پىكرىدىن بۆلەك.

كىمدە بولسە ياخشى سۆز ۋە ياخشى خوي،
ئىككى ئالەم ئىچرە تاپقاي ئابروي.

ئەھلى غاھىل بى خەبەر ئۇيقۇدە دۇر،
ئەھلى ئاقىل تۇنۇ كۈن قايقۇدە دۇر.

تۆتسە ئۈچ كۈندىن زىيادە گىمىنەنى،
غارەت ئەيلەر ئىبلىس ئانىڭ دېنىنى.

يۈز بالا ھەركۈن ئەداۋەتتىن تۇغار،
يۈز قەزا ھەركۈن كەساپەتتىن تۇغار.

ھەر كىشى تەئىرب قىلۇر ئۆز يارىنى،
ھەر كىشى دېھقان قىلۇر ئۆز جانىنى.

ھېرىسنى تەرك ئېت ۋانائەت پىشە ① قىل،
كەبىر ② نى تەرك ئېت ئولۇم ئەندېشە قىل.

مۇدبىر ③ ئولدۇر ياخشى ھەمرا ئىستەگەن،
راست يوللارغا دېنى يەتكۈرە دىگەن.

① پىشە — مۇنەر.

② كەبىر — چوڭماق، ھاكاۋۇرلۇق، پوچماق.

③ مۇدبىر — شەقى، بەد بەخت.

تەھلى غاھىل مەجلىسى نادان قىلغۇر،
تەھلى جاھىل مەجلىسى شەيتان قىلغۇر.

ھەر كىشىگە ئەقىلدىن ئاڭداندۇر،
ئول كىشىلەرگە خۇدا ھەمراھىدۇر.

خەيرىنى قاسمىققا بەرمە نارەۋا، ①
چۈنكى سۇ مۇستەسقىمغە ② ئىرمەس داۋا.

بۇ ھەدىنى مۇستەئانا ③ تىلدى كالا،
جان ئىدا قىل ئاڭلابان ئەي خانسۇ ئام.

ئاغۇ گەز، بىر زەررە بولسە ئۆلتۈرۈر،
ئوت ئەگەر بىر زەررە بولسە كۆيدۈرۈر.

دەئەسىيەت ئەندەك دىبان ئاشاد ئولماغىل،
ئۆز كۆڭۈلچە ھەقدىن ئازاد ئولماغىل.

تۇندخو ④ رەنجىمغە قىل سەبىرىنى نوش ⑤،
ھەر كىشى نوش ئەتسە بولغاي كۆڭلى خوش.

كۆرسە ھەركىم جاندارىنى گەرھەقىم،

-
- ① نارەۋا — نامۇناسىپ، لايىق ئەمەس.
 - ② مۇستەسقىمغا — سۇلۇق ئىشلىتىشقا.
 - ③ مۇستەفا — ئەڭ ئىلغانغان، تاللانغان ئادەم (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام).
 - ④ تۇندخو — ئاچچىقى يامان.
 - ⑤ نوش — ئىچمىش، ئىستىمال قىلىش.

بىر كۈنى بولغاي ئاغا ھەم ئول ھەقىر.

ئىمام ئەندەك بولسا ھەم خار ئەيلەمە،

ئىمىت ئەندەك بولسا ھەم خار ئەيلەمە.

بەرمە ھەركىمگە كىم ھاجە تىمىن،

تەڭرى ھەم بەرمەس ئانىڭ ھاجە تىمىن.

خانملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بىخەبەر،

تەڭرىگە قۇلاۋىنى قىل شاھۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،

قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىل ياخشى ئەتىھالغە تەكىپە قىلماسلىق ۋە رەھ-

جەتتى ھەقىتىن ئۈمىد ئۈزۈلمەسلىك باياندا

تۆت نىمە باردۇركى بارغاي يانمىغاي،

سۇ ۋە سۆز، ئوق ۋە ئۆمىر يانماغاي.

ئۇشۇلارنى قىلدى ھەق روزى ئەزەل،

تېز ئۆتكەن ئۆمىرغە بۆدۈر مەسەل.

بەئەھەل ئىلىم ئىستەكەنلەر خارىدۇر،

ئىككى ئالەم خەلق ئارا مۇردارىدۇر.

ئۆمىرىنى بىمەغل غەنىمەت ھەرنەپەس،
روھى بىر تۇشتۇركى تەن گوي قەپەس.

ئاممىمەغ بول قەلەكى نەنەمىك بىرلە جەڭكە
ئورغايسەن ئاندىن بۇ ئىشقا كۆپلە جەڭكە.

كەپەلە پەزۋانە بولمەس دەم-ۋەتتە،
خەپىرلەر مەردانە بولماس ھىچ ۋەقەتتە.

ئامم ئەگەر كۆپدۇر كۆڭۈلنىڭ باغدۇرۇ،
ھېرىس ئەگەر كۆپدۇر كۆڭۈلنىڭ داغدۇرۇ.

نەچچە ئىشتىن ئۆمىر كۆپ كۆرگەي كىشى،
ياخشى بولغاي قىمەت ھەر تىماغان ئىشى.

ئەۋۋىلەن ئىش قىمەت بىر ئاۋازى خۇش،
ئىلمىدىن ياقىمەت بىر ئاغازى خۇش.

ئۇرماغىل فەرىيات ئېتىب ھەر كىمىغە دەم،
داغ يەتكەي دەردىگە غەم ئۆزۈرە غەم.

ھەر كىشىنىڭ راستلىغىدۇر پىشەسى،
بولغاي ئول ئازاد، يوق ئەندىشەسى.

كۆزلىگەيسەن ھەر كىشىغە مەنپە ئەت،
تا مىرادىڭغا يېتەرسەن ئاتىمەت.

گەر كەشمەننىڭ تەدرىنى بىلمە كەشى،
دوست تۇتقاي ئول كەشمىنى ھەر كەشى.

سەن كۆڭۈلنى غەل - غەشدىن پاك قىل،
قورقۇبان سەنەننى ھەتدىن چاك قىل.

ياخشى ئەئمالىڭغە تەككىي قىلماغىل،
رەھمەتتى ھەقدىن ئۈمىدىڭ ئۈزماغىل.

ھەر كەشى ئەئمالدىن خۇشۇددور،
ياخشى ئەئمالى ئانىڭ بەرباددور.

غافىلا ئۆمرى ئوتتى دائىم بى خەبەر،
بى رىيا ئەئمالى قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر ئەمدىن قىلاي فەريادىلار.

دەربارىان تەمە قىلماق ۋە يېڭى بايدىن
قەرز ئالماق

ئەي ئوغۇل بۇيول ئارا مەردانە بول،
تەئىرىنىڭ فەرمانىغە پەرۋانە بول.

نەچچە ئىشنى ياد ئالغىل ئەي ئوغۇل،
ئەيتايىن تىلغىل ئانى بولماي مەلۇل.

مەيىل قىلما ھەر زامان شەھىدەت مادام،
ئاخلاغل كىم مەتەمدىڭ بولماس تامام -

قىلغايىسەن بەد ئەسەل ناكەسدىن ھەزەر،
گەر پەلۋەقسە، سېرماغىل ئاندىن خەبەر.

يېڭى بايدىن ئالماغىل زىننەت تەرز،
ئۇشۇ سۆز ئاخلا ساخا كىم بولدى فەرز -

سەن كىشىنىڭ نانەخە ئۇرلاشماغىل،
ئاشۇ نان جەھەتەدىن مۇڭداشماغىل.

ئول يېگەن مۇرداردۇر سەن بىر چەمەن،
بۇ ئىشنىڭ تەرك ئەيلەگىل مۇندىن كېمەن -

كىشى ئۇرگەنسە كىشىنىڭ ئاشمەن،
مەننىتى تۇشكەي مۇنىڭ ھەم باشمەن.

كىمكى تەغلى بىرلە دائىم ئويناشۇر،
ئۇ كىشىنى ئاقمۇت رەسۇئا تىلۇر.

ھەر كىشىلەردە ھەيا يوق، شەرم يوق،
ئول كىشىنىڭ بىگۇھان ئىمانى يوق.

ياخشى خۇي قىلغىل كى ھەركىم بولسەلەر،
سەررىنى پاش ئەتتە ھەركىم بولسەلەر،

كۆرۈنمە غەپلى زىننەت ھەركەتمىنى ھېقىم،
خېب ئىمەسدۇر ئاغرىتىپ بەرگەن ھېرىپ ①.

ناكەس @ ۋەدەئەسىللەر ئەپلە بولۇر،
كەم بۇلارغە قاتلۇر كۆمراھ بولۇر.

ھەر كىشىغە ئەۋۋەلەن قىلغىل سالام،
ئاقىبەت دەرۋەخ ساڭا بولغاي ھارام.

كەم يامان سۆزدىن تىلىنى قىلسە بەندە،
گوپىيا قىلىش دورۇر شەيتاننى بەندە.

تەڭرىنىڭ دوستىغە قىلغىل جان ئىمدا،
تا ساڭا ئول بولغۇسدۇر رەھنەما.

ھەر كىشى ھەق تەھرىدىن تەرسان بولۇر،
ئول كىشىدىن بارچە خەلق لەرزان بولۇر.

شادۇ سېمە تىلىكىنى ئاندىن ئىستەگىل،
ئىززەتۈ ھورمەتنى ئاندىن ئىستەگىل.

بولماغىل بىكەنلارغە ئاشمىنا،
يەتكۈسى جانىڭگە ئاندىن كۆپ چاپا.

① ھېرىپ — يىپەك رەخت.
② ناكەس — يامان ئادەم، ئەسكى ئادەم.

كەم ھەسەد قىلسە كىشىنىڭ ھالىدىن،
بى خەبەر ئۆمىر ئۆتكەرۇر ئەھۋالىدىن.

خافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
بوامە خافىل تەڭرىدىن شامۇ سەھەر.

مەن نىچۈك ئەپلەي كۆڭۈلنى شادلا،
قايىسى بىر غەمىدىن قىلاي نەريادلا.

دەر بايان تەبىب ھازىق ① مەنسەل جانەست ②

ھەر تەبىبگە بەرمە قول ئەي دەردناك،
داروۋىي زىددى ③ بىلە قىلغاي ھەلاك.

ھەر تەبىب ئالىم دۇرۇر دارۇسى خوب،
گەر تەبىب زالىم دۇرۇر ئاغۇسى كۆپ.

تۇشەنگەي ھاجەت تەبىبگە ئاخلاغىل،
كەم يىنگىل، كەم زەلگىل، كەم ئۇخلاگىل.

ھەر كىشىگە غەيبىدىن گەر ئۆرسە دەم،
ياغىلۇر باشىغە لەنەت دەمبە دەم.

① ھازىق — ئۇستا، ماھىر.
② جانەست — چاندۇر.
③ زىددى — قارشى.

غەيىدىن دەم ئۆرسە ئىمانى چىقار،
كۆفۈرى ئىلىدىن ئاقىبەت جانى چىقار.

ئەي قاياشم غەيىدىن دەم ئۇرماغىل،
گەر كىشى دەم ئورسە سەن ئولتۇرماغىل.

غەيىدىن دەم ئورغان ئول بولماس ئامان،
ھەم جەھەننەم ئىچرە قالغاي جاۋىدىن.

گەر كىشىكىم غەيىدىن بىر سۆز دىسە،
يوق ئەجەب ئاندىن خۇدا يۈز ئۆرسە.

ئول مۇنەججەم خەلق ئارا ئەبلە بولۇر،
دالۇچى ① ۋە قۇرئەچى گۇمراھ بولۇر.

ئەلەزەر، يا ئەلەزەر، ئەي ئەلەزەر،
غەيىدىن كىم دەم ئۇرار قىلغىل كۈزەر.

غەيىدىن كىم دەم ئۇرار ئىسيان سەخت ②،
ئول كىشىنى بىلگەيسەن دەججال ۋەقت.

غەيىدىن كىم دەم ئۇرار ئۇر باشغە،
ياغماغاي رەھمەت ئانىكىكى باشغە.

① دالۇچى — پالچى، قارىسقا سۆزلىگۈچى.

② ئىسيانى سەخت — قاتتىق گۇنا.

غافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئورمانغا دەم غەيمىدىن شامۇ سەھەر.

مەن نېچچۇڭ ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايىسى بىر غەمدىن قىلاي قەريادلار.

دەر بايان فەزىلەتلىرى ①

فەرزىلەر بىسىاردۇر بىل ئەي ئوغۇل،
ياد ئال بۇ پەندىنى بولماي مەلۇل.

فەرزىلەردە ئۆزنى بىلمەك قەرزىيەت،
ھەر كىشىدە بار دۇرۇر چەندان سۈپەت.

كى شىجائەتتىن بولۇر گويىكى شىر،
كى لەتافەتتىن بولۇر گويىكى ئەر.

گاھ ھەمىشە بىرلە ئول ئەنقا بولۇر،
گاھى مىكرى بىرلە ئول زەۋباھ ② بولۇر.

① فەرايمزىھا — زۆرۈرى ئىشلار.

② زەۋباھ — تۈلكە.

كى دەلىرلىك ① تىن بولۇر گوييا شۇتۇر ②،
كى زەلىلىكىدىن بولۇر گويياكى مۇر ③.

كى مۇزەردەتتىن ④ بولۇر زەنبۇر ⑤ كەبى،
كى مۇزەۋۋەتتىن بولۇر تەنبۇر كەبى.

كى قانائەت بىرلە ئول ئىنسان بولۇر،
گاھى پۇرۇخۇرلىق ⑥ ئىلە ھايۋان بولۇر.

گاھى بۇلبۇللار كەبى قىلغاي نەۋا،
گاھى سونىلار بىلە قىلغاي سەدا.

گاھى تۇتتىدەك بولۇر شىردىن سۇخەن،
گاھى تۇن-كۈن بومدىك بولغاي ئەدەن ⑦.

گاھى بىنا ⑧، گاھى نابىنا بولۇر،
گاھى پەجمۇردە ⑨، گاھى زىبا ⑩ بولۇر.

- ① دەلىرلىك — بۇرەكلىك، قورقماق.
- ② شۇتۇر — تۆگە.
- ③ مۇر — چۈمۈلە.
- ④ مۇزەردەت — زىبانلىق، زىبان.
- ⑤ زەنبۇر — ھەرە.
- ⑥ پۇرۇخۇرلىق — نەفىسى يامانلىق، كۆپ يەپ-ئىچىش.
- ⑦ ئەدەن — مۇقىم، جىم تۇرۇش.
- ⑧ بىنا — پەيدا بولۇش.
- ⑨ پەجمۇردە — يەنجىلگەن.
- ⑩ زىبا — كۈزەل، چىرايلىق.

گاھى قىزىق، گاھى پىرمانە ① سۈپەت،
گاھى دانا، گاھى ھىرمانە سۈپەت.

گاھى لەنگۈ، گاھى خۇش رەفتار ② ئىرۇرە،
گاھى خامۇش، گاھى ئول گوييا بولۇر.

گاھى سۈست ۋە گاھى ھەم چابۇك ③ بولۇر،
گاھى ۋەزىمىن، گاھى ھەم سابۇك ④ بولۇر.

گاھى شەررۇ شۇرىدىن مارۇ چايان،
گاھى خۇشخۇي تىلى شۇكرۇ ⑤ فەشان ⑥.

گاھى كافىر، گاھى ھەم مۇئىمىن بولۇر،
گاھى خەۋىلىك، گاھى ھەممەتلى بولۇر.

گاھى بولغاي تىزو تۇند ⑦ رەھمانغە قۇل،
گاھى بولغاي تىزو تۇند شەيتانغە قۇل.

- ① پىرمانە — پىشقەدەملەردەك.
- ② رەفتار — مېشىش.
- ③ چابۇك — تېز.
- ④ سابۇك — يەڭگىل.
- ⑤ شۇكر — ھەمدە، رەھمەت ئېيتىش.
- ⑥ فەشان — ئاشكارا، ئوچۇق.
- ⑦ تىزو تۇند — ناھايىتى تېز.

گاھى تۇن - كۈن بولغاي ئول سۇلتان قۇلى،
گاھى نەفسىدىن بزلۇر بمرنان ئۇلى.

گاھى شادلىكىدىن بولۇر كۈندۈزكى كۈن،
گاھى غەبلىغ گۈبىيا تۇن ئىچرە تۇن.

گاھى جاھىل، گاھى ھەم ئالم بولۇر،
گاھى ناسق، گاھى ھەم زالم بزلۇر.

بۇ سۇپەتلەر ھەر كىشىدە باردۇر،
بىلمەسە ھەر كىشى ئول مۇرداردۇر.

بۇ سۇپەتلەر ياخشى بىلىغىل ئەي ئەزىز،
تاكى ئاندىن يولغە كىرگىل تىز - تىز.

خافىلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
بۇ سۇپەتلەر ياخشى بىل شامۇ سەھەر.

مەن نىچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

①

②

③

④

⑤

⑥

⑦

⑧

دەر بايان ئەزىمەتى ئۆلۇما

① ئەي قاياشم ئىستە ئالم سۆھبەتىن،

② جانۇ كۆڭلۇڭ بىرلە قىلغىل خىزمەتمەن.

سۆھبەتى ئالىم كۆڭۈلگە زەر ① ئېتەرە
ئول كىشى ھەق بۇيرۇغاننى تېز ئېتەرە

پەندى ئالىم كەسنى ئىززەتلىك قىلۇر،
كىمكى ئەمال قىلسە جەننەتلىك بولۇر.

پەندى ئالىم ھەرقارا ئۇيغە چىراغ،
بىلمەيمىن قىلغان ئەمەل بولماس ياراغ.

ئاڭلاغىل باردۇر ھەر ئۆينى ئاچقۇسى،
پەندى ئالىمدۇر كۆڭۈلنى ئاچتۇسى.

گەر كىشىنىڭ كىم بىدىشتكە مەيلى بار،
سۆھبەتى ئالىمنى قىلغىل ئەختىيار.

ئەزىيا ۋە ئەۋلىيا ناسەم ② دۇرۇر،
ئەمرىنى قىلغان كىشى سالىدۇرۇر.

ئەدىلى ئالىم نايەبى ③ پەيغەمبىران،
ئەيلەدى بۇ سۆزنى ئول ساھەقىمران ④.

① زەر — سىڭمىش، ئولتۇرۇش، پەس، ئاستى.

② ناسەم — تەسەۋەت قىلغۇچى.

③ نايەبى — ئورۇنباغارى.

④ ساھەقىمران — زامان ئىگىسى.

ئەھلى فاسىق ئىچرە ئالىم خارىدۇر،

بىمگۇمان ئاندىن خۇدا بىزارىدۇر.

ھەر كىشى ئالىمغە يەتكۈرسە زەرەر،

سالغۇسى تەخىرم ئانى نارى سەقەر.

كىمكى كۆرسە ئەھلى ئالىمنى ھەقىر،

ئول كىشىنىڭ بىمگۇمان ئۆمرى كەدر.

ھەر كىشى ئالىمگە كۈلپەت قىلماغاي،

كىمكى قىلسا تەخىرى رەھمەت قىلماغاي.

گەر كىشى ئالىم كىشىنى شاد ئېتەر،

تەخىرم ئانى بىمگۇمان ئازاد ئېتەر.

پەندى ئالىم كورغە گوياكى ئاسا،

روھىغە ھەم بولغۇسىدۇر كۆپ غىزا.

ھىچ لەززەت ئىلىمىدىن خۇشتەر ئەمەس،

ئىلىمىمىزلەر خەلىق ئارا بېھتەر ① ئەمەس.

ئىلىمىمىزلەر خەلىق ئارا ئادەم ئەمەس،

ئىلىمىمىز ئىككى جاھان مەھرەم ئەمەس.

① بېھتەر — ياخشىراق.

ئىلمەدەن، ئەئمالدىن بولغاي يېقىن،
 ئىلمەمز - ئەئمالمز بولغاي لەئىن.

ھەر دىيارىنىڭ چىراغى ئالىمى،
 ھەر قارا تۇننىڭكى ماھى ئالىمى.

ئىلىم بىرلە سەيىر ئېتەر نەرشى ئەلا،
 ھەم بەلەك، ھەم يەرنى تاتەھتەسەرا ①.

ئىلىم بىر ئاتدۇركى خوش رەفتارامغ،
 كەمكى مەركەب ② بولسە كۆرمەس خارلىغ.

ئىلىدەمز ھەسردەتتەدۇر پىرۇ جەۋان،
 ئىلىم ئىستەب تۇن - كۈن يۇرغىل راۋان.

ھەر دىيارىنىڭكى باغى ئالىمى،
 ھەر دىيارىنىڭكى شاھى ئالىمى.

ئىككى قىسمى ئادەمى ھۆرمەتتەدۇر،
 مۇندىن ئۆزگە بارچەسى ھەسرەتتەدۇر.

ئىستەسە ئىلمىيۇ ھەم قىلسە ئەمەل،
 كۆڭلىغە ئىككى جاھان قىلماس خەلەل ③.

① تەھتەسەرا — يەرتەسى.

② مەركەب — مەنلىدىغان تەرسە، ھەمىش.

③ خەلەل — ئارەلاش، ئايرىش.

ھەر كىشىنىڭ ئىلمى يوق ھايۋان دۇرۇر،
قىلغان ھەر قىلمىش ئانىڭ ئىسيان دۇرۇر.

ئىلىمغە قىل ئەي قاياش ئۆمرۈڭنى سەرپ،
بەھرە ئالغىل ئىلىمدىن بىر نەچچە ھەرپ.

ئىلىم ئۆتكەرمە ئۆمر ئەي خاسۇ ئام،
تېز - تۇند قىلغىلۇ تۇن - كۈن بەردەۋام.

غافلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئىلىمىم، ئەمما ئىلىم تاپقاي زەرەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايىسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە كۆپ سۆزلەمەكنىڭ قەيەپلىكىمنى
ئەيتتۇر

ئەلەم زەر، يا ئەلەم زەر، ئەي ئەلەم زەر،
ھەر كىشى كۆپ سۆزلەسە قىلغىل گۈزەر.

بى خەبەردۇر ھەر كىشى كۆپ سۆزلەسە،
مەنئەسى يوق سۆزنى ھەر كىم كۆپ دىسە.

ئۆزىدىن غامىل كىشى كاھىل دۇرۇر،
سۆزىدىن ھازىر كىشى ھازىر دۇرۇر.

ئىككى ئالەم سۆزىدىن يەتكەي بالا،
ئاقىمەت رەسۋايىۇ خار ئەتكەي خۇدا.

بەئزىلەر كافىر بولۇپ ئاخشام ياتار،
بەئزىلەر مۇئمىن ياتىپ كافىر قوپار.

ھەر كىشى كۆپ سۆزلەسە ۋەسۋاسدۇر،
ئادىمى تەيدىدە يوق نەسناسدۇر.

كىمكى خامۇش بولسە خەيرىنىناسدۇر،
كىمكى كۆپ سۆزلۈكتۇر شەرىئىنىناسدۇر.

ئەي بىرادرەر ئۆتتى ئۆدرۈك بەنەبەر،
ھەر كىشى كۆپ سۆزلەسە تابىقاي زەرەر.

مەن نەچچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلا،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلا.

بۇ پەسىلدە پادىشاھ ئادىل ۋە زالىملارنى ئەيتۈر

ئەي مەلىك ① سورغىل رەئىيەت ② ھالىنى،
ئىنسۇ ئۇلقەت بىرلە بەرھەم دادىنى.

① مەلىك — پادىشاھ.

② رەئىيەت — خەلق، پۇغرا.

ئول رەئىيەت ھالىدىن ئاگاھى بول،
ئەدىلى قىل ئىككى جاھاندا شاھى بول.

زۇلۇمنى كۆپ قىلسە دۆلەتتىن تۇشەر،
سۆزلەسە كۆپ كۈلسە ئىززەتتىن تۇشەر.

ئەي مەلىك ئەندىشە قىل بالا ۋە پەستە
يەتمەگەي مۈلكۈڭگە ھەر ياندىن شىكەست.

شاھى ئادىل شەھرىگە نىمەت دۇرۇر،
شاھى زالىم شەھرىگە لەنەت دۇرۇر.

شاھى ئادىل شەھرىگە نىمەت ياغار،
شاھى زالىم شەھرىگە لەنەت ياغار.

شاھى ئادىل شەرىئىنى پەيدا قىلۇر،
شاھى جاھىل فىئىقىنى پەيدا قىلۇر.

ئەي مەلىك شەرىئىدە بول سابىت قەدەم،
يەتمەگەي ئىككى جاھاندا ھىچ غەم.

ئەي مەلىك، شاھ بولغىل ئامما مۇتتەقى،
بۇلغايىتىن ئول ئالەم ئىچرە ھەم تەقى.

يوقتۇر شاھغە ئەدامدىن ياخشى ئەمەل،
شاھغە ھەم لازىم بولۇر چەندان ئەمەل.

بى خەبەر ئۆتكەردە ئۆمرۈڭ ئەي مەلىك،
قالمىغاي ئۇشۇ جاھان ئىككى تىرىك.

سەلتەنەت ھەشەت سولايان ① دېك ئەمەس،
ئۆمر ھەم ئول نوھۇ ② لوقمان ③ دېك ئەمەس،

ئەي مەلىك قۇللۇغدا ئىبراھىمچە بول،
پادشاھلىق قىل ۋە ئىبراھىمچە بول.

قىل ئۆزۈڭگە ماس مۇزىلانى ھارام،
بۇ نەسەت ياد ئال ئەي شاھۇ ئام.

ئەي مەلىك ئۆتكەردە ئۆمرۈڭ بى خەبەر،
ئاخىردىڭ پىكرىنى قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

دەربايان نىيەتى دېھقان

دېھقاندا نىيەت تۈزۈپ ساچقىل ئۇرۇق،
ساچسە نىيەتنى تۈزۈپ قالماست قۇرۇق.

- ① سۇلايمان، ② نوھ — پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىسمى.
③ لوقمان — ھۆكۈمە. (ئەلگىرى ئۆتكەن مەشھۇر تەبىئىيەت ئىسمى.)

قىلىدۇ دېھقان ياخشى نىيەتنى داۋام،
ئۆكسۈمەس ھەرگىز ھوسۇلى ۋە سالام.

بەدىئەت بىرلە ئەگەر ساچساڭ ئۇرۇق،
بەلماغاي ھەرگىز ھوسۇل قالغۇڭ قۇرۇق.

بەدىئەتتىن نازۇ نىمەت كام بولۇر،
بولغانى بىرلە بىراۋغە يەم بولۇر.

دېھقان، كۆپ ئاشۇ نان بەر بىر رەيا،
بى رەيا قىلغان ئىشك بولغاي پەنا.

بى رەيا بەرسەڭ ئەگەر كۆپ ئاشۇ نان،
بولغايەن دەۋرەخ ئازابىدىن ئامان.

رائى ① ئول دېھقانكى نان بەرگەي رەيا ②،
بولغاي ئول مەشەر كۈنىدە روسىيا.

دېھقان، ئۆمىر ئۆتتى بەدىئەت بىلە،
قىمىق ئىلە ئۆمىر ئۆتتى بەد ھالەت بىلە.

قىلىدۇ دېھقان بۇ نەسەتتى قوبۇل،
ئالغاي ئول بىر دانغە ئون بىر ھوسۇل.

① رائى — رەيا قىلغۇچى.

② رەيا — كىشلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈنلا قىلىنغان ئەمەل.

پىمىنە قىلماق خۇنى ناھەتتىن يامان،
پىمىنەچى بولماس جەھەننەمدىن نامان.

خۇنى ناھەق پىمىنەدىن پەيدا بولۇر،
پىمىنەدىن ئالەمدە كۆپ غەۋغا بولۇر.

قىلسە پىمىنە ئاشكارا يانەھان،
قالغاي ئول دەۋزەخ ئىچرە جاۋىدان.

ئۇشۇ ئالەم پىمىنەدىن بولغاي خاراب،
پىمىنەدىن كۆپراق كىشى كۆرگەي ئازاب.

كىمكى قىلسە پىمىنە ئول مەرۋانى خەر،
بولغاي ئول مەھشەر كۈنى ئىتىدىن بەتەر.

پىمىنەدىن يۈز ئۆرسە رەھمەت ياغار،
پىمىنەنى دوست تۇتسە كۆپ لەنەت ياغار.

كىمكى يۈرسە پىمىنەدىن ھەردەم قاچىم،
جەننەتول فەردەۋس ئاگا بولغاي نېمىم.

پىمىنەدىن بولغىل يىراق ئەي خاسۇ نام،
پىمىنەچىغە قىلدى جەننەتنى ھارام.

پىمىنەنى تەرك ئەتسە ئىززەتلىك بولۇر،
ئورنى شول سائەتدە جەننەتلىك بولۇر.

پىتىنەچى ئىككى جاھاندا خار دۇر،

پىتىنەچىلەردىن خۇدا بىزار دۇر.

تەۋبە قىلغىل پىتىنەگە بول ھەق شوناس،
قىلغاي ئول غوفۇران ① جەھەننەمدىن خالاس.

غافلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ياخشى نىيەت بىرلە بول شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي پەريادلار.

دەربايان ئەھۋالى كاسىب

دىنۇ مىللەتنى بىلىپ قىلساڭ ھۈنەر،
قىل تەۋەككۈل ھەققە چەندان خەرج ئۆتەر.

گەر كاسىب كۆڭلىنى ھەقدىن شاد ئېتەر،
ئىككى ئالەم ھەق ئانى ئازاد ئېتەر.

شەرىئەدە كەسىمگىنى قىلساڭ خوب دۇر،
ئۇشۇ ئىشقا روھ ھەم مەرغۇب ② دۇر.

① غوفۇران — كەچۈرگۈچى، ئەيۇ قىلغۇچى خۇدا.

② مەرغۇب — قىزىقىشلىق، قىزغىن.

ھەر كىشى بىر يەردە كۆپ ئولتۇرمىغاي،
گەر كىشى ئولتۇرسە كۆڭلى ئاغرىغاي.

سەير قىلسە ھەر كىشى تابقاي فەرەھ ①،
كۆڭلى بولغاي گويميا قەۋسى قەزەھ ②.

سەيردە ھەردەم كۆڭۈل تابقاي جالا،
بولسە بىر يەردە مۇقىم كەلگەي بالا.

ھەر كىشى سەيىر ئەيلىسە خۇشبۇي بولۇر،
گويميا ئاقان سۇ ھەم خۇشبۇي بولۇر.

گەر ئاقىن سۇ تۇرسا بى لەززەت بولۇر،
ئىمكى كۆپ ئولتۇرسە بى ئىززەت بولۇر.

ھەر كىشى ئۆي ئىچرە مېھنەت ئىچرەدۇر،
ھەر كىشى سەيىر ئىچرە راھەت ئىچرەدۇر.

پۇرخورا، ئۆمىر ئۆتتى سەيىرىڭ سەيىر ئېمەس،
كۆپ يىمەكلىك بىرلە قوزساق سەيىر ئېمەس.

سەيىر ئېتىب ئۇشۇ جاھان بولماس تامام،
نەمەتى ئالەمنى يەب بولماس تامام.

① فەرەھ — خۇشال، شاتلىق.

② قەۋسى قەزەھ — ياچاقىڭ يېيى، چۈچۈسى.

غازملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
بول مۇجەررەد سەير قىل شامۇ سەھەر.

ھەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىرغەمدىن قىلاي فەريادلار.

دەربايان ئادەمشۇناسلىق

خەلقنىڭ ھالىنى بىلى ئەي ئادەمشۇناس،
بۇ قەدەردۇر بەكمۇمان قىلغىل قىياس.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر گەنجى گىران①،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر رەنجى گىران.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر پەررەندىدېك،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر چەررەندىدېك②.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر ئەسبى راۋان③،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر كاۋى دۇۋان④.

① گەنجى گىران — ئېغىر خەزىنە. تۈگمەس خەزىنە.

② چەررەندىدېك — ئومىلىقچىلەردەك.

③ ئەسبى راۋان — تېز ماڭىدىغان ئات.

④ كاۋى دۇۋان — تېز ماڭىدىغان كالا.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىمدۇر قەسىرى جەمىل ①
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىمدۇر گويىا ئەغىل.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىمدۇر گۈلشەن كەبى،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىمدۇر گۈلخان كەبى،

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىمدۇر ۋەيرانە دېك
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىمدۇر پەرۋانە دېك،

بەزىلەرنىڭ كۆڭلى خۇشبۇيلىق بولۇر،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلى بەدىئۇيلىق بولۇر.

بەزىلەر كۆڭلى جالا، ئۈستۈن جالا،
بەزىلەر كۆڭلى قارا، ئۈستۈن قارا.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر ئاتقان سۈدېك،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر تۇرغان سۈدېك.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلى شاد كۈندۈزكى كۈن،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر تۈن ئىچرە تۈن.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر ساھىب جامال،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدەدۇر مالۇ ئايال.

① قەسىرى جەمىل — كۆزەل ساراي، كۆزەل ماكان.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر مەيخانىدىك،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر بۇتخانىدىك.

بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر گويا مازار،
بەزىلەرنىڭ كۆڭلىدۇر گويا بازار.

بۇ كۆڭۈللەردىن خۇدا ئەرمەس رىزا،
نى ئۈچۈنكىم يوقتۇرۇر سىدىقۇ سافا.

بۇ مەسەل پاياننى يوقتۇر ئەي ئوغۇل،
بۇ نەسەبەت ياد ئال قىلغىل قوبۇل.

غانىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئۇشبۇ قەسىم خەلقىدىن قىلغىل ھەزەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمىدىن قىلاي فەزىادلار.

دەر بايان كاساپەتى مالى ھارام

كىمكى يېغىسە جەھدىلە مالى ھارام،
قىلغۇسىدۇر تامى بەر بالايسى تام. ①

① تامى بەر بالايسى تام — تام ئۈستىگە تام ئەتمەك.

گەر يېمە ئۇمىيانغە مايىللىق قىلغۇر،
تەخىرى پەرمانىغە جاھىللىق قىلغۇر.

گەر يېمەككە ھەر كىشى چالاكىدۇر،
بەكزىمان ھەلقى ئانىڭ ناپاكىدۇر.

گەر كىشى ناپاك ھەقىنى ياد ئېتەر،
ياخشى ئەئمالنى خەلق بەرباد ئېتەر.

كورلار دېريادە زەۋرەق ① تابماغاي،
كىم ھارامخور بولسە رەۋنەق تابماغاي.

يېغمايلى مائى ھارام ئەي بىخەبەر،
ئىككى ئالەم ئىچرە ئول مالن تىلەر.

زەررەچە ھەقى سېنىڭدە قالماغاي،
زەررەچە گەر قالسا چەننەت بارماغاي.

كىم ھارامدىن كەيسە جىسىمىغە لىياس،
روزى مەھشەر كەيكەي ئول ئوتدىن لىياس.

كىم ھارامدىن يېمىغە مال بولماس ئەمىن،
بولماي ئول مەھشەر كۈنى شەھرى لەئىن.

① زەرەق — قۇزاق، قېيىق.

ھەر كىشىدە بىر دەرەم بولسە ھارام،
قالقۇسى مەقۇدى ئاتىڭ ناتامام.

بەرمىسە ھەر كىشى چىسىغە زەكات،
بولماغاي ھەرگىز جەھەننەمدىن نىجات.

تەن زەكاتى بۇدۇر تائەت ئىشلەمەك،
تۇنۇ كۈن ئىچرە ئىبادەت ئىشلەمەك.

كىشى فاسىقدۇر ھارامخوردۇر بىلىك،
كىشى سالىھدۇر ھالالخوردۇر بىلىك.

كىم ھارامدىن ئىچسە گەر بىرقەترە ئاب ①،
بولماغاي ھەرگىز دۇئاسى مۇستەجاب ②.

بىر دەرەم كىرسە ھارامدىن ئەي ئوغۇل،
ئاقبەت چىققاي ئېلىپ ھەمياندا پۇل.

غافىلا جەم ئەيلەمە مالى ھارام،
قىلماغاي رەھبەت خۇدايى لايەنام ③

① قەترە ئاب — تامچە سۇ.

② مۇستەجاب — ئىجابەت، ھەل بولۇش.

③ لايەنام — ئۆزلىكىدۇر، ئۇيغۇرچەسىز.

خافملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
سەن تەلەب قىلغىل ھالال شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلى شادلار،
قايىسى بىر غەمدىن قىلاي نەريادلار.

دەربايان شەراپەتى ھالال

تەخمىردىن ھەزكەم تىلەر ھالال،
شول زامان يەتكۈرگۈسىدۇر زۇل جالال ①

كىم ھالالخور بولسە تائەتلەر قىلۇر،
كىم ھارامخوردۇر كاساپەتلەر قىلۇر.

كىم ھالالى ئىستەسە رەھبەت قىلۇر،
كىم ھارامنى ئىستەسە لەنەت قىلۇر.

ھەلقىغە ھەزكەم ھالالدىن رىز ئېتەر،
ھەقى تەئەلا رەھىمىتىنى تېز ئېتەر.

مەنپەئەت قىلماس ھارامخور تائەتى،
دەمبەدەم لەنەت ياغار ھەر سائەتى.

① زۇل جالال — كاتتىلىقىنىڭ ئىگىسى بولغان خۇدا.

كىمكى ئىزلەر دائىما رىزقى ھالال،
كوبىيا ئۇ ئىستىمشىدۇر زۇل جالال.

ساقلاسا، ھەركىم ھارامدىن قۇرساقىن،
بولغۇسىدۇر ئول جەھەننەمدىن ئەمىن.

رىزقىڭىگە رىزقى ھالالىنى ئىستەڭكىل،
قۇۋۋىتىدە زۇل جالالىنى ئىستەڭكىل.

خافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بىن خەبەر،
قىل ئىبادەت تۇنۇ كۈن، شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلىنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادىلار.

دەربايان فەزىلەتى نىيەت

ياخشى نىيەت نىيىتى تاڭت دۇرۇر،
باشىغە رەھمەت ئوشۇل سائەت ياغۇر.

ياخشى نىيەت بىرلە بولغىل ئەي ئوغۇل،
بۇ نەسىھەت ياد ئال قىلغىل قوبۇل.

ياخشىراق دۇر ھەر ئەمەلدىن نىيىتى،
ياخشى نىيەتلىك تاپۇر كۆپ ئىززىتى.

ياخشى بولمە ھەر كىشىنىڭ نىيىتى.
باشقىغا تۇشمەس ياماننىڭ نىيىتى.

ھەر كىشىم پاك بوستان ئىچرەدۇر.
ئول كىشى دائىم ئىبادەت ئىچرەدۇر.

ھەر كىشى ھەر كۈندە قىلە خۇسلى بىرە.
ئىككى ئالەم خەلق ئارا بولغاي ئەمىر.

ھەر كىشى دائىم تاھارەت ئىچرەدۇر.
ئول كىشى دائىم ئىبادەت ئىچرەدۇر.

ئالەم ھەر ئازىنەدە ساچۇ بۇرۇت،
دىنى ئىمانى ئانىڭ بولماس نابۇد.

ھەر كىشى ئۈچ كۈندە ئالغاي تىرناقىن.
ئول كىشىغا بولغاي ئىمانى يېقىن.

كەر ۋۇزۇ ① نۇستۇن ۋۇزۇ قىلمە كىشى،
نۇرى نۇستۇن نۇرلۇغ بولغاي ئىشى.

ھەر كىشى دائىم تاھارەتلىك دۇرۇر،
ئىككى ئالەم ئىچرە ئول ھۆرمەت كۆرۈر.

① ۋۇزۇ — تاھارەت، يۇيۇنۇش

ھەر كىشى بولسا تاھارەتلىك دازام،
ئاقبەت بولغاي شەھىد ئەي خاسۇ ئام.

كىشى نىمەت كۆرۈپ قىلغاي قانائەت،
كىشى دەرۋىش تاپىپ قىلغاي ساخاۋەت.

كىشى ئىمان تاپىپ قىلغاي ھالاۋەت،
كى ئاندىن تەخرىغە قىلغاي ئىبادەت.

خاملا ئۆمر ئۆتتى دائىم بىخەبەر،
مەھۋە ① قىل ھەستلىكىنى ھەر شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىرغەمدىن قىلاي فەريادلار.

ئەھۋالى شەيخ ② نى ئىمتىياز ③ قىلماق بايانىدە

ھەر كىشىمكىم شەيخلىق دەۋا قىلۇر،
شەيخ ئىمەسدۇر بەۋدە غەۋغا قىلۇر.

① مەھۋە — ئۆچۈرۈش، تازىلاش.

② شەيخ — ئۇستاز، تەربىيىچى، رەھبەر، يىتەكچى، قەبرى ئەركىشى.

③ ئىمتىياز — ئايرىش، پەرق ئېتىش، تونۇش، چۈشىنىش.

شەيخ ئولدۇر قىلمىغاي دۇنيا ئۈمىد،
شەيخ ئەگەر قىلسە ئۈمىد بەلغاي پەلەم ①-

شەيخ ئەگەر بىمىيار دۇنيا دارىدۇر،
بىگۇمان بىلغىل ئانى مۇردارىدۇر.

شەيخ ئەگەر دۇنيا ئۈچۈن تىلسادۇئا،
شەيخى سادىق ئەرمەس ئول شەيخى دۇغا. ②

شەيخ دۇنيادارنىڭ ئەمانى يوق،
ئاقىمەت ئول شەيخنىڭ ئىمانى يوق.

شەيخ ئەگەر دۇنياغا بولسە مۇبىتىلا،
بىگۇمان ئول شەيخىدىن ئىمان جۇدا.

شەيخ ئەگەر دۇنياغە قىلسە جان قىمدا،
بولمىغاي ھەرگىز جەھەننەمدىن جۇدا.

شەيخ ئەگەر دۇنياغە ئەندەك قىلسە مەيىل،
كىرگۈسى دەۋزەخقە ئول دەۋزەخكى ۋەيىل. ③

شەيخ ئەگەر قويسە تەمەتتىدىن بىر قەدەم،
ھەق ئاخى لەنەت يىمبارگەي دەمبە دەم.

① پەلەم — ناپاك، نىجاسەت.

② دۇغا — ئالدامچى، يالغانچى.

③ ۋەيىل — دەۋزەخ ئىسمى.

شەيخ ئەگەر قىلسە تەمەننىدىن بىر دۇئا،
باشىغا لەنەتتى ياغدۇرغاي خۇدا.

شەيخ ئەگەر پەررەندى مانىن ياد ئېتەر،
شۇل ئان يەر يۇتقالى قەرياد ئېتەر.

شەيخ ئەگەر زىننەتنى قىلسە ئىختىيار،
بوغۇسىمدۇر ئىككى ئالەم خارۇزار.

شەيخ ئەگەر دۇنيا بىلەن ھەمراھىدۇر،
ھىچ شەك يوقتۇركى ئول گۈمراھىدۇر.

سۆزلەسە ھەر شەيخ مالا يەئنى ①دىن،
بولغاي ئول سائەتدە تەرسا، گەبرىدىن.

شەيخ بوغاي شەرىئەدە سابىت قەدەم،
تۇرمىغاي دەن شەيخ دەپ خەلق ئىچرە دەم.

شەيخ بوغاي ماسەئىللادىن بىراق،
بولسە گەر بۇ قىسمدە ئول شەيخ تاق.

شەيخى ئامى ② تەربىيەت قىلغاي زۇجۇت،
شەيخى ئالەم تۇنۇكۇن قىلغاي سوچۇد ③.

① مالا يەئنى — بەھۇدە گەپ، ئورۇنسىزلىق.

② شەيخى ئامى — نادان، بىلمىسىز، جا شەيخ.

③ سوچۇد — سەجدە.

شەيخى ئامى ئىلىكىدە رەئىلىك ئاسا،
شەيخى ئامم كۆتۈمىدە سىمدۇسافا.

ئەي بىرادەر شەيخلىك قىلىماڭ ھەۋەس،
شەيخلىك مۇشكۈل دۇرۇر ئاسان ئېچەس.

شەيخ گەر ئامدۇر قىلىماڭ ئېتىقاد،
ئۇشۇبۇ قىسىم شەيخىدىن قىل خەيرىباد ①.

ھەر كىشىنى مىكرىلە قىلغاي مۇرىد،
كۆزلەمەس ئىش ئاخىرىن چىركۈ پەلىد ②.

گەر مۇرىد ③ لىققە كىشىدىن ئالە دەست ④،
دىن ئاساسى شول زامان بولغاي شىكەست.

شەيخ ئوادۇر تۇتمىغاي دۇنيانى دوست،
قورقۇبان ھەقدىن قالدۇر ئۇستىخان، پىرست.

شەيخلەر ھالى بۇدۇر ئەي خاسۇ ئام،
بۇ نەسبەت ياد ئاتقىل ۋەسسالام.

① خەيرىباد — خوشلاشماق.

② چىركۈ پەلىد — پاكىنا، نىچىس.

③ مۇرىد — شاگىرت، ئەگەشكۈچى. تەربىيەلەنگۈچى، تالىپ. روھى پەرزەنت.

④ دەست — قول، ۋەدە.

غاملا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
شەيخلىقتە راست بول شادۇ سەھەر.

مەن نىچۇك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

دەربايان ئەھۋالى سوفى ① نامى ②

ئەمدى ئەيتاي سوفىلارنىڭ رەسمىنى،
نام لارنىڭ، خاس لارنىڭ ۋەسە ③نى.

سوفى گەر نامى ئىرۇر ئەييار ④ىدۇر،
مال جەمئە ئەيلەرگە ئول تەييارىدۇر.

سوفى گەر نامى دۇر ئول غەۋغا قىلۇر،
ھەر ئىشكەدە ئۆزىنى رەسۋا قىلۇر.

نامى سوفى تۇن كۈن فەرياد ئېتەر،

① سوفى — كۇنادىن يانپ ياخشى يولغا ماڭغۇچى، قەلبىنى تازىلەشچى.

② نامى — ئەمەمىز، نادان.

③ ۋەسە — سۆيىتى، ئالامەتلىكى، ئەھۋالى.

④ ئەييار — ئالدامچى.

بىر دەرەم كىم بەرسە كۆڭلىم شاد ئېتەر.

ھەر كىشى سۈنى دىسە ئەئىيان قىلۇرە
چەرخ ئۇرۇپ ئالدىدە ئول ئەفغان قىلۇر.

بىر دەرەمغە بولغاي ئول پەرۋانەۋارە
سوفىلار بەزمىدە يوق ئول نابىكار.

سۈنى ئامى سۈرىتىنى ئوخشاتۇر،
دامۇ تەزۋىر ① بىرلەنەلنى يۇمشاتۇر.

سۈنى بولغاي شەرنى ئىچىرە ساپۇ ساپ،
قىلماغاي ھەرگىز شەرىئەتغە خىلاپ.

سۈنى گەر قويسە تەمەئىدىن بىر قەدەم،
بەلغۇسى ئول سوفىلار ئىتىدىنمۇ كەم.

سۈنى گەر دوست تۇتسە بىر پۇل ساپ ئېمەس،
سوفىلارگە ئۇشېر ئىش ئىنساب ئېمەس.

سۈنى ئۆزىدىن ئۆزگىلەرنى كۆرسە پەست،
دىن ئاساسى شول زامان بولغاي شەكىست.

① تەزۋىر — مەلە - مەكىم.

ئامى سوۋى سونىلىق يولىدا كاج ①،
دامى مىكرۇ ھەلەدىن قىلغاي سەفاج ②.

ئامىسىز سونىغە ھەرگىز قىلمە سىدىق،
ئامىسىز سونى قىلۇر ئىسيانى قىسق.

كىمكى تەن سونى دىسە ئول خام دۇر،
بىلگەيسەن كىم خاس ئېمەس ئول ئام دۇر.

مالۇ پەرزەندىنى ئول كۆرگەي بەقا ③،
كۆرسىگەي مەھشەر كۆزنى ھەرگىز لقا ④.

ھەم دىگەي ئۇشبو جاھان قىلغاي ۋاپا،
كۆڭلىدە يوندۇر ئانىڭ سىدىقۇ سەفا.

ئامىسىز سونى قىلۇر ئىسيانى سەخت،
سونى ئىرمەس بەلكى ئول دەججال ۋەقت.

سونى بولغاي ماسئۇللادىن يىراق،
مەھۇە قىلمە ھەستىلىغىن ئول سونى تاق.

-
- ① كاج — تەتۇر، ئىگى.
 - ② سەفاج — سەللە.
 - ③ بەقا — مەئكۇلۇك.
 - ④ لقا — دىدار.

خاھملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
سوفىلىقىدە ئىساپ بول شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۆك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
خايى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

دەربايان نەقىسى بەد

خەنىسى بىر ئۇشتۇر تۇرۇر ياشۇ قەبرى،
سەمرىسە چىقار قاتاردىن تاشقارى.

سەدىسە ھەرچان ھەر جايى بولۇر،
تەبىرىسە ھەريان رەسۋايى بولۇر.

تۇشمۇ سۆزغە ئەي ئوغۇل سالغىل قۇلاق،
يولغە كىرمەسدىن بۇرۇن كۆندۇر ئۇلاق.

نەئىدىن بولماق خالاس ئاسان ئىمەس،
نەئىدىن بولماي خالاس ئىنسان ئىمەس.

سايەسىدىن ھەر كىشى بولمەس چۇدا،
خەنىسى ھەم مۇنداغ پەنا بەرگەي خۇدا.

ھەر كىشىكىم نەئىدىن ئىمەن ئىمەس،
يىگۇمان بىلغىل ئانى مىسكىن ئىمەس.

ھەستلىك مەھزە ئەتمەسە دىلارنى ئېمەس،
نەنەمنى تەرك ئەتمەسە دەرۋىش ئېمەس.

قداغىل بۇ يولدا نەفسىڭنى رەفق ①،
بولمە ھەرگىز نەفس بىرلە مۇتتەفق.

تۇنۇ كۈن نەفسىڭ بىلە قىلغىل ئۇرۇش،
راست قىل ئەسبابى چەك ئاندىن تۇرۇش.

كەسە غالب نەفسىگە پەھلىۋانى ئىشقى،
نەفس گەر غالب، سالۇر زىندانى فەسقى.

ئۇشبۇ چەككە قىلغىل ئەۋۋەل ئۆزنى پاك،
پاك بولسە نەفسنى قاغاي ھالاك.

ھەم يەنە قىلغىل رىيازەت ئىختىيار،
بىگۇمان ئول نەفس بولغاي خارۇ زار.

بولغىمىل نەفس ئەمرىگە تېزۇ راۋان،
بولغىسەن ئازادى مەردى نەۋجەۋان.

نەفسىڭ زىددىدە قىلغىل ئىشنى تېز،
ئىككى ئالەم ئىچىرە بولغىسەن ئېزىز.

ئەي ئوغۇل نەفسىڭگە مەركەب بولماغىل،
بەلكى تەنھا بول مۇرەككەپ بولماغىل.

① رەفق — ھەمرا، دوست.

نەۋىس بىز مەككە كارۋ بىز ئىپپاردۇر،
دام مىكرۇ ھەلەسى بىمىياردۇر.

دام - مىكرۇ ھەلەسىدىن قىل ھەزەر،
قىلماغىل ھەرگىز بۇ ئالەمگە نەزەر.

ھەر نىمە كىم نەۋىس ئاخا مايىل بولۇر،
قىتاسە ھەر كىم شول زەمان جاھىل بولۇر.

خەۋىنىڭ ئەمرىنى قىتاسە ئەي غەرب،
بولغايىسەن تەڭرى تەئەلاغە قەرب ①.

ھەر نىمە كىم بار بۇ ئالەم زىننىتى،
كىمكى مايىل بولسە بولغاي لەئىننىتى.

باردۇرۇر بىمىيار دامۇ دانەلەر،
بولدىلار ئاندىن يىراق مەردانىلەر.

ئەيدىلەر ئۇمەتكە تاجىلىئە نىمىيا،
جەڭكى ئەسغەر ②، جەڭكى ئەكسەر ③ دىدىيا.

① قەرب — يېقىن.

② جەڭكى ئەسغەر — كىچىك جەڭ.

③ جەڭكى ئەكسەر — چوڭ جەڭ.

جەڭگى ئەسغەر جەڭگى كائىنلار بىلەن،
جەڭگى ئەكبەر جەڭگى ئۆز ئەۋسى بىلەن.

ئەر ئېمەس كافر بىلەن جەڭ ئەيلەگەن،
ئەر بۇدۇر ئەۋسى بىلەن جەڭ ئەيلەگەن.

ئەۋسى ئەتل ئەيلەسەڭ بولغۇڭ مەلەك،
ئەۋسى قەتئ ئەيلەسەڭ ئورنۇڭ ئەلەك.

غافلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئەۋسىڭى زىددىنى ئال شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۋانى شادلار،
قايسى بىر غەۋدىن قىلاي نەريادلار.

بۇ پەسىلدە جۈملەئى زىچازلار ① سەپەر
قىلماقنى ئەيتتۇر

جۈملە ئالەم ئاقىبەت قىلغاي سەپەر،
بۇ سەپەردە يار تۇرۇر چەندەن خەتەر.

كىر مېغىل بۇ يولغە جابدۇقسىز ئوغۇل،
قىل ئىبادەت تېز - تېز بولماي مەلۇل.

① زىچان — چاللىق ئەۋسەلەر.

تۇلۇغە چارى يوقتۇر ئەي بىرادەر،
تۇلۇم ۋەھىمدە ھەر جان بۇلغاي ئەبتەر ①-

ئەجەل بىمارىغە دارۇ تېپىلماس،
ئەجەل گەر يەتمەسە ئاغۇ قاتلاماس.

ئەجەلنىڭ دەردىغە يوقتۇر ئەلاجى،
ئەگەر ئىسسىق، ساۋۇق بولسۇن مىزاجى.

ئەجەلنىڭ لەشكىرى كەلسە كىشىگە،
قارالانماس كىشىنىڭ ھەر ئەمگە.

بۇ لەشكىردىن قۇتۇلىس شاھۇ گەدالار،
بۇ لەشكىرغە گەدا ۋە شاھ بارابەر.

بۇ لەشكىر كەلسە يانماس ئالماغۇنچە،
ھەمە جان چارە تاپمەس بارمىغۇنچە.

كېلىپ تەن مۇلكىغە تۇشكىي بۇ لەشكىر،
ئېلىپ جاننى قىلۇرلار تەننى ئەبتەر.

كىشى يوقتۇر بۇ دەم قىلغاي ئىجابەت،
مەگەر قىلغاي خۇدا ئۆلدەم ئىنايەت ②.

① ئەبتەر — تۇرۇتسۇ، سولتەك.
② ئىنايەت — ئىلتىپات، ياخشىلىق.

كېلىپ تۇشسە بۇ لەشكەر جان بولۇر تەڭ،
قىلالماس بولسە گەر يۈزىڭ چىرىك جەڭ.

كىشى يوقدۇر ئوشۇل سائەتدە خەندەن،
قىلۇر بىچارەلىكىدە شاھۇ ئەفغان.

ۋەپا كەلمەس ئوشۇل سائەت كىشىدىن،
بولۇر مەھرۇم ھەمە قىلغان كىشىدىن.

ھەمە شاھۇ گەدا بىچارەلىكىدە،
ياتۇر جان تارتۇشۇر ئەۋارىلىكىدە.

ئايغاغىل ئۆزەڭنى ئېۋىتىپات ئەت،
يۈرەڭنى يۇ بېغىرنى ھەم كاپاب ئەت.

ئايغاغىل بۈگۈن قىل ياخشى ئەئىمال،
كېچۈر مەئشەر كۈنىدە ياخشى ئەھۋال.

ئايغاغىل بۈگۈننى بىل غېنىمەت،
قاۋۇرسەن ئاقىبەت تاڭلا نادامەت.

غاغىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئەمدى غاغىل بولماغىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمىدىن قىلاي فەريادىلار.

دەر بايان نەقىسى كەبىر ۋە نەقىسى سەشىر

ئەي بىرادەر نەقىس بىر ئەۋدەر تۇرۇر،
ئەۋدەرى ئەسەەر ئەمەس ئەكەبەر تۇرۇر.

ئۇشۇ ئەۋدەردىن داۋام ئول ۋەمە ناك،
قالاي ئول ۋاقتىن تاپىپ بىر كۈن ھالاك.

ئەۋدەرى ئەييارى ھەم مەككارىدۇر،
ئىش زەھەر ئالۇدى ھەم تەييارىدۇر.

گاھى بىمدار گاھى خاب ئالۇد ① بولۇر،
گاھى مەرھەم گاھى زەھەر ئالۇد بولۇر.

بولماغىل ھەر سائەت ئىچرە بى خەبەر،
بىخەبەر بولساڭ ساڭا سالغاي زەھەر.

كۆرسەتۈر گاھى ئۆزىنى خۇفتەۋار ②.

كۆرسەتۈر گاھى ئۆزىنى مۇردەۋار.

① خاب ئالۇد — قاتتىق ئۇخلاش.

② خۇفتەۋار — ئۇيقۇلۇق، ئۇخلاۋاتقان.

مەدەئى ① دىن ھەرزامان ئاگاھى بول،
 مەدەئىنى قەتلى تەغىل شاھى بول.

تۇنۇ كۈن بۇ يولدا بولغىل ۋەھىمناك،
 ئىشقى پەھلەۋانى بول قىلغىل ھالاك.

بىمخەبەر يول بارما ئەژدەرها سارى،
 سەرنەگۈن ② سالغاي سېنى تەھتە سسارى.

تۇنۇكۈن تەسدىگدە دۇر ئول ئەژدەھا،
 بولسە غافىل سۇبى - شام، چاشتۇ زۇھا ③.

ئەي ئوغۇل ئەژدەرنى قىل قەلبەتتە بەندى،
 بەرمە گۆشت ۋە ياغۇ شورپا بىمراھ قەند.

سەن نەرىفتە ④ بولماغىل ئەي خام رىش ⑤
 ئاقبەت ئۇرغاي ساغا ۋاقتىدا نىش ⑥

ئۇشۇ ئەژدەردىن ھەزەر قىل يازۇ قىش،
 چەربى شىرىن بىمراھ قىلمە پەرۋەرىش.

-
- ① مەدەئى — دەۋا قىلغۇچى.
 - ② سەرنەگۈن — بېشى تۆۋەن بولۇش، يىقىلمىش، يوقىلمىش.
 - ③ زۇھا — ئاش ۋاقتى.
 - ④ نەرىفتە — ئالداش، ئالدىنىش.
 - ⑤ خام رىش — خام، نادان، پىشىتمىغان.
 - ⑥ امش — لەشتەر.

ئەژدەر ئۆلتۈرمەي كىشى بولمەس كىشى،
تابماغاي رەۋنەق ئانىڭ قىلغان ئىشى.

ئۇل سېنى مايىل قىلۇر مۇردارىغە،
ئاقبەت ھەلقىڭدىن ئاسقاي دارىغە.

شاھى مەردان بول قىل ئەژدەرنى قەتل،
شىرى يەزدان بول قىل ئەژدەرنى قەتل.

بايمىز ئولغىل ۋە بول مەردانە پاك،
ياكى قىل مەنسور ① دېڭىك سىنەڭنى چاك.

ماۋۇ مەن تەرك ئەيلە بار ئەژدەر سارى،
قەتلە قىل ئەژدەرنى ئۆت ئاندىن نارى.

ئەژدەر ئۆلمەس ھەر كىشى بولغان بىلەن،
چولمىغاي ئادەم باشى بولغان بىلەن.

ئەژدەر ئۆلتۈرمەكنى بىل ئاسان ئېمەس،
ئەژدەر ئۆلتۈرمەي كىشى ئىنسان ئېمەس.

ئەنبىيا ۋە ئەۋلىيا قىلغان ھالاك،
بولدىلار ئاندىن كېيىن مەردانى پاك.

① مەنسور — ئەۋلىيا يانلىق ئىسمى.

ئەژدەرىڭ قەتلى ئىلە بول مەردانى مەرد،
چۈستى - چابوك ① بولغىل ئەي پەۋانى مەرد.

قەتلى قىل ئەژدەرنى ۋە بولغىل ئامان،
بولغىسەن ئەيسا سارى ئاندىن راۋان.

قەتلى قىلسە ھەر كىشى ئەژدەرنى پەس،
بولغۇسىدۇر گويمىيا ئەيسا نەپەس.

ئەژدەر ئۆلتۈرسە كىشى ئەيسا بولۇر،
ئىككى ئالەم خەلق ئارا يەكتا بولۇر.

بولماغىل ئەژدەر سۈپەت قارۇن دوغە،
مۇسادەك قارۇننى سال تەھتەسەرا.

بولمە غافىل ئۇشۇ دەردىدىن داۋام،
ئەژدەرىڭنى قەتلى قىل ئەي خاسۇ ئام.

ئايا غافىل نە قالدى مۇندە شەمتۇن ②
ئايا غافىل نە قالدى مۇندە فەر ئون.

① چۈستى - چابوك — چاققان.

② شەمتۇن — نادەم ئىسمى.

قېنى يۈسۈف ① كەبى سىمىن بەدەنلەر،
ياتۇر گور ئىچرە ئول زۇامەت ۋە تەنلەر.

ئايا غافىل نەقالدى مۇندە شەددات ②،
جاھاندە قىلغان ئەردى باغى بۇنياد.

ئايا غافىل بۇلاردىن پەھم قىلغىل،
كېچە - كۈندۈز ئۆلۈمدىن ۋەھم قىلغىل.

ئايا غافىل جاھاندە قىلمە ئىشرەت،
ھېمەشە راست قىلغىل دىنۇ مىللەت.

غافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بىخەبەر،
قىل ھالاك نەفسىگىنى ھەر شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئىيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمەدىن قىلاي نەريادلار.

جۇ پەسىلدە بارچە شەيئىنى ئۆزىدىن ياخشى
بىلمەگەننىڭ بايرانى

ھەر نىمە ئالەمدە پەيدا قىلدى ھەق،
تۇتماغىل دۈشمەن ئانى بول مەردى ھەق.

① يۈسۈپ — پەيغەمبەر ئىسمى.
② شەددات — خۇدالىق دەۋاسى قىلغان پادىشاھ ئىسمى.

يوق تۇرۇر ئالەمدە بى مەئنى نىمە.
ھەر نىمە بار بولسە بى مەئنى دىسە.

ھەر دەرەختى بولسە تۇرۇر سەبزەۋار ①،
ياكى بولسە بى سەمەر، يا خۇشكۋار ②.

مىرەسىز بولسە تەبەر چىدىغان تېگەر،
خۇشكۋارى ئوتدە خەندىن، ئوبدان كۆيەر.

ھەر سۈنى كۆرسەك دىگىل ئابى ھايات،
بولسە سۇ جاندارى بولماي مامات.

باغمان ئۇندۇرسە باغدە ھەر نىمە،
سەن ئانى زىنھار بەئۇدە دىمە.

ھەر نىمە ئالەمدە ھەق قىلدى بەنا،
بەد گۇمانلىق قىلماغىل ھەرگىز ئاغا.

بۇ جاھاندا ھەر نىمە پەيدا بولۇر،
ئاقىبەت ئول نەرسە ناپەيدا بولۇر.

گەر چىمەندە بارچە گۈل سابىت بولۇر،
ئاقىبەت ئول بارچە گۈل نابۇد بولۇر.

① نەبى: بار — يىشلىق

② خۇشكۋار — قۇرۇق.

بۇ چەمبەننىڭ گۈللەرى بولغاى خازان،
بۇلبۇلى شورىدە دېك قىلغاى نىغان.

مەجنۇنۇ پەرھادى ئاشىق نامى خام،
يەتمەدى مەقسۇدغە قالدى نا تامام.

مەقۇدى مەجنۇننىڭ ھاسىل ئولمادى،
دەستۇرى لەيلىغە ۋاسىل ئولمادى.

بولسە ئادەم گويمىيا خۇرشمى ماھ،
بەرەمغىل زىننار كوڭلۇڭنى ئاڭا.

ھۆسنى رەئىزانە كوڭلۇل بەرمەك ھارام،
جان، قۇلاغىڭ ئىچرە تۇت ئەي خاسۇ نام.

بولسە گەر گۈلشەن ئارا خۇش رەڭگى گۈل،
گۈل خازان بولسە كوڭلۇل بولغاى مەلۇل.

بولسە بۇ ئالەمدە بىر رەئنا جامال،
بەرەمغىل كوڭلۇڭنى ئول بولغاى زەۋال.

ھەر نىمە ئالەمدە پەيدا قىلدى ھەق،
قىلغە ھەرگىز ئىتتىراز بول مەردى ھەق.

ھەق تەئەلا ئىككى ئۆي قىلدى بەنا،
جىن بىلە ئادەمنى پور قىلغاي ئاغا.

ئۆزگە دۈشمەن قىلمە ھەر كىم بىواسەلەر،
ئال رىزالقنى كى ھەر كىم بىواسەلەر.

شاد قىلغىل بىواسە ھەر قانداغ كىشى،
قىلمە تەئىرۇز ① بىواسە ھەر قانداغ ئىشى.

بىلىمگە يەن كىمگە ھەق رەھبەت قىلۇر،
بىلىمگە يەن كىمگە ھەق لەنەت قىلۇر.

ھەر كىشى ئۆمرىدە ھەقنى ياد ئېتەر،
لوتقى ھەق گەر بىواسە ئېمانى بىتەر.

ھەر كىشى ئۆمرىدە كۆپ ئىسيان قىلۇر،
لوتقى رەھبەتنى ئاڭا ئېھسان قىلۇر.

بىلە گەر يۈز يىمىل كىشىمكىم بۇت پەرەست،
قىلغاي ئانى بىر نەپەس دە ھەق پەرەست.

كىم بىلۇر مەردۇدى كىم، مەقبۇلى كىم،
كىم بىلۇر مەئلۇمى كىم، مەجھۇلى كىم.

① تەئىرۇز — ئارىلىشىش، توسقۇنلۇق قىلىش.

ياخشى ئىش كۆپ قىلسە جەننەتلىق دىمە،
قىلسە كۆپ ئىسيان جەھەننەتلىق دىمە.

بەندە بول تۇن - كۈندە قىل ھەق ئەمرىنى،
قىلماغىل زىنھار ناھەق ئەمرىنى.

مەردىۋار ئول تەڭرىنىڭ پەرمانىغە،
يول مۇشەررەنى تەڭرىنىڭ ئېھسانىغە.

ئاقلاغىل ھەر كىمكى بولسە خۇدپەرەست ①،
ياخشىمىراتدۇر ئول كىشىدىن بۇت پەرەست.

ئەي ئوغۇل ھەق ئەمرىنى قىلغىل قەبۇل،
زوق ئىلە قىلغىل ئانى بولماي مەلۇل.

ئەي ئوغۇل قىل مائىمەنلىكنى شىكەست،
بارچەلەردىن ئەيلەگەيسەن ئۆزىنى پەرەست.

غاملا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
مائىمەنلىك قىلماغىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۋانى شادلار،
قايسى بىر غەمىدىن قىلاي فەريادلار.

① خۇد پەرەست — ئۆزىنىلا كۆرىدىغان، ئۆزىنىلا يۇقۇرى قويۇش.

دەربايان ئىلمى لەدۇن

ئەي بىرادر قىل تەلەب ئىلمى لەدۇن،
ئۆزگە ئىلىم ئاقىبەت بولغاي زەبۇن.

ئەۋۋىلەن ئىلىم ئىستەگىل ئەي ھەق تەلەب،
ئىلىمىز ھەر ھەق تەلەبدۇر بى ئەدەب.

ھەقى بىلىمەك ئىلىمى — ئىلىمى خاسدۇر،
مۇندىن ئۆزگە بارچەسى ۋە-ۋاسىدۇر.

ئىلىمنى ھاسىل قىل تامما تۇت نەھان،
تابىماۋىن ھەرگىز كىشى نامۇ نشان.

مۇندىن ئۆزگە بارچە ئىلىمدۇر ھۈنەر،
كەسب دۇر ئول ئىلىم دۇنيالىغ ئۇنەر.

ھەر كىشىكىم ئۆمرىدىن بولسە مەلۇل،
قىلىس ئول ھەق ئەمەرنى ھەرگىز قەبۇل.

بىلسە ھەقى ھەر كىشى دائىم يېقىن،
ئول كىشى ھەم تەخىرىغە بولغاي يېقىن.

تۇتسە ھەر كىم ئۆزىنى ھەندىن يىراق،
ئول كىشىدىن تەڭرى ھەم بولغاي يىراق.

ئەھلى ئاقىل بۇ چاغان غەمكىن بولۇر،
بىر ئاپالارغە قاچان تەسكىن بولۇر.

ئەي ئوغۇل دىۋ بىرلە بولسە ھەمنەشەن،
كىمكى بولسە ھەمنەشەن بولامەس ئېمەن.

ئاقبەت ئول دىۋ سېنى قىلغاي ھالاك،
ئەقىل بولسە دىۋدىن بول ۋەھمەناك.

ھەر يامان ئىش بولسە دىۋنىڭ نە ئىلمدۇر،
ھەم يامان ئەندىشە دىۋنىڭ تەۋلىدۇر.

ئاملار كۆڭلىدە بىر دىۋ باردۇر،
دام مىكرو ھىلەسى بىمىياردۇر.

ئام ئول دىۋدىن قاچان بولغاي خالاس،
قەتل قىلغىل دىۋنى بول خاس ئىچرە خاس.

دىۋنى ئۆلتۈرمەس كىشى بولاماس كىشى،
تابىلغاي رەۋنەق ئانىڭ قىلغان ئىشى.

ئەر كېرەك قىلغاي بۈگۈن دىۋ بىرلە جەك،
تاكى دۇندىن ئالغاي ئول ئىلكىغە چەك.

چەھلىۋان بول دىۋنى قەتل ئەيلە مەرد،
بولغايسەن ئالەم ئارا مەردانە مەرد.

بەندەنى ھەق دىۋنى ئۆلتۈرگەن كىشى،
دۈشمەن ئول دىۋ بىرلە ئولتۇرغان كىشى.

بۇ جاھان ئول دىۋغە مېھمان خانەدۇر،
ئەھلى داناغە پۇشايمان خانەدۇر.

ئەي بىرادەر قىلمە غەپلەت ئىختىيار،
ھەر كىشى غەپلەتدە ئاخىر شەرمىسار.

ھەر كىشىكىم بۇ جاھان غەپلەتدە دۇر،
ئاقبەت ئىككى جاھان لەنەتتە دۇر.

ئەي بىرادەر تۈزۈ كۈن بىمدار بول،
ئەقىل بولسە ئاشىقى دىدار بول.

قىلغانغىل ھەر سائەتدە نامۇ نەكك①،
قىل ئۆزۈڭنى ھەر زامان خاك ئىلە تەكك.

ھەر كىشىكىم فىسق ئىسيان ئىچرەدۇر،
ئول كىشى گويىكى تۇفان ئىچرەدۇر.

① نامۇنە — نام ئانا، شان شوهرەت.

كىمكى بولسا فېستى ئىسياندىن خالاس،
بولمىش ئول گويياكى تۇفاندىن خالاس.

كىمكى بولسا فېستى ئىلە ئىسيانغە غەرق،
ئول بولۇبدۇر گويىيا تۇفانغە غەرق.

كىمەسىز تۇفاندىن بولماس خالاس،
تەۋبەسىز ئىسياندىن بولماس خالاس.

كىمەسىز دەريادىن ئۆتكەيمەن دىمە،
تەۋبەسىز ئىسياننى ھەق ئۆتكەي دىمە.

ھەر كىشىگىم بەرسە جىسمىدىن زاكات،
بولغۇسىدۇر ئول جەھەننەمدىن نەجات.

ھەر كىشىنى شاد قىلسە ھەر كىشى،
ئول كىشىنى شاد قىلغاي تەجرىسى.

ھەر كىشىدىن ھەق ئەگەر خوشنۇددۇر،
ئول كىشى خەلق ئىچرە مەشكۇ ئوددۇر.

ھەر كىشى يەتكۈزسە ھەر كىمگە زىيان،
ئول كىشىدۇر گويىيا مارۇ چاپان.

ھەر كىشى بى قەيدە ① مەۋلانا ② بولۇر،
خەلق ئارا بى قەيدە ئەھيانا ③ بولۇر.

ھەر كىشىنىڭ گەر ھاۋاسى تازەدۇر،
ئول كىشىنىڭ شەھرى بى دەرۋازەدۇر.

شەھرى بى دەرۋازا غەۋغالىق بولۇر،
شەھرى سەردار ④ نىغە رەسۋالىق بولۇر.

شەھرى بى دەرۋازىدە بولماس سەلىم ⑤،
پادىشاھ ئول شەھرىدە بولماس مۇقىم.

چولسە ھەر كىمدە ھەۋايى يا ھەۋەس،
ئول كىشىدۇر كويىيا ئاتەش ⑥ پەرەست.

كىم ھاۋالىقدۇر چۈشەر زىندانغە،
ھەم ئۇچار قۇش تۈشكۈسىدۇر دامغە.

ئەي ئوغۇل ھەق زاتىدىن دەم ئۇرمانمىل،
يا بىمراۋ دەم ئۇرسە سەن ئواتۇرمانمىل.

-
- ① بى قەيدە — چىكىكىمىز، ئۆز ئالدىغا، ئاساسىز.
 - ② مەۋلانا — يېتەكچىمىز.
 - ③ ئەھيانا — ھاياتلىرىمىز.
 - ④ سەردار — باغلىق.
 - ⑤ سەلىم — ساغلام.
 - ⑥ ئاتەش — ئوت.

دەربايان غېرىب ...

ئەي غېرىب بولغىل ئەدەپ بىرلە تامام،
كەم ئەدەبلىك بولسا ئول بولغاي ئمام.

ئەي غېرىب قىلغىل ئەدەبىنى دەپ دەم،
كەم ئەدەبلىكدۇر ئانجا يەتمەس ئەلەم.

ئەي غېرىب بۇ يولدا سەن بولغىل تامام،
پادىشاھى باقىغە بولغىل غۇلام.

ئەي غېرىب ئۆتكەرمە ئۆمۈرۈڭ بى خەبەر،
ئاهۇ بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.

مەن نەچچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەددەن قىلاي فەريادلار.

دەربايان سەلىمە رەھىم

گەر كىشىدىن سائىلى مەھرۇم يانۇر،
ئول كىشى ھەق لۇتقىدىن مەھرۇم قالۇر.

قىلمىسەلەر ھەر كىم ئەگەر سائىلىنى شاد،
جەننەتتۇركى ئاڭا قىل ئېتىقاد.

گەر كىشىدىن سائىلى خوشنۇددۇر،
بەگۇمان ئاندىن خۇدا خوشنۇددۇر.

تۆرۈسە ھەر كىمكى سائىلدىن يۈزىن،
ئول كىشىدىن تەڭرى ھەم تۆرۈر يۈزىن.

كەلسە گەر ھەر سائىتى سائىل ساڭا،
ھەقسەدىنى شول زامان بەرگىل ئاڭا.

قىلماغىل سائىلغە ھەرگىز رەۋتۇرۇش ①،
بىۋامە سائىل ئالدىدە ھەرگىز خامۇش.

ئەي ئوغۇل يادىڭدە تۇتقىل ياخشى پەندە،
كەلسە سائىل قىلماغىل ئىلكىڭنى بەندە.

ئەي ئوغۇل سائىلغە قىلغىل مەرھەمەت،
راست بول ھەرگىز ساڭا بولماس غەلەت.

ئەي ئوغۇل سائىلىنى قىلغىل شادمان،
بەگۇمان بولغىل جەھەننەمدىن ئامان.

① رەۋ تۇرۇش — چىرايىنى تۇرۇش، چىراي ئاچماسلىق.

ئەي ئوغۇل سائىلىنى سەن قىلغىل رىزا،
ئول سېنىڭ ھەققىڭدە قىلغاي كۆپ دۇئا.

سائىلى كەلسە ئىنايىتى خۇدا،
زالى كەلسە مۇكاپاتى قازا.

ھەر كىشى بولسە يېتەمگە مېھرىبان،
قالمىغاي دەۋزەخدە ھەرگىز جاۋىدان.

كەر كىشى قىلسە يېتەم كۆڭلىن خاراب،
كۆرگەي ئول دەۋزەخدە ھەر تۈرلۈك ئازاب.

بىر يېتەمنى ھەر كىشى خەندان قىلمۇر،
ئۆزىنى جەننەتتە گۈل بوستان قىلمۇر.

ئال خەبەر كۈن - تۈن يېتەمنىڭ ھالىدىن،
ئالماغىل ھەرگىز ئانىڭ پۇل - مالدىن.

ئەي بىرادەر قىل يېتەم كۆڭلىمنى شاد،
تۇت قۇلاغمىڭدە فەلا تەقەەر①نى ياد.

يېتەمنىڭ ئاھىدۇر بىر تېشى بەرران②،
چۈشەن③دىن ئۆتكەي تېز - پۇرران.

① فەلا تەقەەر — ھەرگىز ئاچچىقلىما.

② تېشى بەرران — ناھايىتى ئىمتىك تىغ.

③ چۈشەن — چەك كىيىمى. نۆمۈر كىيىم.

گەر يېتىمى ئاھۇ يا ئەنغان تىلمۇر،
ئەرش بىرلە كۇرسەمى لەرزان تىلمۇر.

يېتىم كۆڭلىمنى شادئەتكەن تەمىندۇر،
يېتىم كۆڭلىمنى ئاغرىتقان لەئىندۇر.

ستەسەڭ ھەقىقەتنىڭ رىزاسىن ئەي ئوغۇل،
تۇن - كۈندە يېتىمغە رەھىمدىل بول.

قىلماغىل بۇ ئەمرىغە ھەرگىز خىلاب،
ھەر يېتىمنىڭ دۇئاسى مۇستەجاب.

گەر يېتىمغە ھەر كىشى سەنگىدىل ① دۇرۇر،
بىگۇمان ئادەم ئېمەس سەگىدىل ② دۇرۇر.

قەھرى قىلسە گەر يېتىمغە ھەر كىشى،
قەھرى قىلغاي ئول كىشىغە تەخرىسى.

قىلسەلەر ھەرگىم يېتىملەرگە جاپا،
ئىككى ئالەمدە خۇدا باقماس ئاغا.

يېمەلەر ھەرگىم يېتىمنىڭ مالدىن،
ئول يىمگەي مەھشەردە دەۋزەخ ئاندىن.

① سەگىدىل — تاش بۇرەك.

② سەگىدىل — ئىت بۇرەك.

تەن ئازابۇ، تەن ئازابۇ، تەن ئازاب،
دېل كاپابۇ، دېل كاپا بۇ، دېل كاپاب.

خافلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
يىغلاغىل ئىيانغا قان شامۇ سەھەر.

ھەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايىسى بىر غەدەن قەلەي فەريادلار.

ھىكايەت

يىمىر كۈن ئۈچ دۇنيا تەلەپ بولدى راۋان،
يىمىر خىشت ئالتۇن تابىتى ئاخىر شادمان.

تەشنى ئاچ ئەردى مۇددەتدىن بەرى،
مەسلەھەت قىلدىلەر ئول يەردە بەرى.

بەرى كىچىك ئەردى ئارادە ياشقە،
بۇيرۇدى ئانى شەھەرغە ئاشقە.

بەردىلەر ئانىنىڭ قولمىغە ئۈچ دەردەم،
«ئاشۇ نان يەتكۈز بۇسائەت دەمبە دەم!»

يۈلنى ئالدى شەھەرغە بولدى راۋان،
ئىككىمىيا يول باردى ئول ئەسبى راۋان.

ئىككىسى بۇ يەردە قىلدى ئىتتىپاق،
«ئاشقە بارغان كەلسە ئۇرغايىمىز پىچاق».

ئول بىرازمۇ يولدا ئويلاپ مەسلىھەت،
«بىر خىشت ئالتۇن يالغۇز ئالساڭ مەنپىيەت».

ئاشۇ نانۇ، گۆشنى ئالدى بىر ساغۇ،
سالىدى ھەم ئول ئاشۇ نانمىخە ئاغۇ.

تېز - تۇند كەلدى بۇلارنىڭ قاشمىغە،
بۇ ئىككىلەن ئۇردى ئانىڭ باشمىغە.

ئاخىردىل ئەمرى ئۇنى ئۆلتۈردىلەر،
كۆڭلىنى جەم ئەيلەبان ئۆلتۈردىلەر.

يىمىدىلەر بىر - ئىككى لوقمە شادى ناك،
شول زامان ھەر ئىككىسى بولدى ھالاك.

بۇ مەسەل مالۇ جاھان ئەي خاسۇ ئام،
بىر خىشت ئالتۇن قالدى ئول يەردە تامام.

بىر - بىرى بىرلە قېرىنداش ئەردىلەر،
غەم بىلە، مېھنەتدە مۇخداش ئەردىلەر.

بىر - بىرىغە ئەردى مۇشەقق مېھرىبان،
شەھىدى ھەم بارئەردى دوستى جاۋىدان.

تابتى ئۈچ تەن بىر خىشت ئالتۇن ناگمەن،
پىمىنەلەر ھەم بولدى پەيدا شۇل زامان.

پىمىنەدىن ئۆلتۈردى ئۈچ تەن بىر-بىرىن،
نەفسى شەيتان بىرلە بولدى ھەم قېرىن.

ئەي ئوغۇل يادىڭدە تۇت لەيلۈ ناھار،
دەۋزەخ ئىچىرە تابىتلار ئۈچ تەن قارار.

تۇنۇ كۈن بۇلبۇل كەبى قىلمىل نەۋا،
بوياغاي ھەقدىن جۈملە ھاجاتىڭ راۋا.

ئەي ئوغۇل گۈنج ئىچىرە بوغىل جاۋىدان،
ھەم قانائەت بىرلە بولغىل ھەر زامان.

قىلمىغىل نەفىمىڭ ئۈچۈن ھەرگىز شىكار،
بوياغاي بۇ ئەيىپ سەندىن ئاشكار.

ئەي قاياش پەھمىدە بولغىل پەھمىدە،
بوياغاي سەن ئاخىرقى كۈنىڭ ۋەھمىدە.

ئىنالە قىل بۇلبۇلدىك ئەي نىرخەندە ئەەر،
ئاچمىلۇر باغىڭدە چەندىن غۇنچىلەر.

غاملا ئۆمەر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئويلا دىنۇ مىلامىتىڭنى شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

ھەكايەت

بار ئىدى بىر زاھىدى زۆھدە ئىدى، ئاق-
شامغە پارماقنى قىلدى ئىتتىپاق.

ئەۋلىيالەقدىن نەسىب ئالغان ئىدى،
نەنىمىنىڭ ئەمرىدىن ئول قالغان ئىدى.

تالىب ھەق ئەردى دائىم بى قارار،
ھەر تۈنى بىمدار، ھەر كۈن روزەدار.

ئۆمرىدە ھەق ئەمرىنى قىلغان ئىدى،
نەھدىن كۆڭلى تېنىپ قالغان ئىدى.

شامدىن تاسۇبىمغە گىبىريان ئىدى،
دەۋزەخۇ جەننەت ئانجا ئەتىيان ئىدى.

كۆردى زاھىد يولدا بىر شەھرى ئەزىم،
بولدى ئول شەھەر ئىچىرە نەچچە كۈن مۇقىم.

كۆردىكىم شەھەر ئىچىرە كارۇ بارىنى،
بارچە خەلق باغلاپتۇرۇر زۇننار①نى.

① زۇننار — بۇد.

بىر دەرەختى بار ئىدى ئول قەۋمى دون،
تاپىنور ئىردى ئاڭا ھەر كۈنۈ تۈن.

بارچە خەلقى شەھەرنىڭ ئەبلە ئىدى،
نەچچە مۇددەتدىن بىرى گۇمراھ ئىدى.

ھەر كۈنى ھالىنى بىسىار ئۆلتۈرۈر،
ئود ئىلە ئەنبەرنى ئاندە كۆيدۈرۈر.

ھەر تەرەپدىن باش ئۇرار ئىردى ئاڭا،
بارچەسىن جانى فىدا ئىردى ئاڭا.

پۇل ساچار ئىردىلەر ئاندە ھەر غېنى،
ھەر گەدا بولسە بولۇر ئىردى غېنى.

ئېتىقادى خەلقنىڭ بىسىار ئىدى،
جان نەسار. ئەنبەككە ھەم تەييار ئىدى.

ئاڭلادى بۇ ھالىنى زاھىدى تامام،
چىرلادى ئالدىغە ئاخىر بىر ئاۋام.

بىر تەبەر ① ئاندىن تىلەپ ئالدى نەھان،
ئول دەرەخنىڭ قاشىغە باردى رەۋان.

«ئۇشبۇ قەۋم نەقىلسە قىلغايلا مېنى،
بارغايمەن دەرھال كەسكەيمەن ئانى.»

① تەبەر — تاماچ، تىغ.

ناگمەن يول ئۈزرە شەيتان ئۇچرادى،
 ۋە سۆزە زامەندە ئاغاز ئەيلەدى.

«نى بالا بولدى ساخا ئەي بەھرە ۋەر»^①،
 خەشمەن ئىلكىگە ئالمىش سەن تەبەرا!»

ئەيدى ئول ئىبلىسگە زامەن ھالىنى،
 سالى زامەندە كەمەن ئەييارىنى.

«ئەيتايىن مەقسەدى ئەي زامەن ئوغۇل،
 چانۇ كۆڭلۈڭ بىرە قىلغاي سەن قوبۇل.

يان بۇ قەۋلىڭدىن ئەيا فېر خەندە فەر»^②،
 مەن بېرەي ھەر كۈندە بىر خەرۋار»^③ زەر.

سەن ئالىب ئالتۇنى ئېھسان ئەيلەگىل،
 جەننەت ئىچرە باغۇ ئايۋان ئەيلەگىل.

ئەيتايىن ھەقىقەت رىزاسىنى ساخا،
 ئول دەرەختىن مەنپەئەت يوقتۇر ساخا.

ھەر كۈنى مەندىن ئوشۇل ئالتۇنى ئال،
 بىنەۋاغە خەير قىل مەننەتنى ئال!»

① بەھرە ۋەر — مەنپەئەتلىك.

② فېرخەندە فەر — شاتلىق ھاپاچاندىن ئايلىنىپ ھۇشمەزلانغان.

③ خەرۋار — ئىشكەت، كۆپ ...

تەھدىنى قىلدۇرۇ تارقاشدىلار،
ئىككىسى ئول يەردە كۆپ مۇخداشتلار.

كەلدى زاھىد ئۆيىگە سودا قىلىپ،
خەلق ئارا سوداسىنى غەۋغا قىلىپ.

بولدى زاھىد خەلق ئىچىرە خارۇ زار،
يىمىقلاى ھەر تۈنۈ كۈنىدە زارۇ زار.

قىلماى ئىمانى ھەرگىز مەنپىئەت،
روسىيا شەرمەندە بولدى ئاقىبەت.

بۇ نەسىبەت ياد ئال ئەي خاسۇ ئام،
ئاقىبەت بولغاي ساخا دارەسسالام ①.

خافىلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئاھۇ بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلۈنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە گۆرۈڭگەر ۋە بەد ئەندىشەلەرنى ئەيتۈر

بۇ نەسىھەت ياد ئال ئەي گۆرۈڭگەر،
ھەر يامان ئەندىشەدىن قىلغىل ھەزەر.

قاسماغىل ھەرگىز يامان ئەندىشەنى،
سالماغىل جىسمىڭغا تەغۇ تىشە ①نى.

جانۇ كۆڭلۈڭ ئىچرە تۇت ئەي بەھرەۋەر،
قىلمە ھەر جانغە يامان ئەندىشەلەر.

ھەرگۇنا زاھىر دۇرۇر ئەتئالى بەد،
ھەر گۇنا باتىن دۇرۇر ئەھۋالى بەد.

فەئلى بىرلە ھالىدىن ئالغاي ھىساب،
ھالىدىن كۆبىراق كىشى كۆرگەي ئازاب.

ھەر كىشىدە گەر يامان ئەندىشە بار،
بۇلغۇسىدۇر ئاقىبەت ئول شەرمىسار.

بولسە ھەر كىمنىڭ يامان ئەندىشەسى،
تابىغاى رەۋزەق، ئانىڭ قىلغان ئىشى.

① تىشە — پالتا.

ھەر يامان ئەندىشەنى بەددىن يىراق،
بولسا ئول بولغاي بەلبىيەتتىن يىراق.

گەر كىشى ئەندىشەنى بەددىن يىراق،
بولسا روھى قىلغاي ئانىڭ تەمتەراق.

بەد گۇمان بەركى خەندۇر ئەي ئوغۇل،
قىلماغىل ئەندىشەنى بەدىنى قوبۇل.

قىلدى ئول مۇساغە قارۇن بەدگۇمان،
يەرغە پەرمان قىلدى ئول قادىر - ئوغان.

ھەمكايەت

بىر خاتۇن بار ئەردى ئەمما كافىرە،
ئول خاتۇن تۇل ئەردى ئەمما ھامىلە.

بەردى ئول خاتۇنغە قارۇن سىمۇ زەر ①،
بىر سۆزۈم بار قىلدى مۇساغە خەبەر.

ئەيغايىسەن مۇساغە ئەي جان مەزلۇمە،
مەن دىگەندىن ئۆزگەنى ھەرگىز دىمە.

① سىمۇزەر — كۆمۈش ۋە ئالتۇن.

ۋەتى ① قاندى مۇسائى ئۇمران مېنى،
قالدى ئاندىن مەندە ئول ئابى مەنى.

نەچچە مۇددەتتىن بېرى مەن ھامىلە،
بولدى بۇ پەرزەندى ئەمدى كامىلە.

مۇسا ۋەئىز ئېيتتۇردە سەن قىلغىل ئايان،
بارچەمىز كۆڭلىمى سەن قىل شادمان.

گەرتە ئەيد خەلق ئىچرە قىلغىل ئاشكارە،
مۇسا ئول سائەتدە بولسۇن شەرمىسار...

گەرتەسى جەم بولدى بارچە شادمان،
تەرۇ ھەم خاتۇنۇ ھەم پىسزۇ جەۋان.

چىقتى مۇسا مۇنبەر ئۆزرە شول زامان،
ئەمىر بىرلە نەھمى قىلغاي بايان.

ئول خاتۇن ئول دەمدە ئاۋاز ئەيلەدى،
قارۇن ئەيغان سۆزنى ئىزھار ئەيلەدى.

قىلدى ئول قارۇن دىگەن سۆزنى تامام،
ئايلادى بۇ سۆزنى بارچە خاسۇ تام.

① ۋەتى — جىسا.

ئەيدى ئول خاتۇنكى: «ئەي مۇسائى ھەق»
بەردى بۇ سۆزنى ماڭا قارۇن سەبەق...»

ئول زامان مۇسا بەدەرگاھى خۇدا،
قىلدى قارۇن ھەققىدە ئول دەم دۇئا.

بەردى مۇساگە خۇدا فەرمانىنى،
«ئەي زېمىن قارۇننى يۈت ھەم مالنى!...»

يۈتتى يەر قارۇننى ئول دەم تاپەھەلق،
بەد گۇمان قىلغاننى بىلدى بارچە خەلق.

قىلدى چەندان نالە قارۇن روسيا،
كەتتى ئول ھەسرەت بىلەن تەھتەسەرا.

بەد گۇمان مۆئمىننى قىلسە گەر كىشى،
ئاقبەت مۇنداغ بولۇر قىلغان ئىشى.

ئەنبىيائى، ئەۋلىيا ئەئىيانى ھەق،
ھەق ئاڭا تەلىم بىرۇر چەندان سەبەق.

ئەھلى مۆئمىندىن خۇدا ئەرمەس جۇدا،
ئەنبىيا ۋە ئەۋلىيا ئەرمەس خۇدا.

ئەنبىيائى ئەۋلىيالار لايەتۈت،
ئۇشۇ سۆزنى دائىما يادىڭدا تۈت.

كىمكى سالە بولسە بىماگىل ئەۋلىيا،
تەيدىلەر بۇ سۆزنى تاچىل ئەنبىيا.

كىمكى سالە بولسە سەن قىلغىل ھەزەر،
كىمكى فاسق بولسە قىل ئاندىن كۈزەر.

خەلق ئارا ھەركىم ئەگەر مۆئمىن دۇرۇر،
ئىككى ئالەم ئول كىشى ئەمىن دۇرۇر.

گەر كىشى مۆئمىنغە بەد نىيەت قىلۇر،
ئول كىشىگە تەخىرى كۆپ لەئىنەت قىلۇر.

ھەر كىشىكىم تىرۇنۇ كۈن ۋەھمىدە دۇر،
تەخىرىغە ئول بەندەسى پەھمىدە دۇر.

ۋەھمە ئولدۇر ئاخىرەتنىڭ ۋەھمەسى،
ۋەھمىلىقدۇر بولسا ھەركىم پەھمىسى.

ئەنبىيائى، ئەزلىيا تۇن - كۈن داۋام،
ۋەھمىدە قان يىمغلاغاي ھەر سۈبەى - شام.

غافلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئاھۇ بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.

مەن نەچچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەبىدىن قىلاي فەريادىلار.

بۇ پەسىلدە شائىر ۋە ئىلمىيەلەردىن ۋە يېزى
ئىلاھىدۇر، ئانى ئىيتۇر

شېئىر ئېتىماغلىخ ئىككى قىسمى تۇرۇر،
شائىرى غەيبى ۋە ھەم تەبىئى دۇرۇر.

شائىرى گەر بولسە دائىم مەدەمخان،
بولغاي ئول شائىر جەھەننەدىن ئامان.

شائىرى غەيبى ھەمە پەيزى ئىلا،
بەگۇمان جەننەتدە ھەم كۆرگەي لىقا.

شائىرى تەبىئى ھەمە فەھمۇ زەرىق ①،
شائىرى غەيبى خۇداغە ھەم قەرىب.

تەبىئى پەرۋەر تەبىئىدىن دىل شاددۇر،
تەبىئىدىن قىلغان ئىشى بەرباددۇر.

شائىرى غەيبى ھەمە ئىنئامۇ ھەق،
شائىرى تەبىئى ھەمە ئىمانى شەق.

تەبىئى پەرۋەر تەبىئىغە مەغرۇردۇر،
دائىما ھەر تۇنۇ كۈن رەنجۇردۇر.

① زەرىق — مۇشيار، زېرەك.

شائىرىكىم مەدھىغە مايىل بولۇر،
ئالەمى غەيبىدىن ئانجا ھاسىل بولۇر.

شائىرى گەر بولسە دائىم مەدھىخان،
يىمگۇمان دەۋزەخدىن ئول تابقاي ئامان.

قىلمسە گەر مەخلۇقنى شائىر تەئىرىپات،
يولماغاي دەۋزەخدىن ئول ھەرگىز نىجات.

تەبىئى پەرۋەر تەئىرى پەرۋەردىن ئېمەس،
سەنگىدۇر ئول سەنگى مەرمەردىن ئېمەس.

شائىرى غەيبى ھەمە سىدقۇ سەفا،
ئالەمى غەيبىدىن كېلۇر ھەردەم نىدا.

شائىر ئەشئەرى دىگىل بى ئىختىيار،
ئۇشۇ ئالەم ئىچرە بولغىل خارۇ زار.

شائىر ئەشئەردىگە بولغىل ئىنتىزار،
مۇنتەزىر بول تەئىرىغە لەيلۇ نىھار.

ھەستىلىك جامىگىنى قىل بىسپار چاك،
بولغايسەن ئاندىن كېيىن مەردان پاك.

ھەركىشى رەنج ئىچرە دۇر، گەنج ئىچرە دۇر،
ھەر كىشى خەلق ئىچرە دۇر رەنج ئىچرە دۇر.

ھەر كىشى شەيتاندىك ئەفزەل مەن دىسە
بولغۇسىدۇر گەبىرو تەرسادىن دىسە.

ھەر كىشى بولغان بىلەن مەقبۇل ئېمەس،
ھەر سۆزى بولغان بىلەن مەنقۇل ئېمەس.

ھەر تىبىب بولغان بىلەن لۇقىمان ئېمەس،
كۆزدە ياش بولغان بىلەن ئەفغان ئېمەس.

شائىرا ئۆتتى جاھاندىن قاپمە،
ئىستەدىڭ دۇنيادا چەندىن قاپمە.

غافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئەمدى ھەقىنى ياد قىل شامۇ سەھەر.

مەن نەچچۈك ئەيلەي كۆڭلۈمنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە جاھان بىۋاپانى ئەيتۈر

ئاخلا بۇ پەندىمنى ئەي جۇيايى ھەق،
ئىشقىنىڭ دەرسىنى ئال مەندىن سەبەق.

ئىشقىنىڭ تەمسىلى گويا ئوت دۈرۈر،
ھەر كىشىگە تۇشسە ئۇ ئەنسىز قىلۇر.

تۇشمە ئوت ھەركىمگە ئول نەرياد ئېتەر،
خانمانن كۆيدۈرۈپ بەرباد ئېتەر.

قالمغاي ئول كەسدە جۈز ئۈستىخانى پوست،
بولغاي ھەر سائەتدە ئول ئەھبابى دوست.

ئىشق ئوتى ھەركىمگە تۇشمەس ئەي ئوغۇل،
كۆپ زىرائەتدىن كىشى ئالمەس ھوسۇل.

گەر كىشىدە ئىشق ئوتى غالىب دۇرۇر،
ئول كىشى ھەر تۇنۇ كۈن تالىب دۇرۇر.

ھەر كىشىگە قىلماغىل سىرىگىنى پاش،
نەمى شەب ① ۋەقتىدە بولغىل دىل خەراش ②.

بۇ جاھاننى تۇش كەبى قەدىل خىيال،
ھەر زامان ھەقدىن تەلەب قىلغىل جامال.

ھەر نەمە كىم ئۇشۇ ئالەم ئىچرەدۇر،
كىمكى كۆڭلىن بەرسە ئول غەم ئىچرەدۇر.

① نەمى شەب - يېرىم كېچە.

② دىل خەراش - كۆڭۈل ئاغرىتىش.

ئۈزگەيسەن ئەلبەتتە مەخلۇقتىن ئۈمىد،
بولغۇسىدۇر پەيزى ھەق ئاندىن پەدىد ①.

ھەر نىمە پانى دۇرۇر بولغىل يىراق،
ئول نىمە كىم باقى ② دۇر قىل ئىشتىياق.

ئاپىتى ھەركىمگە شۆھرەتتىن يېتەر،
ئىلمىتى ھەركىمگە نىمەتتىن يېتەر.

گەر كىشىنىڭ چەشمى ③ شەب نەملىكىدۇرۇر،
جەننەتتول ئەتلا ئاغا ناملىك دۇرۇر.

ھەر كىشىكىم بولسە دائىم بىقارار،
ئاقىبەت مەئشۇرقە ئول بولغاي دۇچار.

ھەر نىمە كىم نەئس ئەگەر خۇشئۇد دۇر،
بىگۇمان ئول نەئس بىر نەمىرۇد دۇر.

ھەر نىمە كىم نەئس قىلسە ئىختىيار،
بولغاي ئول دەرگاھى ھەقدە شەرماسار.

بارچەدىن كەم تۇت ئۆزەئنى ئەي جەۋان،
بولغاييسەن بى شەك جەھەننەدىن ئامان.

① پەدىد - پەيدا.

② باقى - دائىملىق، مەئگۈلۈك.

③ چەشمى -- كۆزى.

گەر كىشىنىڭ زۆھدى ھەم ئېھسانى بار،
ئول كىشىنىڭ كۆڭلىدە ئىمانى بار.

نەفسىنى ھەركىمكى قاسە خارۇ زار،
بولغۇسىدۇر ئول كىشى ئەنقا شىكار.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار مەردانەدۇر،
ھەر زامان ئول كويىيا پەرۋانەدۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار جەۋلان قىلۇر،
سۆيىسى - شام، ھەر تۇنۇ كۈن ئەفغان قىلۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار خەلىتدىن يىراق،
ئول كىشىلەر ھەم يەنە خەلىتدىن يىراق.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار ۋەيرانەدۇر،
مەقسۇدى يادىدە ئول ھەيرانەدۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار ھەيرانە مەست،
تۇتقاي ھەر مەخلۇقدىن ئۆزىنى پەست.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار خىلمۇت نەشىم،
ئەھلۇللا بىرلە بولغاي ھەم قەردىن.

ھەر كىشىدە ئىشقى بار تۇغيانى بار،
نەم شەب ۋەقتىدە كۆپ ئەفغانى بار.

ھەر كىشىدە ئىشقا بار دىل جۇش دۇرۇر،
بۇ جاھان سوداسىدىن بەھۇش دۇرۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا بار مەجنۇن بولۇر،
پۈرەكى تا ھەلقىغە پۇرخۇن بولۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا بار تائەت قىلۇر،
ھەر بالايى كەلسە ھەم تاقەت قىلۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا يوق جاھىل دۇرۇر،
كۆڭلىنىڭ ئايىمەسى زەنگار ئىرۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا يوق دىئاددۇر،
گەرچە تاقەت قىلسە ئول بەرباددۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا يوق ئادەم ئېمەس،
ياخشىراق دۇر ئول كىشىدىن خەرس مەس.

ھەر كىشىدە ئىشقا بار دوم دىل بولۇر،
ھەر كىشىدە ئىشقا يوق سەنگىدىل بولۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا بار ئەيسا بولۇر،
ھەر كىشىدە ئىشقا يوق تەرسا بولۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقا بار خۇشخۇي بولۇر،
ھەر كىشىدە ئىشقا يوق بەدخۇي بولۇر.

ھەر كىشىدە ئىشق بار بىل ئىجتىمائىدە،
كۆڭلىدە ئىمانى گويىا شەب چىراغ.

ھەر كىشىدە ئىشق ئەگەر ھاسىل دۇرۇر،
تەڭرىنىڭ دىدارىغا، ۋاسىل دۇرۇر.

بۇ پەسىلدە ئىشقىنى ئەيتۈر

ھەر كىشىدە ئىشق بار غەم ئىچىرەدۇر،
ئۆمرىدە گويىكى ماتەم ئىچىرەدۇر.

ھەر كىشىدە ئىشق بار زەرباد ئېتەر،
دۇنيا ئەسبابىنى ئول بەرباد ئېتەر.

ھەر كىشىدە ئىشق بار بولغاي خاراب،
قىلغۇسىدۇر ئۆزىنى ھەردائىم ھىساب.

ھەر كىشىدە ئىشق ئەگەر بىسىاردۇر،
ئالدىدە دۇنيا ئانىڭ ھۇرداردۇر.

ھەر كىشىدە ئىشقىدىن بەر رىشتە بار،
بولماغاي مەھشەردە ھەرگىز خارۇ زار.

ھەر كىشىدە ئىشق بار فەنھان قىلۇر،
سۈبھى شام ۋاقتىدا كۆپ ئەفغان قىلۇر.

ئەي بىرادەر ئۆزىنى ھەستىلىكتىن چىقار،
قالماغاي كۆڭلىڭدە مەنامكىدىن غۇبار.

ئاڭلاغىل كۆڭلۈڭدە تۇت ھەي ھەق شۇناس
پەست يەرگە سۇ ئاقار قىلغىل قىياس.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
ھەر نەپەسدە ئۈچۈلە تەقسىم كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
ھەر نەپەسدە زىكرىيۇ پىكىر كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
دۇنيا ئەسبابىنى تەرك ئەتمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
مائۇمەنلىكتىن تەمام كەچمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
بۇلبۇلى مەستدېك ناۋا قىلماق كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
ئاي بىرلە نالە ۋە ئەفغان كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
بار خەسۇ خاشاكدىن پەست بولماق كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىدە بۇ تەدبىر كېرەك،
بۇ جاھان سوداسىدىن كەچمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
كۆڭۈل سۆيگەندىنمۇ ھەم ئۆتمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
ئۆزىنى ئەۋۋەل خوبراق بىلمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
خەلقدىن ئۆزىنى نەھان قىلماق كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
شەرىئەتتە سابىت قەدەم بولماق كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
چەربۇ شىرىندىن تامام ئۆتمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
تىلنى مالا يەئنى دىن يىغماق كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
جەننەتتۇل مەھۋادىن ھەم ئۆتمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
ھەر نەپەس ئۆلمەكنى ياد ئەتمەك كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
ياخشى ئەمەللارنى كۆپ قىلماق كېرەك.

ئىشقىنىڭ يولىغا بۇ تەدبىر كېرەك،
ھەر ئىبادەتنى نەھان قىلماق كېرەك.

ئەي ئوغۇل يولغا كىر ئۆمىر ئۆتمەستەراق،
قىل بۇ پەندىمنى ئەجەل يەتمەسدەراق.

ئۇشېۋ دەرس پايانى يوقتۇر ئەي قاياش،
ئاھۇ ئەنغان بىرلە ئۇر سىمىنىڭ تاش.

ئۇشېۋ دەرس كۆڭلۈڭدە تۇتغىل ئەي ئوغۇل،
كۆپ دەر ئەردىم خاتىرەڭ بولغاي مەلۇل.

تالىبى ھەقلەرگە بۇ تەمىز ① دۇرۇر،
قىل يۈكىڭگە مورچە كۆپ ئاجىز دۇرۇر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادىلار.

① تەمىز — ئايرىش، روشەن، مەلۇم، ئېنىق.

بۇ پەسىلدە زۆھدە ① ۋە تەقۋا ② نى ئىيتۈر

ئەي قاياش بۇ پەندىغە سالغىل قۇلاق،
قىلماغىل ھەرگىز قۇلاغىڭدىن يىراق.

ھەق كېرەم قىلسە ھىكايەت ئەيلەيمىن،
زۆھدە قىلماقدىن رەۋايەت ئەيلەيمىن.

زۆھدەلىك پەرھىز كارلىقىدىن دۇرۇر،
زۆھدە قىلماق فارسالىقىدىن دۇرۇر.

زۆھدە قىلماق نەھىدىن قاچماق دۇرۇر،
ياخشى ئەنھال تۇخۇمىن ساچماق دۇرۇر.

زۆھدە ئولدۇر پەستلىكنى بۇنىياد ئېتەر،
زۆھدە ئولدۇر ھەستىلىكنى بەرباد ئېتەر.

ھەق تەلەبلىق زۆھدە تەتۋادىن بولۇر،
ھىرسى ئاب ③ بىمارى لەتۋادىن بولۇر.

ئەي بىرادەر زۆھدەلىق ئاسان ئېمەس،
ھەر كىشى زاھىد ئېمەس ئىنسان ئېمەس.

① زۆھدە — تەقۋالىق.

② تەقۋا — ئۆزىنى ساقلاش، پاك بولۇش.

③ ئاب — سۇ.

زۆھدە تەقۋالىق كۆڭۈل سەيقە دۇرۇر،
زۆھدە تەقۋاسىز كۆڭۈل بىر كۆل ئىرۇر.

سەيقەلى يوق ئايمىنە تابماس جۇلا،
زۆھدە - تەقۋاسىزدە يوق لوتى خۇدا.

زۆھدە - تەقۋا گويمىيا ئەسبى راۋان،
كىمكى مەركەب بولسە يۈرگەي ھەر قايان.

زۆھدە - تەقۋا گويمىيا بىر شەمشۇر،
ئۆيدە گەر شەمئ ئولە ئول دىل جەمشۇر.

زۆھدە - تەقۋا گويمىيا بىر شەب چىراغ،
بولسە ھەر ئۆيدە چىراغ دۇز ① ھەم يىراغ.

زۆھدە - تەقۋالىغ كىشى بىنا دۇرۇر،
زۆھدە - تەقۋاسىزكى نابىنا دۇرۇر.

ھەر كىشىكىم زۆھدە تەقۋا قىلمە خۇي،
تابقاي ئول دەرگاھى ھەتدە ئابروي.

ھەر كىشىكىم زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ئول جاھان بىرلە ئانىڭ سۇداسى بار.

كىمكى قىلمە نەفسىنىڭ ئەمرىن ھارام،
تابقۇسىدۇر ئەرشىدىن ئۈستۈن ماقام.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
بولغاي ئول دەرگاھى ھەقدە ئېيتىبار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ئول كىشىنىڭ شەمشىرى ئالپاسى بار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
بىگۇمان ھەمياندا نەقد تىلاسى بار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ئول كىشىنىڭ سالىمەل ئەئزاسى بار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ئول كىشىنىڭ جەننەتۈل مەئۋاسى بار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ئول كىشىنىڭ سىدقۇمكە ئىخلاسى بار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ھۆر - غىلباندىن ئانىڭ ھەمراسى بار.

گەر كىشىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
روزى مەھشەر سايەئى بوتاسى ① بار.

① سايەئى بوتاسى — كۈنلۈكى، سايەئەنى.

گەر كەشمىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
ئول كەشمىنىڭ غۇسلغە دەرياسى بار.

گەر كەشمىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
بولغۇسىدۇر ئۇل كىشى ئەنقا شىكار.

گەر كەشمىنىڭ زۆھدىلە تەقۋاسى بار،
كۆرگىسىدۇر ئول كىشى جەننەتدە يار.

زۆھدە - تەقۋا خەلقىتىن بولماق خالاس،
زۆھدە - تەقۋا بەندىدىن بولماق خالاس.

ئەي ئوغۇل زۆھدە تۇخۇدىن ساچماق كېرەك،
نەفىتىڭ پەرىمانىدىن قاچماق كېرەك.

قىلغايىسەن فەرھىز خەلقىدىن دىلقە ①دىن،
بول يىراق ئەلبەتتە كىشى ھەقىقىدىن.

ئەۋۋىلەن زاھىدشە بۇ بولغاي ئەدەب،
سالمە نامەھرىمغە كۆزنى روزى - شەب.

زاھىرۇ باتىنىنى يەكسان ئەيلەگىل،
نالە ۋە ئاھ بىرلە ئەنغان ئەيلەگىل.

① دىلقە — سوغدىنىڭ چاپىنى. شەكلەن، زەئۇۋا زامى.

بولغايسەن ئەلبەتتە راھەتدىن يىراق،
قىلغايسەن ئەلبەتتە ئەشرەتنى تالاق.

ئەي ئوغۇل ئەمدى قۇلاق تۇتماق كېرەك،
تەخىرى قىلغان نەھىدىن قاچماق كېرەك.

ئەي ئوغۇل ھەر تۈنۈ كۈن ساجىد كېرەك،
چەشمە ① گۆش ② دەستۇ ③، پا ④ زاھىد كېرەك.

ئەي بىرادەر تىل كۆخىل زاھىد كېرەك،
فېئىلى ئەھۋالىغە ھەم شاھىد كېرەك.

ئەي بىرادەر تۇتقايسەن يادىڭدە ياد،
قىلماغىل دۇنيا ۋە مافىھا ⑤ نى ياد.

زاھىد ئەگەر بولسە مۇنداغ ئۈستىۋار،
تايىقۇسىدۇر ئەرشىدىن ئۈستۈن قارار.

زاھىدا زۆھدە باغىنى ئاباد قىل،
ھەستىلىك خارمانىنى بەرباد قىل.

زاھىدا تائەتنى قىلساڭ ئاشكار،
بولغايسەن دەرگاھى ھەقتە شەرەمسار.

① چەشمە — كۆز.

② گۆش — قۇلاق.

③ دەست — قول.

④ پا — پۇت.

⑤ مافىھا — ئۈنۈمدىكى نەرسە.

زاهىدا زۆھدىگىنى پىنھان ئەيلەگىل،
كەينىدىن كۆپ خەيرۇ ئىھسان ئەيلەگىل.

زاهىدا تائەت رىيالغ قىلغانىڭ،
ياخشىمىراتدۇر ئولتۇرۇپ مەي ئىچكەنىڭ.

خەيرۇ ئىھانمىز ئىبادەت ھېچدۇر،
بەلكى ئىھان بىرلە پىچا - پىچ دۇر.

زاهىدا مەيخانمىنى ئاباد قىل،
خانقا يۇ سوممەنى بەرباد قىل.

زاهىدا بول مائىمەنلىكىدىن يىراق،
بولماغىل مەيخانمىدىن ھەرگىز يىراق.

زاهىدا ئۆزى بەنا مۇلكىدىن ئال،
تىمىز تۇند ئەمدى بەنا يولغىغا سال.

زاهىدا مەي سارىغە بولغىل نەدىم،
تۇن - كۈن مەيخانمىدا بولغىل مۇتەم.

كىمكى مەيخور بولسا ئول مەردانمىدۇر،
كىمكى مەيخور بولسا ئاتەشپارەدۇر.

زاهىدا مەيخانمىدە مەردانە بول،
خەي ئىچەرگە كويىيا پەرۋانە بول.

ھەر زامان مەيخانىدىن ئۇل مەرد چىقار،
خانىقادىن ئاقىمەت نامەرد چىقار.

خانقا كىرگەن كەشى قىلغاي سۇجۇد،
كىم كىرەر مەيخانە تەرك ئەتكەي ۋۇجۇد.

ۋۇجۇدىن مەھۇە قىلماي بەندە ئەرمەس،
ۋۇجۇد مەھۇە ئەيلەگەن شەرمەندە ئەرمەس.

زاھىدا ① ئۆمۈر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئەھ بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي پەريادلار.

بۇ پەسىلدە دۇنيايى مەككار ۋە پۇر ئەييارنى ئەيتۈر

ئەي بىرادەر بۇ جاھان خەددار ② دۇر،
گويمىيا بىر ئەۋرەتى ③ مەككار دۇر.

ھەركىمنىڭ گويمىيا بىر ئەۋرەتى،
بولغىمىدۇر ئاقىمەت ئۇل لەئىمىتى.

① زاھىدا — ئەي زاھىد.

② خەددار — ئالدامچى.

③ ئەۋرەت — ئايال، چىنى ئەزا.

ئەي بىرادەر كىمكى ئەۋرەتلىغ دۇرۇر،
ئول كىشى بۇ يولدا ئەنەتلىغ دۇرۇر.

ھەر كىشىمكى تىلە ئەۋرەت ئىختىيار،
ئىككى ئالەم ئىچرە بولاي خاۋۇ زار.

گەر كىشى ئەۋرەت ئىلە ھەمخانىدۇر،
كۆڭلى ئانىڭ كويىغا غەمخانىدۇر.

بولسەلەر ھەركىم ئەگەر ئەۋرەتپەرەست،
بولغۇسىدۇر ئول كىشى شەھۋەتپەرەست.

ئەي ئوغۇل ئول شەھۋىتى مۇردارىدۇر،
بىگۇمان ئاندىن خۇدا بىزارىدۇر.

ئاڭلاغىل ئەي قەۋم ئاد①، يۇ سەمۇد②،
ھىلى خاتون سۆھبىتى جەڭگى ئوھۇد③.

شاد يانغان يوق بۇ جەڭدىن ھىچكىشى،
گەرچە بارسۇن تۇنۇ كۈن، يازۇ قىشى.

ھەنپەئەت يوقدۇر بۇ جەڭدە ئەي ئەمەك،
سۇد يوق ھەرگىز پۇشاياندىن بۆلەك.

① ئاد — سەئۇدىيە ئەرەبىستانىنىڭ قەۋمى.

② سەمۇد — سەئۇدىيە ئەرەبىستانىنىڭ قەۋمى.

③ ئوھۇد — ئەرەبىستاندىكى بىرتاغنىڭ ئىسمى.

ھەر كىشى ئەۋرەتتە كۆپ مايىل بولۇر،
ئۇل كىشىنىڭ ئەقلى پات زايىل ① بولۇر.

ئەي بىرادەر ئەقىل بىر گۆھەر دۇرۇر،
ئەۋرەتمدۇر ئۇل گۆھەر قەسدىدە دۇر.

ئەي بىرادەر ئەقىل كويا شەمئىدۇر،
كىم كۆڭۈل ئەۋرەتكە بەرسە ئالدۇرۇر.

ئەي بىرادەر ئەقىل جايى مېغىزى سەر ②،
ئەۋرەتتى قەسدىدە دائىم سەر - بەسەر.

ھەر كىشى ئەۋرەتكە گەر داخىل دۇرۇر،
ئۇل كىشى شول ۋەقت لايەققەل بولۇر.

ئەقىل بولسە ئادىمى ئىنسان بولۇر،
ئەقىل گەر يوق بولسە ئۇل ھايۋان بولۇر.

گەر كىشى تۇن - كۈندە كەلتۈرسە جىما،
ئەقلىنى بەرباد ئېتەر بىل ئىجتىما.

كۆپ يىسە نىمىيەتنى كۆپ شەھۋەت بولۇر،
شول زامان ئۇل تالىبى ئەۋرەت بولۇر.

① زايىل - ئۆزگەرىن.

② مېغىزى سەر - مېڭە.

كەمكى پارىخ بولسە نان ۋە سۋاسىدىن.
ساب بولغاي ئول زامان ئمانىدىن.

ھەر كۆڭۈل گويكى ئانبار خانەدۇر،
ئىمان ئول ئوي ئىچرە گويا دانەدۇر.

ئەۋرىتىشك گويكى بىر ساچقان دۇرۇر،
ئاقىبەت ئول دانەنى ساچقان ئالۇر.

ئەي بىرادەر قىل بۇ سۆزگە ھاي - ھوي،
يوق قىلىپ ساچقانى ئاندىن دانە قوي.

ئەۋرىتىشكۇر بارچە ئىسياننىڭ باشى،
قىلغايىسەن پەرھىزنى يازۇ قىشى.

تالىمى ھەقلەرگە بۇ زەنجىرى پا،
كۆڭلىمدە يوقدۇر ئانىڭ سىندۇ ساقا.

ھەركىشى گويكى خاتۇن تېۋەسى،
ئەركىشى خاتۇن كىشىنىڭ تېۋەسى.

ئەر كىشى ئۇشتۇردۇر ئەۋرىتى ساربان ①.
باشلاغاي ئول كەسنى ئەۋرەتى ھەرقاچان.

① ساربان — تۆگە باققۇچى، يېتىلگۈچى.

قىمىق ئىلە ئىسيانغە ئول مايىل قىلۇر،
خۆمرىنى بەھۇدە ئول زايىل قىلۇر.

ھەرقازان گەر ياخشىدۇر بولغاي جالا،
ئەندېك - ئەندېك دۇد ① ئىلە بولغاي قارا.

ھەر سىياھى بولسە ئول ئوتدىن بولۇر،
ھەر گۇناھى بولسە ئەۋرەتدىن بولۇر.

ھەر بالايى يەتسە شەھۋەتدىن بولۇر،
ھەرقازايى يەتسە راھەتدىن بولۇر .

ھەر كىشى گەر قىلسە ئەۋرەتنى ھارام،
تابقۇسىدۇر تۆت فەلەك ئۈستىن ماقام.

كىمكى ئەۋرەتلىغ دۇر ئول كوردۇر،
بولسە گەر ئۆيى گويىميا بىر گوردۇر.

ئەي ئوغۇل ھەر ئەۋرىتى بىردام دۇر،
كىمكى كۆڭلىن بەرسە ئول بەد نامدۇر.

سەيد ئىلىنسە دامغە تابىاس قارار،
ئاقىبەت ئول سەيد بولغاي خارۇ زار.

① دۇد — تۇتۇن، ئىس.

سەيد ئىلىنىسە دامغە قىلغاي شىتاب،
تۇنۇ كۈن غەم لەشكىرى قىلغاي خاراب.

سەيد ئىلىنىسە دامغە بولغاي جۇنۇن،
تىغىلملەر قىلغاي ئانى خارۇ زەبىن.

سەيد ئىلىنىسە دامغە رەسۋا بولۇر،
تىغىلملەر ئىچرە تىلىم غەۋغا بولۇر.

ئەي بىرادەر دامدىن قىلغىل ھەزەر،
گەر ئىلىنىساڭ دامغە يەتكەي خەتەر.

ئەي ئوغۇل بۇ پەندىغە سالغىل قۇلاق،
ئەقىل بولسە دامدىن بولغىل يىراق.

ئەي بىرادەر ئەۋرىتىڭ گوياكى چىن،
مەنى قىلغاي تەڭرىنىڭ پەرمانىدىن.

سىدىق قىل بۇ سۆزغە ئەي نادان ئوغۇل،
بولماغىل زىنپار ئول خاتونغە قۇل.

ئىستەگىلۇ، ئىستەگىلۇ، ئىستەگىل،
نەفى ۋاھىدلىقنى تۇن - كۈن ئىستەگىل.

ھەق تەلەبىنىڭ گەد خۇدالىق بولغانى،
كۇيىيا ئول ھەق تەلەبىنىڭ ئۆلگەنى.

تۇت قۇلاڭنىڭ ئىچىدە ئەي پىرۇ جەۋان،
تاشلاساڭ ئەۋرەتنى بولغايسەن ئامان.

تالىب ئاللاغە ئەۋرەتتۇر ھىجاب ①،
ياد ئال ۋاللاھۇ ئەللىم بىمساۋاب ②.

غانىملار ئۆمرى ئۆتتى دائىم بىخەبەر،
ئام بىرلە نالە قىلغىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادىلار.

بۇ پەسىلدە دىن پۇرۇش ۋە دۇنيا تەلەپ
ۋە شەيخى زەر تەلەپلەرنى ئەيتۈر

ئەي ئوغۇل بول دىن پۇرۇشاۋىتىدىن يىراق،
دىن پۇرۇشۇ دىل خۇرۇشلۇقتىن يىراق.

دىن پۇرۇشلار ئەھلى بى تەمىز بولۇر،
ئاقىبەت ئول دىن پۇرۇش تونگۈز بولۇر.

خەلق ئارا بار ئەردى بىر قۇتتى زامان،
كۆرمەس ئەردى تەڭرىدىن سودۇ زىيان.

① ھىجاب — پەردە توساق.

② ۋاللاھۇ ئەللىم بىمساۋاب — مەھەققەتنى توغرا بىلمىشە خۇدا ھەممىدىن ئەڭ ئالىم

ئىسمى ئانىڭ بەلئەمى بائور ئىدى،
رەسمى ئانىڭ ھەرزامان مەھجۇر ① ئىدى.

شەيخلىق سۈرەتتە ئەردى خۇش لىباس،
بولماپ ئەردى نەفسىدىن ھەرگىز خالاس.

خەلق ئارا ئەردى دۇئاسى مۇستەجىب،
لېكىن ئول ھەق رەھمەتتىن بى نەسىب.

خەلق مۇشكۈمىنى ھەل ئەيلەر ئىدى،
بارچەنىڭ مەقسۇدىنى تىلەر ئىدى.

ئول تەرەپ بارماقنى مۇسا ئىتتىپاق
قىلدى مۇسا قەۋم ئىلە يۈردى ياياق.

شەھەر خەلقى شەيخقە قىلدى خەبەر،
بەردىلەر ئول شەيخقە چەندان مالۇ زەر.

بەلئەم ئول سائەتتە بولدى شادمان،
شەھەرنى ئول قىلدى مۇسادىن نەھان.

بەلئەم ئول سائەتتە ھەقىنىڭ قەھرىدىن،
بولدى مەردۇد ئول زامان مىسلى لەئىن.

① مەھجۇر — غەلىتە، كېرەكسىز، ئاجايىپ - غارايىپ ...

كىم دۇئانى قىلسە دۇنيا ۋە جەھەدىن،
بولغاي ئول سائەتدە تەرسا گەبرىدىن.

كىم دۇئانى قىلسەلەر دۇنيا ئۇچۇن،
بولغاي ئول دەرگاھىدە ئىتىدىن زەبۇن.

ھەكايەت

بار ئىدى ئەللامەئى ① سۈرەتدە راست،
لېكىن ئول سېرەتتە ئەرمەس، ئەردى كاست ② -

ۋەئزى دېن ئۆزگە ئاذا يوق ئەردى ئىش،
خەلقغە ۋەئز ئەيتۇر ئەردى يازۇ قىش.

قىلدى ئول ۋائىزغە تەسدىق خاسۇ ئام،
جان فمدا قىلدىلار تۇنۇ كۈن سۈبەي - شام -

ھەر زامان ئول ۋائىزى پەند ئەيلەدى،
كويىيا ئول قەۋمىنى بەند ئەيلەدى.

① ئەللامەئى — كاتتا ئامم.
② كاست — يالغان، جا.

چىقىمى مۇنبەر ئۆزىگە، ۋائىزىگە، ناگمەھان،
قەۋمى قىلغاي ئىز تىراپ ① بەرمەككە جان.

ۋائىز ئېردى تۇتىدىك شىرىن زابان،
ھىچكىم كەتمەس قاشىدىن ناگمەھان.

ياد ئېردى شەيخقە ئايەت، ھەدىس،
بار ئىدى كۆڭلىدە ئانىڭ بەر خىس ②.

خەلقىنى ئول مەستى لايەتقەل قىلىپ،
ئالدى خەلقىدىن بارچە پۇل - مالنى يىغىپ.

ۋائىز ئېردى بارچە سۆزدە ئۈستىۋار،
خەلق ئاشىق ئېردى دائىم بى قارار.

دام ئىلە تەزۋىرى ئەييارۇ بەلىغ ③،
قىلماس ئېردى ھىچكىم مالنى دەرىغ.

بەردى خەلىغە پەندىنى ئەفەيون قىلىپ،
ئالدى خەلقىنىڭ مالنى ئەنسۇن قىلىپ.

قەۋمىنىڭ مەقسۇدى ۋائىز پەندىدە،
قەسىدى ۋائىز قەۋمىنىڭ پۇل - مالدا.

① ئىز تىراپ — ئالدىراش.

② بەر خىس — مال - دۇنيا تەمەسى.

③ بەلىغ — يەتكۈزۈش.

ۋەز ئەيتىپ قەۋمىغە ھەر سۈبەي - شام،
بارچە خەلقىڭ مالنى ئالدى تامام.

يىغدى ۋائىز يا ھارامۇ، يا ھالال،
قىلدى چەندان باغراغۇ مۈلكى مال.

قورقمايىن ھەتدەن كۆڭۈل مۇز ئەيلەدى،
قەھرى ھەق ۋائىزنى تونگۈز ئەيلەدى.

چىقتى تۈندە شەھەردىن ۋائىز راۋان،
بولغالى چۆلۈ باياپاندە نەھان.

چىقتى ۋائىز كوچاغ غەۋغا قىلىپ،
بارچە ئىت قولاشتىلار غەۋغا قىلىپ.

روسىيا تۇن قارا ۋە كوچە تار،
تۈتسە ئىت ۋائىزنى ھەلقىدىن تۇتار.

جانۇ ھالەتدە ئول ئىتلەردىن جۇدا،
بولدىيۇ يۈردى راۋان ئول روسىيا.

بارچە قەۋمى مەستى ھەيران بولدىلار،
ئىستەبان ۋائىزنى ۋەيران بولدىلار.

ئىستەدى ۋائىزنى ھەر پىرۇ جەۋان،
تابمادى ئاندىن بىراۋ نامۇ نشان.

ئالغالى ۋائىزنى مۇسادىن خەبەر،
بارچە قەۋمى ئول تەرەپ قىلدى سەپەر.

باردىلار مۇسا قاشمىغە خاسۇ ئام،
قىلدىلار تەئزىم بىمجا ۋە غىم سالام.

شەھرىمىزدە بار ئىدى بىر ۋائىزى،
بارچەمىز ئاندىن ئېمەسىمىز نارازى.

ئول قازارا بىر كېچە بولدى نەھان،
ئىستەدىك، بىز تايمايدۇق ئاندىن نشان.

مۇسا ئول سائەت بەدەرگامى خۇدا،
قىلدى بۇ مۇشكۇلغە چەندان كۆپ دۇئا.

شول زامان كەلتۈردى ۋەھى جىبرەئىل،
ئېيىدى ۋائىز ھالىنى رەببىل جەللىل ①.

مۇسا ئاندىن قەۋمىغە قىلدى ئايان،
بارچە قەۋمى قىلدى ئول ھالەت نەھان.

ئول تەرەپىغە يۈردۈلەر مۇسا ۋە قەۋم،
سۈبھۇ شام، شەببۇشەب ۋە يەۋمۇ فەيەۋم ②.

① رەببىل جەللىل — ھەممىدىن ئۈستۈن، ئالى تەرىپىچى خۇدا.

② يەۋمۇ فەيەۋم — كۈنمۇ كۈن.

قەۋمىمىز مۇسا ئانى بىلدۈردىلەر،
سۈرىتى تونگۈز بولۇبدۇر كۆردىلەر.

گەر كىشى ۋە ئۆزى تامادىن ئەيلەسە،
جولغۇسىدۇر ئاقبەت ئول ئەنەسە.

گەر تامادىن قىلسە ۋائىزلار سۇخەن ①،
بەگۈمان دەۋزەخ ئاڭا بولامىش ۋە تەن.

كىم تامادىن بولسە خەلققە ۋائىزى،
بولغاي ئول تەرسا ۋە گەبرو، رافىزى.

ئەيلەيىن بىر ياخشى پەند ۋائىز ساڭا،
ھەر ئەمەلنى سەن قىلىپ كۆرگۈز ئاڭا.

سەن تامادىن ئۇرماغىل خەلق ئىچرە دەم،
ئىككى ئالەم ئىچرە يەتمەس ھىچ غەم.

ۋائىزى كىم گەر تامادىن ئۆرسە دەم،
ياغلىۇر باشقىغە لەنەت دەمبە دەم.

ۋائىزا ۋە ئۆزىگىنى «ئىندەللا» ② دىگىل،
كىم ئىشتىب قىلسە ئەبدىللا دىگىل.

① سۇخەن — سۆز.

② ئىندەللا — خۇدانىڭ نەزىرىدە.

سەن قىلىپ كۆرگۈزمەي ئول قانداغ قىلۇر،
سەن قىلىپ كۆرگۈزسەڭ ئول ئانداغ قىلۇر.

سەن قىلىپ قەۋمىڭگە كۆرگۈز ھەر مەھەل،
ئەمرى ھەققە قىلماغىل ئەندەك ھەيەل.

ۋائىزا ۋە ئىزىڭنى قىل تۇن - كۈن بايان،
ھەم يەنە ۋەز ئىچرە قىل ئاھۇ فىغان.

ۋائىزى خەلق ئىچرە بولسە پەند پۇرۇش،
ئول كىشى كوپياكى بولمىش قەند پۇرۇش.

قىلسە ۋائىز ۋە ئىزىنى بەيئۇ شەرا ①،
بىگۇمان مەئشەردە قوبغاي روسىيا.

قىلسە ۋائىز قەۋمىدىن دۇنيا ئىزىد،
قالغاي ئول ھەق ھەمىتىدىن ئائۇمىد.

ۋائىزا ۋە ئىزىڭنى ئايغىل خاسۇ ئام،
مۇزدد ② نى ھەقدىن تىلە ھەر سۈبەي - شام.

تۇت قۇلاغىڭ ئىچرە ئەي ۋائىز زامان،
سەن بىرىپ گۆھەرنى، ئالەم ئۇستىخان.

① بەيئۇ شەرا — ئېلىم - سېتىم.

② مۇزدى — ئەجرى، ھەقىقى.

بەرمەگىل كۆھەرنى سەن مۇردارىغە،
ئاسماغىل ھەلقەئىنى ئۆزدىن دارىغە.

ۋائىزا بۇ پەندىغە سالغىن قۇلاق،
چىركىنەت دۇر بۇ جاھان باشدىن - ئاياق.

ئالە ۋائىز خەلقىدىن نەزرۇ نىياز،
خەقىل ① قىلسە قىلماڭىز ھەرگىز نەماز.

غاملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەرە.
بى تەمە پەند ئەيلەگىل شامۇ سەھەرە.

مەن نېچچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەدىن قىلاي نەريادلار.

ھەكايەت

غەزەنەۋى شەھرىدە مەھمۇد شاھ ئىدى،
ئەھلى ھال ئەسرارىدىن ئاگاھ ئىدى.

ئالدى بىر كۈن شاھ بىر زېرەك غۇلام،
قاشىدە تۇرغۇزدى ئانى سۈبىي - شام.

قويدى ئول قۇلغە ئات شاھ مەھمۇد ناياز،
بولدى ئاشىق قۇلغە ئامما قىلدى ناز.

① نەقىل — ئۆلۈم.

تۇتتى ئول قۇل شاھنىڭ پەرمانىنى،
كۆردى شاھنىڭ بارچە لوتىنى - ئېھسانىنى.

ساچتى بىر كۈن شاھ چەندان سىمۇ زەرە
باغلادى ئول قۇل قاناتەتدىن كەمەرە.

بارچىلەر ئول پۇل سارى بولدى راۋان،
شاھ ئول سائەتدە قىلدى ئىمتىھان.

شاھنىڭ ئالدىدە يوق غەيرى ئەزغۇلام ①،
تۇردى ئول قۇل خىزمىتىدە سۈبىنى - شام.

شاھ ئول ھالەتتە ئازاد ئەيلەدى،
تۈنۈ كۈن سۆھبەتنى بۇنىياد ئەيلەدى.

بولدى تۈن - كۈن شاھغە ئول قۇل مۇنتەزىرە
ئول سەبەبىدىن شاھ ئانى قىلدى ئەمىر.

بولدى ئاشىق قۇلغا ئول سائەتدە شا،
سىدىقن ئاڭلاپ بەردى تەخت ئۈستىگە جا.

سىمۇ زەرلەرگە يۈزگۈرگەن بولدى خار،
ھەم يەنە دەرگاھى شاھدە شەرمىسار.

① غەيرى ئەزغۇلام — ئۇلادىن باشقىلار.

پادىشاھ ئالدىدە بولدىلار ھەقىر،
سىمۇ زەر دەپ نەۋسىغە بولدى ئەسىر.

قاۋلادىلار شاھ ئانى دەرگاھىدىن،
قالدى. نەۋمىد لوتقى ھەم ئېھسانىدىن.

قەھىر قىلدى شاھ ئول ئالەم پاناھ،
بارچەنى قىلدى غەزەبكە موبتىلا.

باقىمىدى ئول شاھ بۇلارنىڭ دادىغە،
يەتمەدى ھەرگىز ئۇلار فەريادىغە.

سىمۇ زەر دەپ يۈز ئۆگۈردى شاھىدىن،
بولمادىلار تۈن كۈن غەمىدىن ئەمىن.

غافىلا ئۆمۈر تۆتتى دائىم بىخەبەر،
ئالەم بىرلە نالە قىلغىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمىدىن قىلاي فەريادىلار.

بۇ پەسىلدە خەشەملىغدە ئىماننى يوق قىلماق بايرانى

خەشى ① ئادەم گويىيا بىر دىۋدۇر،
خەشىگەر كۆپ بولسە ئول نەمرۇددۇر.

① خەشى — غەزەبلىك، غەزەبكار.

خەشمىلىغىدە تۇرمىغاي ئىمان مۇقىم،
خەشمىلىقغە ھەقى قىلۇر خەشى ئەزىم.

مەيلى دۇنيا خەشمىدىن پەيدا بولۇر،
كۆپ ئوقۇبەت خەشمىدىن پەيدا بولۇر.

ئاڭلاغىل بۇ سۆزنى ئەي نادان قاياش،
ئادەمى بىر كوزا ئەمما خەشى تاش.

يۈك ئېغىر بولسە كىشىنى تىندۇرۇر،
كوزىدە تاش بولسە بىر كۈن سەندۇرۇر.

تېز قىلمە خەشمەڭنى ئانداغىم تارتۇن،
كوزە سەنغاندىن كېيىن بولماس پۇتۇن.

جاندارى كۆڭلى گويا بىر شىشەدۇر،
شىشەغە ئول خەشى گويا تىشەدۇر.

شىشەغە كىم سالسە تىشە يا تەبەر،
تىشە ئول سائەت بولۇر زىرۇ زەبەر.

خەشمىنى تەرك ئەتسەڭ ئەي دانا جەۋان،
بولغايىسەن ئوتلۇغ جەھەننەمدىن ئامان.

خەشمىلىغىدىن بارچە دىل ئازاردۇر،
خەشمىلىقلەردىن خۇدا بىزاردۇر.

بەندە ئى رەھماندە ھەرگىز خەشى يوق،
بەندە ئى شەيتاندا ھەرگىز چەشى يوق.

ئەي بىرادەر خەشىمدىن قىلغىل ھەزەر،
دائىما گۈر ئەھلىغە سالغىل نەزەر.

ئەي بىرادەر خەشىمنى بەرباد قىل،
ھەر نەپەس ئۆلمەكنى دائىم ياد قىل.

ئەي بىرادەر خەشىمدىن بولغىل يىراق،
قىلغايىسەن ئاندىن بۇ يولدا تەمتىراق.

خەشىملىغ ھالەتدە ئىمانىڭ چىقار،
ئاقىبەت تەرسا كەبى جانىڭ چىقار.

بولمىسا ھەركىمدە ھەستلىكىدىن غوبار،
ئول كىشىدىن خەشى ئول سائەت چىقار.

خەشىمنى تەرك ئەتمەسەڭ سەن ئەي ئوغۇل،
تەڭرىغە تائىتلىرىڭ بولمەس قابۇل.

ئەي بىرادەر ئەيلەسەڭ ھەستلىكىنى خاك،
بولغۇسىدۇر روھىڭ ئول سائەتدە پاك.

ھىچ كىمەرسە بولمەس ھەستلىكىدىن كىشى،
تابىغاى ھەرگىز كامال قىلغان ئىشى.

ئەي ئوغۇل ھەستلىكنى بەرباد ئەيلەگىل،
ئاھا! دەپ ھەردەمدە فەرياد ئەيلەگىل.

ئەي بىرادەر بولسە گەر بىر زەررە ھۇش،
بادەئى ئىشقىدىن ئەت بىر قەترە نوش.

گەر كىشى تەرك ئەتمەسە ماۋۇ مەنى،
بىلىمگەيلەر ئول كىشى مەي قەدرنى.

ھەر كىشى مەي ئىچسە كۆپ فەرياد ئېتەر،
خانمانن شول زامان بەرباد ئېتەر.

كىمكى بولسە بى ھىجاب مەردان بولۇر،
بى ھىجاب بولغانكى دەردمەندان بولۇر.

خەشەمنى تەرك ئەيلە بولغىل سەبىرلىغ،
سەبىرلىغ بار ئانى بولغاي ئەبىرلىغ.

سەبىرلىغ دائىم ھالاۋەت ئىچىرەدۇر،
شۈكرەلىغ دائىم قانائەت ئىچىرەدۇر.

شۈكرىنى بىسىار قىل ئەي نەۋجەۋان،
شۈكرى كۆپ قىلغان سائادەتدىن نشان.

گەر كىشى دائىم قانائەت ئەيلەمەس،
ئول كىشىنى ھىچ جاندار خاھلامەس.

ھەر گەدايغە يوق تەۋەككۈلدىن يورۇق،
سەبىر ئىلە شۇكرى قانائەت ئاندى يوق.

يوقتۇرۇر كۆڭلىدە ئىمان رۇشەنى،
ئول سەبەبىدىن ئىت گەداغە دۈشمەنى.

قىلماسە ئىتلار قانائەت ئەي قاياش،
ھەر ئىشمىكلەردىن تېگەر باشغە تاش.

تاشلاسه ھەر ئىت ئاۋالغى ئىشكىن،
ھەر ئىشمىكىنىڭ ئىتلارى تۇتقاي دومىن ①.

ھەر ئىشمىكىنىڭ ئىتلارى غەۋغا قىلۇر،
ھەلقىدىن تىشلەپ ئانى رەسۋا قىلۇر.

ئىت ئەگەر دائىم قانائەتدە ياتۇر،
گەرچە تەڭلىك بولسە راھەتدە ياتۇر.

ھەر ئىشمىكىگە ئىت ئەگەر كۆزدىن سالۇر،
ئول كىشى ئول ئىتنى ھەم كۆزدىن سالۇر.

كەتسە ئىت بىر ئىشمىكىدىن ھەر قايان،
ئول كىشى ئول ئىتكە بولغاي مېھرىبان.

① دومىن — قۇيرۇقىنى.

ھەر خارابات ئولسە ھەق دەرگاھىدۇر،
ھەر ئىمارەت ئولسە خەلق دەرگاھىدۇر.

پادىشاھ، ئولدۇر غەپنىلەردىن غەپنى،
نى تەلەپ قىلساڭ بەرۈر ئاخىر ئەنى.

قىماتى تۈن - كۈن گەر كەشى يۈزىڭ ئۈمىد،
قويماغاي ئول كەسنى ھەرگىز ئاۋۇمىد.

قىمىسە شاھ ئەمرىغە قۇل جانىن نەسار،
ئادىبەت ئول قۇل فەلەك ئۈستۈن چىقار.

قىمىسە قۇل شاھ ئەمرىغە جانىن نەدا،
خەزىنە ئەشكىمنى شەھ ئاچقاي ئادا.

قىمىسەڭ ھەرمەقۇدىن ئاندىن تەلەپ،
كۆپ تىمىگەندىن سېنى قىلمەس تەلەپ.

مۈنتەزىر بولساڭ ئانىڭ دەرگاھىغە،
ئول مۇشەررەپ ئەيپەگەي ئىنئامىغە.

ئەي بەرادەر ئۆمۈر يۈز يىل بولسەمۇ،
چۈستىچو ① قىل، چۈستىچو قىل، چۈستىچو.

① چۈستىچو — ئىزدەش، ئالدىراش.

ئەي بىرادەر ئۈزۈمگىل ھەرگىز ئۈمىد،
قماڭا يەن خىزمەتنى تۈن - كۈندىن زەۋىد① -

يىغلاساڭ دەرگاھى ھەقدە زارۇ زار،
قىلمىغا ي ھەرگىز سېنى ئول خارۇ زار.

تاشماساڭ ئىككى جاھان مۇردارنى،
گۆرسەتۈر ئاندىن ساڭا دىدارنى.

قىلماساڭ جەننەتنى ھەرگىز ئىختىيار،
بولغا يەن دەرگاھى ھەقدە ئىستىبار.

ئەي بىرادەر ئىستەسەڭ دىدارى ھەق،
قىلغىل ئەۋۋەل چامە ھەستىلىكى شەق.

ھەر كىشى ھەستىلىكى بەرباد ئەيلەمەس،
ئول كىشىنى تەخىرى ئازاد ئەيلەمەس.

ھىچنەمە يوقىدۇركى ھەستىلىكتىن يامان،
خۇد نەمالىغ ② خۇد پەرەسلىكىدىن يامان.

قۇل ئەگەر خىزمەتنى پەي دەرىپى قىلۇر،
خاجى ھەم ئىنتامنى پەي دەرىپى قىلۇر.

① زەۋىد — زىيادە، كۆپ.

② خۇد نەمالىغ — ئۆزىنى كۆرسىتىش.

قىلسە قۇل خىزمەتنى كۈن - كۈندىن تولا -
خاچەسى ھەم قىلغاي ئىنتامىن تولا.

بولسە گەر كۆز ئىچرە ئەندەك بىر نىمە،
ئۇرۇنۇپ كىرگۈزمىگەي قۇل بىر نىمە.

بولماسە ئايىنەدە گەردۇ غۇبار،
كۆرۈنۈر ئايىنەدە دىدارى يار.

بولسە روشەن دائىما كۆڭلۈڭ كۆزى،
كۆرگەنمىدۇر تەخىرنى كۆڭلۈڭ كۆزى.

غافىلا ئۆمۈر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
نالە قىل بۇلبۇل كەبى شامۇ سەھەر.

مەن نېچكۈك ئەيلەي كۆڭلۈنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە ئۆز نەۋىسى بىرلە جەڭ قىلماق

نىڭ بايانىنى ئەيتتۈر

ئەي بىرادەر ئىستەسەڭ ھەقدىن مىراد،
قىلغايىسەن ئۆمرىڭدە دائىم سەن جەھاد.

قىلماسەڭ جەڭ قۇللۇغۇڭ سابىت ئېمەس،
قىلماسەڭ جەڭ ئابدۇ زاھىد ئېمەس.

قىلماسە جەڭ كىم بۇ نەفس مەلتۇن بىلەن،
ئول كەشەنىڭ پەرقى يوق خاتۇن بىلەن.

گەر كىشى جەڭ قىلغالى ئاغاز ئېتەر،
روھى ئانىڭ ئەرشىگە پەرۋاز ئېتەر.

گەر كىشى جەڭ قىلسە نەفس تەرسا بىلەن،
بولغۇسىدۇر ھەمەشەن ئەيسا بىلەن.

كىم شەھىد بولماقغە گەر داخىل بولۇر،
تەخرىنىڭ دىدارىغە ۋاسىل بولۇر.

قويسە ھەركىم جەڭ ئۈچۈن دائىم قەدەم،
كەتسە بارغاندىن ئارتۇق ھەرقەدەم.

قەتل قىلسە نەفسىنى ھەر مەردى يار،
ئەرشەنىڭ ئۈستىدە ئول تابقاي قارار.

ئەي بىرادەر ئىستەگىلۇ، ئىستەگىل،
ئىستەگىل دائىم شەھىدلىك ئىستەگىل.

بۆلمە خالى جەڭدىن ئەي ئابدۇلۋاھىد①،
جان فىداقىل جەڭ ئۈچۈن بولغىل شەھىد.

① ئەبدۇلۋاھىد — خۇدانىڭ بەندىسى.

قىلمىش چەك نەئىسى بىلەن مەردى خۇدا.
بىراقۇسىدۇر ئول كىشى شىرى خۇدا.

نەفسنىڭ چېكىنى مەن ئىيلەي بايان،
ھەق تەلەبلەر ئىچرە تابولسۇن ئايان.

دائىما قىلغىل خۇدا پەرمانىنى،
قىلمىش ھەرگىز نەفسنىڭ پەرمانىنى.

ئەي بىرادەر بولمىش ھەرگىز تەن پەرەست،
تىلغايىسەن نەفسىڭنى ھەر دائىم شىكەست.

بولمىش غافىل تەڭرىدىن ئەندەك زامان،
بەرمىگەيسەن نەفسىڭ ھەرگىز ئامان.

بۇ جاھان سەۋداسىدىن قىلغىل ھەزەر،
كۈنچ ئارا بول، باغلا ھىممەتتىن كەمەر.

ئۇشبۇ ئالەم گويمىيا بىر رەھگۈزەر①،
قىلماغىل زىنھار ئاخا ئەزدەك نەزەر.

ھەر بالا كەلگەيكى نەفسىڭدىن ساخا،
بەرمە ھەرگىز چەرب ئىلە شىرىن ئاخا.

① رەھگۈزەر — ئۆتكۈنچى يول.

قىلماسە ھەرىكىم مۇخا ئەخلاسىنى،
باشقىغە سالماس دو تىغ ئالماسنى.

ئەي ئوغۇل نەفسىڭنى خۇشنىد ئەيلەمە،
تەڭرىغە روھىڭنى مەردۇد ئەيلەمە.

ھەق رىزاسىن ئىستەسەڭ ئەي خاسۇ ئام،
نەفسىڭ زىددىدە ئىش قىلغىل تامام.

خاملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
يىغلا ئۆز ھالىڭغە ھەر شامۇ سەھەر.

مەن نېچك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە ئىسقاتىملار ① ئەھۋالىمنى ئەيتتۇر

ئەي بىرادەر بولمە بۇ پەندىدىن يىراق،
جەھدىلە ھازىر بولۇپ سالغىل قۇلاق.

مەئرىپەتتىن گەر كىشى ئاگاھ ئېمەس،
ھەر ئەمەل شايبەستەئى دەرگاھ ئېمەس.

① ئىسقاتىملار — ئىسقات نالغۇچىلار.

قىلماسە ھەرىكەت ئەگەر خالسى ئەمەل،
ئول رىيادۇر رىزقىغە سالغۇسى دەخەل.

ئىستەسەڭ بۇ يولدا بولماق بەسرەۋەر،
قىلغىل ئىستىغفار، ئۈجىزە، چەشمى تەر.

ئەي ئوغۇل بىر ياخشى سۆز ئەيتاي ساخا،
كۆپ ئەمەل قىل باقماغىل ھەرگىز ئاخا.

گەر كىشىنىڭ تائەتدە ئۈجىزى يوق،
گوپىيا بىر مەۋەدۇر كىم مەغزى يوق.

قىلماسە گەر لوتقى رەھمانىر رەھىم،
ئابدۇ زاھىد كىرەر نارى جەھىم.

قىلمە ھەر تائەت ئارا ناسىد خىيال،
قىلماغاي مەقبۇل ئانى ئول زۇلجالال.

گەر كىشى بىر جانغە ئازار قىلغانى،
گوپىيا توغغۇز قوپۇب جان قىلغانى.

ۋەققى ① دىن فەرھىز قىلغىل ئەي ھەقىر،
ياخشىراقدۇر ۋەققىدىن ئىچكەن چەشمىر ②.

① ۋەققى — توختىغان، (مەسجىد، مەدرىس ۋە خانىقالارغا كىشىلەر

تەقىم قىلغان ئۆي - زىمىن، مالمۇلۇك...)

② چەشمىر — بوزا، ھاران.

بەردى بۇ پەندىنى ئول ئۇستادى ھالە
مەينى ئىچكەن مالۇ ۋە قەندىن ھالال.

ئەي بىرادەر ۋە قەندىن فەرھىز قىل،
بۇ نەسىمەتلەرنى ئەمدى تېز قىل.

ئىسقاتى ئىتىدۇركى ئەمما خۇفتە ۋار،
مۇردەغە ئىتلەر ھېمېشە ئىنتىزار.

مۇردەسىز ئىت ئۇيۇقۇنى بىمدار قىلۇر،
مۇردىنى كۆرگەندە خىمىس غەۋغا قىلۇر.

ئالە ئىتلەر مۇردىدىن ناگاھ خەبەر،
بارچە ئىتلەر ئول تەرەپ قىلغاي سەپەر.

شەھەر ئارا خەر مۇردە بولسە ناگەمان،
جەمئى بولغاي بارچە ئىتلەر شول زامان.

ئولاشىپ ئىتلەر تىلىم غەۋغا قىلۇر،
تالاشىپ بىر - بىرىنى رەسۋا قىلۇر.

مۇردە گەر يوق بولسە ئىت جانسىز بولۇر،
مۇردەنى تابقاندا گويىا خەرس بولۇر.

كىرغالى ئىسقاتغە كىم ئۆيدىن چىقتار،
ئول كىشى ئىمانى كۆڭلىدىن چىقتار.

ئىسقاتى قورقماس يېتىمنىڭ مالىدىن،
بولماغاي ھىچ ۋەقت دەۋزەخىدىن ئەمەن.

چىقىمى جانى قالمىس ھىچ ھەقىقى ئانى،
ھەر نىمە قالىسا ئالۇر پەرزەند ئانى.

ئىسقاتلار تەئىزىمى ئىنسان قىلۇر،
دىن ئۆيىنى لېكىن ئول ۋەيران قىلۇر.

مۇردىغە يوق ھەرگىز ئاندىن مەنپىمەت،
تەئىرى تەقدىرىغە بولغاي ئاقىبەت.

بەرسە ئۆز قول بەرلە ھەرگىم بىر پۇلى،
قايتارۇر دەۋزەخىدىن ئول بەرگەن پۇلى.

ياخشى ئىشنى ئەي ئوغۇل پەيۋىستە قىل،
ھەرنە قىلساڭ ئانى سەن ئۆلمەسە قىل.

خەير - ئېھسان ئەيلە ئۆلمەسدىن بۇرۇن،
ئۇشبۇ ئۆيدىن ئاندىن كۆچمەسدىن بۇرۇن.

بەرسەڭ ئۆز قول بەرلە ھەر غەمدىن ئېمەن،
سۇد قىلماس بەرگەن ئۆلگەندىن كېيىن.

بولسە گەر بىر شەھەر ئىچرە ئىسقاتى،
بولماغاي ئول يەرغە ھەقىقىنىڭ رەھمەتى.

تالاشىپ ئەھۋالنى غەۋغا قىلدۇرە
كۆڭلىدىن ئىماننى ناپەيدا قىلدۇرە.

بولماسە ھەقىقەت ئىناياتى ئەگەر،
نى قىلالىغاي ئىسقاتى بى شەرىملەر. ①

ھەر پاساد ئالەمدە ئالىمدىن چىقار،
ئول سەبەبدىن كۆبراغى دىندىن چىقار.

ئىپىدى پەيغەمبەر فەسادلىكلىمى، ②
چىقار ئەۋۋەل مەنى ئۆلمىمى ئىممەتى.

مۇستەفادىن بىگۇمان بۇ ئەقىلدۇر،
ئىلمى بولغان بىرلە ئول بى ئەقىلدۇر.

ئىلمى بولغان بىرلە ئول ئالىم ئىپەس،
ئالىم ئولدۇر بىر نەپەس غافىل ئىپەس.

ئەي ئوغۇل پاردۇر نېچە ئەرزىم ساخا،
ئەيتايىم ئەمدى ئانىڭ رەزىنى ③ ساخا.

① بى شەرىملەر — نومۇسزىلار

② فەسادلىك ئالىمى — پىتنو - پاساد، ئىغۋاچى ئالىم.

③ رەزىنى — ئىشارەت.

ئەقلى كۈل گويادۇر، يەكتادۇرۇر،
ئەقلى جۈزۋى كويىكى سەنگ، خار دۇرۇر.

ئەقلى كۈل خۇرشىد، جۈزۋى بىر زەررىدۇر،
ئەقلى كۈل يوق ئادەمى بى بەھرىدۇر.

تۇتقايسەن يادىڭدە ئەي نىكو سىمىشت ①،
ئەقلى كۈل نەزىنى قىلماس پەرۋەرىش.

ئەقلى جۈز قەترە، كۈللى دەريا تۇرۇر،
قەترەلەر دەريادە ناپەيدا بولۇر.

ئەقلى كۈل خورشىد، جۈزۋى ئەستارلەر،
ئەقلى جۈزۋى خەشتى پارە، كۈل پارەلەر.

قىلماسە ھەركىم بۇ نەفس ئەبىرەن قوبۇل،
ئالغاي ئول ئىمانىدىن چەندان ھوسۇل.

ئەننىڭ زىددىدە ئىش قىلساڭ داۋام،
ئول جەھەننەمنى ساڭا قىلغاي ھارام.

ھەر كىشى ئۆز نەفسىگە زالىم دۇرۇر،
ھىچ شەك يوقدۇركى ئول ئالىم دۇرۇر.

① نىكو سىمىشت — ياخشى ئەخلاقمى.

ئەقىل بولسە ئەي ئوغۇل بول ۋەھىمىناك،
چەك قىلىپ نەئىسىڭنى تۇن - كۈن قىل، ھېلاك.

نەپسىنى ئۆلتۈرمەي ئىمان ئىستەمە،
يەمەۋدە تەخىرىدىن ئېھسان ئىستەمە.

قىلماساڭ نەئىسىڭنى ئەۋۋەل سەن ھالاك،
ئاقىمەت قىلغاي سېنى بىر كۈن ھالاك.

كىم سە فىرئون شەھەرنى ۋەيران قىلۇر،
كىم سە مۇسا باغ ئىكە بوستان قىلۇر.

كەلگىل ئەمدى ھۇشغە ئەي نەۋجەۋان،
شەھرىڭ ئىچرە پۇر ئىرۇر فىرئو-يان.

تېزراق فىرئوننى چىقارغىل شەھەردىن،
چىڭگۇمان بولغاي سەن ھەر غەمدىن ئەمىن.

ئەي بىرادەر خانىمان بەرباد قىل،
كۈھى دەشتى سەھرادە كۆپ نەزىياد قىل.

تۇت قۇلاڭغىغە ئەجەل يەتمە سىتىرەك،
قىل بۇ ئەمرىنى نەفس ئۆتمە سىتىرەك.

كىمكى بۇ پەندىمغە گەر كوشىش قىلۇر،
روزى مەھشەر ھېللەدىن پۇشەش ① قىلۇر.

① پۇشەش — كىيگەن.

ئەر كېرەك بۇ يەردە فەرياد ئەيلەگەي،
ھېچ شەك يوق تەخىرى ئازاد ئەيلەگەي.

ئول كۆڭۈلكىم سۈبەمدەك سادىق تۇرۇر،
بۇ نەسەتەتلەر ئاخا لايىق تۇرۇر.

ھەق تەلەب ھەر دەمدە ئاھ ئاغاز ئېتەر،
ئول مۇقامۇ قۇربىغە پەرۋاز ئېتەر.

ئەقلى كۈل ھەمرا تۇرۇر مۇسا بىلەن،
ھەمىنەشىندۇر ھەم تەئى ئەيسا بىلەن.

ئەقلى كۈل گەر تەخىرىغە مۇھتاجىدۇر،
ئەقلى كۈلغە ھەر زامان مىسراجىدۇر.

ئەقىل گەر كۈلىدۇر ئىمان ساپىدۇر،
ئەقىل گەر جۈزۈندۇر بى ئىمناپىدۇر.

ئەقىل گەر كۈللى دۇرۇر ھەق يارىدۇر،
ئەقىل گەر جۈزۈندۇر ھەق بىزارىدۇر.

ئەقىل گەر كۈللى ئاخا دىدارىدۇر،
ئەقىل گەر جۈزۈندۇر ئول مۇردارىدۇر.

ئەي بىرادەر ئىستەسەڭ گەر ئەقلى كۈل،
قىلما نەفسىڭ ئەمرىنى ھەرگىز قوبۇل.

ئەقىل گەر جۈزۈيدۇر بولماس ھەق شۇناس،
ئەقىل گەر كۈللىدۇر بولغاي مەردۇ خاس.

ئەي بىرادەر ئەقلى جۈزۈى سايەدۇر،
بىگۇمان فېرئون ئىلە ھەم خانەدۇر.

ئەقىل گەر كۈل بولسە ھەق خۇشئۇدندۇر،
ئەقىل گەر جۈزۈى بولسە ئول مەردۇدندۇر.

ئەقلى كۈل ھەردائىما خەۋىدىن ئامان،
ئەقلى جۈزۈى بولمىغاي غەمدىن ئامان.

ئەقىل ئەگەر جۈزۈيدۇرۇر ئول بىلىمقا،
ئەقىل ئەگەر كۈلمى دۇرۇر كۆرگەيلىمقا.

ئەقىل ئەگەر كۈللى تۇتار ئالانى دوست،
ئەقىل ئەگەر جۈزۈى تۇتار دۇنيانى دوست.

ئەقلى جۈزۈىنى تەرك قىل ئەي خاسۇ ئام،
ئەقلى كۈلنى ئىستەگىل ھەر سۈبەى - شام.

ئەقلى كۈللى مۇسادەك مەردان قىلۇر،
ئەقلى جۈزۈى ئاقىبەت فېرئون قىلۇر.

ئىستەسەك ئول نەفىسى فېرئوندىن ئامان،
بەرمىغىل شەھرىدە فېرئونغە ماكان.

جەھدە قىل فىرئوننى شەھرىڭدىن چىقار،
دائىما زىددىدە ئىش قىلساڭ چىقار.

قىلسە گەر نەۋسىمنى ھەركىم خارۇ زار،
كۆڭلىدىن فىرئون ئول سائەت چىقار.

كىم چىقارماس كۆڭلىدىن فىرئونىمنى،
كافىرو، گەپرو، جوھودو، ئەرمىنى.

قىلغايىسەن بۇ ئەمرىنى ئەي ھەم دىيار،
خەۋسىنىڭ زىددىدە ئىش قىلغىل چىقار.

ئەي بىرادەر خاب غەفلەتدىن كۆز ئاچ،
دائىم ئول فىرئوندىن ھەق سارى قاچ.

سەن سېغىنساڭ ھەقىنى جەننەتلىغ قىلۇر،
بولىمسە فىرئون جەھەننەتلىغ قىلۇر.

غانىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
دائىما قىل نەپسى فىرئوندىن ھەزەر.

مەن نېچك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە ئۆمەرنىڭ چۈست ① بىلە ئۆتمەك بايانى

ئۆمەر ئۆتكەي تېز گويا تۇند بەرق ②،
بولماغايسەن بى خەبەر غەفلەتتە غەرق.

ئۆمەر گويا بەرق دەك چالاك ③ ئۆتەر،
كىمكى ئاندىن بى خەبەر ناپاك ئۆتەر.

ئاپتاب ھەر سۇيىمدە قىلغاي تولو،
قىلغاي ئول ۋەقەت تەۋبەغە ھەركىم رۇجۇ ④.

ئاپتاب تۇش ۋەقتىدە تاپقاي كامال،
ئەندېك - ئەندېك بولغاي ئول ئاندىن زاۋال.

بارچىلەر ئول تەۋبەسىنى سىندۇرۇر،
ئول سەبەبىدىن تۇنۇ كۈن زايىل بولۇر.

ئەي بىرادەر ئۇشبۇ سۆزنى ئاڭلاغىل،
كىم شە ⑤ - كارىنى كۈن ئولتۇرماستە قىل.

① چۈست — چاققان، تېز، ئىتىك.

② تۇندى بەرق — چاقماقتەك تېز.

③ چالاك — تېز، چاققان.

④ رۇجۇ — قايتىش.

⑤ كىم شە — زىرائەت.

قىمىل خۇدا ئەمرىنى ئۆمۈر ئۆتمەستەرەك،
تەۋبە مەھكەم قىل ئەجەل يەتمەستەرەك.

قىمىسا قارى تائەت ئەتمەكلىمككە چىد،
شول زامان ئىسيانى بولغاي ناپەدىد.

ھەر كىشى بىر كارىغە مەشغۇل دۇرۇر،
بەزى مەقبۇل، بەزى نامەقبۇلدۇرۇر.

يولمىسە تاقەتدە ھەركىم ئىتتىمال ①،
بولغاي ئانىڭ ئاغزىغە سەنگۈ ساپال.

قېرىساڭ ئۇشۇ نەسەھەت ئاڭلاغىل،
كۆپ ياشىساڭ كۆپ ئىبادەت ئەيلەڭىل.

قېرىساڭ خىلۋەتنى قىلغىل ئىقتىيار،
بولماغىل مەجلىس ئارا خەلق ئىچرە خار.

يەتسە ئۆمرۈڭ ئونغا بالىخ بولاسەن،
تەڭرىگە ئول دەمدە تابە بولاسەن.

يەتسە ئۆمرۈڭ گەر يىمگىرمەغە ئەگەر،
ئول زامان ئال ھەقتە ئالادىن خەبەر.

ئەي بىر ادەر يەتسە گەر ئوتتۇزغا ياش،
جەھدىلە ئۇر دائىما سىنەڭغە تاش.

① ئىتتىمال — بەك ياغشى قىلمىش، سەمىمى، سادىق بولۇش.

ئۆتسە ناگاھ ئۆمرى ھەركىم چىمىلىدىن ①،
تەۋبە قىل تەخىرىغە يانغىل چىمىلىدىن ②.

ئۆتسە ئۆمرىڭ ناگاھ ئەللىكىدىن نەرى،
تېز بولغىل مائى مەنلىكىدىن نەرى.

ھەر كىشىنىڭ ئۆمرى گەر ئاتىمىش دۇرۇر،
لەززەتى ئۆمرىدىن ئول قالمىش دۇرۇر.

ئەي بىرادەر يەتسە گەر يەتمىشكە ياش،
كۆپ چىقارغىل ئاھۇ ھەسرەت بىرلە ياش.

ھەر كىشى پىر بولسە كۆپ ھەممەت كېرەك،
تەخىرىغە شايىستەئى ③ تائەت كېرەك.

ئاددى ④ پىر بولسە ھەممەت بىرلە ماس،
پىردە ھەممەت بولسە ھەركىم خارلاماس.

گەر كىشىنىڭ ھەممىتى ئالى دۇرۇر،
نەقى ئىلە ئىپاندىن ئول خالى دۇرۇر.

بولمىسە ھەر كىشىنىڭ ئالى ھەممىتى،
ياغىلىۇر باشىغە ھەقىنىڭ لەئىنىتى.

① چىمىل - قىرىق.

② چىمىل - نادانلىق.

③ شايىستەئى - مۇۋاپىق.

④ ئاددى - بىر ئادەم.

ئەر ئاتانماقلىقىغا كۆپ ھىممەت كېرەك،
ھەم شىجائەت بىرلە ھەم غەيرەت كېرەك.

گەر ھېمىشە بولماس ھىممەتتە شاھ،
ياخشىراق دۇر ئاندىن ھىممەتلىك گاداھ.

كىمكى بى ھىممەت دۇرۇر مۇرداردۇر،
جىسمىدە ھەرموي ئانىڭ زۇنناردۇر.

بولغۇسىدۇر ئادەم ھىممەتتىن كىشى،
بولغاغاي ھىچكىمكى خىلىئەتتىن كىشى.

گەر كىشىنىڭ ھىممىتى ئالى دۇرۇر،
كۆڭلى ئول خەنناسىدىن خالى دۇرۇر.

بولسە ھەركىم كۆڭلى خەنناس دىن خالاس،
تاپقۇسىدۇر ئول جەھەننەمدىن خالاس.

ھەر كىشىكىم ھىممەتتىن ئاغاز ئېتەر،
روھى ئانىڭ ئەرشىگە پەرۋاز ئېتەر.

ھەر كىشىكىم قىلىسە ھىممەتتىن بىر ئىش،
مەغنىرەت قىلغاي خۇدا ھەر يازۇقىش.

گەر كىشى تۈن - كۈندە ھىممەتلىك دۇرۇر،
تەئىرى دەرگاھىدە ئىززەتلىك دۇرۇر.

كىمدە ھىممەت بولسا ئول مەردى خۇدا،
ھىچ شەك يوق رازىدۇر ئاندىن خۇدا.

ئەي ئوغۇل تۇن - كۈندە ھىممەت ئىستەگىل،
دائىما ھىممەتتە تائەت ئىستەگىل.

كىمكى بۇ ئالەمدە ھىممەتلىك دۇرۇر،
تەڭرى دەرگاھىدە قۇربەتلىك دۇرۇر.

گەر كىشىنىڭ ھىممىتى تۇغىيان قىلۇر،
ئول كىشى بىسىپار خەير ئېزسان قىلۇر.

ئەر ئەمەس بۇ يولدا ھەمچە تىسىز كىشى،
گەرچە بولسۇن زوھ، او قىماندىك كىشى.

بولسا گەر ھەر كىمغە ھىممەتتىن نەسىب،
باردۇرۇر ئول كەسگە جەننەتتىن نەسىب.

ئىستە ھىممەت دائىم ئەي پىرو جەۋان،
ھىممەتى ئالى سائادەتتىن نىشان.

ھىممەتى ئالى سىفائى مۇرتەزا،

بىزول سەيەبىدىن بولدى ئول شىرى خۇدا.

شەھرى خەيبەر ئىچرە بىر كۆزىمىز گەدا،

مۇرتەزاغە قىلدى ئول بىرئان سەدا.

مۇرتەزانىڭ ھەممەتى تۇغيان قىلىپ،
قىرىق تىۋە زەر بەردى ئۇل ئېھسان قىلىپ.

ئەي بىرادەر ئىستە ھىممەتنى داۋام،
جان قىمدا ھىممەتكە قىلغىل سۈبەي - شام.

ۋەئدە قىلغاي تەخىرى ھىممەتدىن بۇرۇن،
ئەرشىدىن ئۈستۈن ئانغا قىلغاي ئورۇن.

ھەر كىشى بولسە مۇنداغ ھىممەتى،
ياغىلىۇر باشىغە ھەتتىڭ رەھەمتى.

كىمكى ھىممەت بولسە دىۋاندىن قاچار،
نەقس ئىملە شەيىتان ھەم ئاندىن قاچار.

غافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئىستەگىل ھىممەتنى ھەر شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادىلار.

بۇ پەسىلدە ئارىقلار ① مەئرىپىتىنىڭ بايانى

غەۋت ② ئۇردۇم ئىلىمنىڭ دەرياسىغە،
قىلدى ھەق مائۇردۇر يەكتاسىغە.

① ئارىقلار — خۇدانى تونىغۇچىلار.

② غەۋت — چۈمگەن.

خاتەمى مۈلكى سۇلايمان ئىلىمدۇر.
بارچە ئالىم سۈرەتۈ جان ئىلىمدۇر.

روھى ئادەم ئىلىمدىن قۇۋۋەت ئالۇر.
ئىلىمسىزنىڭ روھى بى قۇۋۋەت بولۇر.

گەر كىشىدە ئىلىم يوق مۇرداردۇر،
بولمىسە تەن ئىچرە جان، تەن خارىدۇر.

جاندىن ھەم ئارتۇقدۇر ئىلىمۇ مەرىپەت،
مەرىپەت يوق بولسە بولغاي خەر سۈپەت.

ئەي بىرادەر ئىلىملىق بۇنىادۇرۇر،
مەرىپەت يوق بولسە نابىئادۇرۇر.

ئىستەسەڭ گەر مەئرىپەت ھەر سۈبى - شام،
مەئرىپەت ئارقىدىن ئىستە ھەر داۋام.

گەر كىشىغە مەئرىپەت ھاسىل بولۇر،
تەڭرى دىدارىغە ئول ۋاسىل بولۇر.

بولمىسە ھەركىدە ئىلىمۇ مەرىپەت،
قوبىسە ھەر سارى قەدەم بولغاي غەلەت.

ئامدىن بۇ ئىلىم مېراس ئەيلەمە،
ئام گەر قۇتبى ئولسە ئىخلاىس ئەيلەمە.

ھەر تۆمۈر بولغان بىلەن ئالماس ئېمەس،
ھەر كىشى بولغان بىلەن ئول خاس ئېمەس.

ئېيتاي ئەي تالىب ساخا چەندان سۇخەن،
مەئرىپەتسىز جىسىمدۇر جانسىز بەدەن.

قىلمە بۇ كۆز بىرلە ھەق سۈنمىن خىيال،
پانى بىرلە باقتى كۆرمەك مەھال.

ھەر نەپەس قىلساڭ جامالىلا سەدا،
كەلگەي ئاندىن لەن تەرانى ① دەپ ئىدا.

ئەيىب ئىمەسدۇر نېچە بولسا ئەيىبى گىل
ئەيىب دىلدۇر، ئەيىب دىلدۇر، ئەيىب دىل.

ئەي بىرادەر تەندە يوقتۇر ئىتىبار،
مەئرىپەت يوق بولسا بولغاي مۇردەۋار.

جىمى ئادەم گويميا دىۋارىدۇر،
مەئرىپەت دىل ئىچرە بىر گۈلزارىدۇر.

جىمى ئارىق گويميا ۋەيرانەئى،
مەئرىپەت كۆڭلىدە بىر دۇردانەئى.

① لەن تەرانى — مەنى ھەرگىزمۇ كۆرەلمەيەن.

تالبا جىمىمىنى ئاباد ئەيلەمە،
مەئرىپەت گەنجىنى بەرباد ئەيلەمە.

ئەي بىرادەر گەنجى ۋەيران ئىچرەدۈرە
مەئرىپەتنىڭ ئىلمى ئەريان ئىچرەدۈر.

ئىستەسەڭ گەنجىنى بار ۋەيران ئارا،
ئىستەسەڭ بۇ ئىلىم بار ئەريان ئارا.

گەر كىشى بى رىشتە ئول ئۇريان ئىرۇر،
دائىما زاتىغە ئول ھەيران ئىرۇر.

ھەر كىشىگە مەئرىپەت بىر يارىدۇر،
كىمكى بىلىمەس قەدرىنى مۇردارىدۇر.

ئىلمى ھەستلىك گويىميا بىر مارىدۇر،
ئاقىبەت ئول مارىدىن بىمارىدۇر.

بولسە گەر ھەركىمدە مارى ۋەھمەناك،
ئول كىشىنى ئاقىبەت قىلغاي ھالاك.

ئىلمى ھەستلىكتىن كى كىم ئەئيان قىلۇر،
ئۆزىنى ئول تاپمى شەيتان قىلۇر.

يوقتۇرۇر پەرقى ئانىڭ شەيتان بىلەن،
بارمىغاي ئالەمدىن ئول ئىمان بىلەن.

ئەي ئوغۇل ئۆلۈمۈڭنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئەي ئوغۇل تائەتنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئەي ئوغۇل راھەتنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئەي ئوغۇل ئىززەتنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئەي ئوغۇل قۇربەتنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئەي ئوغۇل شادلىقنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئەي ئوغۇل پەرىلىكنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

ئادىمى بولماقنى قىلساڭ ئىختىيار،
مەئرىپەت ئىلمىنى قىلغىل ئىختىيار.

بەندەغە ھەقدىن كارامەت مەئرىپەت،
بەندەغە ھەقدىن ئىنايەت مەئرىپەت.

كىمدە بولسا مەئرىپەت ئىنسان ئىرۇرۇ،
بارچە مۇشكۇللەر ئانغا ئايان ئىرۇرۇ.

كىمدە بولسا مەئرىپەت ئالىمدۇرۇرۇ،
مەئرىپەتسىزلەر ھەمە زالىم دۇرۇرۇ.

مەئرىپەت ئىلمىنى تەفسىر ئەيلەيمىن،
ئىستەمدىككە ئانى تەدبىر ئەيلەيمىن.

مەئرىپەت گويىكى ئول ئابى ھايات،
ئىچسە ئانى تابقاي ئۆلمەككىدىن نەجات.

ئەي بىزادەر ئول سۇ زۇلمەدىن نەرى،
ئىستەگەيشەن ئانى ئىسكەندەر كەبى.

تابماتى ھەركىم ئانى ئاسان ئېمەس،
ئىچمەسە ھەركىم ئانى ئىنسان ئېمەس.

ئىستەدى ئۆمرىدە ئىسكەندەر ئانى،
باشلادى ئول يەرگە بىر راھبەر ئانى.

كىم قويار ئول يەرگە رەھبەرسىز قەدەم،
يەتكەي ئول سائەت بالالار دەمبە دەم.

ئەي ئوغۇل بۇيولغە بىر رەھبەر كېرەك،
ئىلكىدە بىر شەمئى پۇر ئەنۋار كېرەك.

ئەردى ئىسكەندەرگە خىزىرى رەھنەما،
بولدى زۇلمەت ۋەھىمدىن ھەردەم پانا.
ھىچ يول يوقدۇركى مۇنداق ۋەھىمە ناك،
قويما رەھبەرسىز قەدەم بولغاي ھالاك.
قىلمە پىرسىز ئابى ھاياتدىن خىيال،
پىرسىز ئول سۇنى تاپماغلىق مەجال.
شەمس تەبىرىز ئەردى مەۋلانەغە پىر،
مەئرىپەتدە بولدى ئاندىن بى نەزىر.
رۇمغە ئەللامەنى ۋەقت ئەردى ئول،
كۆرگۈزۈپ مەك يەتتە يۈز شاگمىردغە يول.
قىلدى پىر ئەمىردە ئول جانىن نەسار،
ئول سەبەبىدىن تابىتى ئەرش ئۈستۈن قارار.
ھىچكىم ئۆز ئالدىچە بولماس كىشى،
گەرچە بولسۇن نۆۋە، لوقماندىك ئىشى.
تالىپ ئىلىم بولكى، ئىلىمۇ مەئرىپەت،
مەئرىپەتدىن ئۆزگە ئىلىم بى مەنپەئەت.
مەئرىپەتلىك ئادىمى خەيرول بەشەر،
مەئرىپەتسىز ئادىمى ئىتىدىن بەتەر.

ھەقىتى بىلگەن مەئرىپەت ئەي زوفۇنۇن ①
ئۆز ئىلىمىلەر ھىلىيۇ، مىكرۇ فۇسۇن ②.

مەئرىپەت ئىلمىن تەلەب قىل سۈبۈي - شام
ئاندىن ئۆزگە ئىلىمىلەر تەزۋىر - دام.

بولسە گەر ھەر كىمگە ياد يۈزىڭ كىتاب
مەئرىپەتسىز ئاقىمەت بولغاي ھىجاب.

بۇلە ھەر كىم مەئرىپەتلىكلەر بىلەن،
ھەممەنەشەن بولغاي مالائىكلەر بىلەن.

مەئرىپەتلىك ئىلمى رەھمان ئىلمىدۇر،
مەئرىپەتسىز ئىلمى شەيتان ئىلمىدۇر.

مەئرىپەتلىك ئىلىم ئەگەر قىلساڭ خىيال،
ئەلبەتتە ئول دائىما رىزقى ھالال.

رىزىق ئۈچۈن كىمكى قانائەتلەر قىلۇر،
ئەھمىدى مۇختار شافائەتلەر قىلۇر.

ھىچكىم بۇ يولدا سەنئەتسىز ئېمەس،
كىمدە سەنئەت بولمەسە ئادەم ئېمەس.

① زوفۇنۇن — ئىلىملەر ئىمگىس.

② فۇسۇن — روز بىلەن ئالداش.

كەمكى بۇ ئالەمدە بى سەنئەت دۇرۇر،
روزي نەھشەر ئىچرە بى ئىززەت بولۇر.

گىمدە سەنئەت بولسە ھەق رەھمەت قىلۇر،
كەمكى سەنئەتسىز دۇر ھەق لەنەت قىلۇر.

خەلق ئارا ھەر كەمكى سەنئەتلىقدۇرۇر،
ھەر كىشى ئالەمدە ئىززەتلىك دۇرۇر.

قىلدەلەر سەنئەتنى ھەر خاسانى ① ھەق،
قىل قانائەت بىرلە بول بايادى ھەق.

خافىلا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەۋەر،
قىل قانائەت رىزق ئۇچۇن ئەي كور - كەر.

مەن نېچچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادىلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي قەريادىلار.

بۇ پەسىلدە ئەزىزلىتى مېھماننى ئەيتۇر

ئەي ئوغۇل تەن جانغە مېھمانخانەدۇر،
بولمىسە مېھمان بول ئۆي ۋەيرانەدۇر.

① خاسانى - خۇدانىڭ خاس پەندىلىمىرى.

بولسا مېھمان ئۆيىدە مەنۇرلۇق بولۇر،
كەتسە مېھمان ئۆيىدە رەنجۇرلۇق بولۇر.

نېچە تۇن-كۈن تەندە جان مېھمان ئىرۇر،
ئۇشبۇ ئۆي ھەم ئاخىر ۋەيران ئىرۇر.

ھەر نىمە ئالەمدە ھەق پەيدا قىلۇر،
ئۇشبۇ مېھمان ۋەجىمدىن پەيدا قىلۇر.

بىل بۇ مېھمان قەدرىن ئەي ئابدۇل ئەزىز،
تاكى مېھمان ئۆيىدەدۇر تۇتقىل ئەزىز.

تاغلا بۇ مەئىنى ئەي مەردۇ غېرىب،
كەتسە ئول مېھمان يەنە كەلمەس يانىب.

ھەر كۈنى ھۇشيار، تۇن بىمدار بول،
تالىبى بول، تالىبى دىدار بول.

بىل بۇ مېھمان قەدرىنى ئەي خاسۇ ئام،
باش كۆتەرمەي سەجدە قىل ھەر سۈبۈيى شام.

ئۇشبۇ ئۆيىدىن بىر كۈنى مېھمان كېتەر،
بارچە ئەفرادىڭ ئۇ كۈن تەنغان ئېتەر.

كۆپ پۇشايمان قىلماغاي ئول كۈندە سۇد،
قىل تىلىم مېھمان كەتمەسدە سۇجۇد.

ئەيتايىمىن جان تەمسىلىنى ئەي ئوغۇل،
بى كۆدۈرەت ① قىل بۇ سۆزلەرنى قوبۇل.

ھەر خىيالۇ پىكىرلەر مېھمان ئىرۇر،
ئۇشۇ مېھمانغە كۆڭۈل ئاۋان ئىرۇر.

ھەر كۆڭۈلدىن ھەر پىكىر خالى ئېمەس،
ئول سەبەبىدىن مەرتىبە ئالى ئېمەس.

پىكىر گەر خەير دۇرۇر ئەيسا قىلۇر،
پىكىر گەر شەرى دۇرۇر تەرسا قىلۇر.

پىكىرى سالە تەڭرى مېھماندۇرۇر،
پىكىرى فاسق مىكىرى شەيتاندىدۇرۇر.

پىكىرى خەيرى كىرسە گەر كۆڭلۈك ئارا،
بولغاي ئول سائەت كۆڭۈل ئەرشى ئەلا.

پىكىرى باتىل كىرسە گەر كۆڭلۈك ئارا،
بولغاندۇر ئول كۆڭۈل تەھتەسسەرا.

كىرسە مېھمان ئۆيگە ئىستىغفار قىل،
نىكىگە شۈكرى، بەدكە ئىستىغفار قىل.

① بى كۆدۈرەت — دۇغىسىز، داغىمىز.

ئەي بىرادەر ئۆمىر بىر ھەميانى زەر،
بولماغىل زىنھار ئاندىن بى خەبەر.

ھەر نەپەسكىم چىققانى ھەر دەمبەدەم،
گوپىيا چىقىشىدۇر ھەمياندىن دەرەم.

ئول دەرەم ھەردەم بۇ ھەمياندىن چىقار،
ئول كىشى ئاخىر بۇ دەۋراندىن چىقار.

ئەي جەۋان ئەبرەئى بابائى بەرق،
قىلما ھەرگىز فانغە ئول زەرنى سەرق.

ئەي ئوغۇل بىر نەچچە پەند ئەيتاي ساخا،
چىقسە ھەمياندىن دەرەم كەلمەس يانا.

ھەر نەپەس ھۇشيارى بول ئەي ھەمنەپەس،
ئول دەرەم كىم چىققانى چىققان نەپەس.

ئۆمىر ئۆتكەي گوپىيا سەر - سەر كەبى،
تىتراشور بول جىسىم ئول ئەر - ئەر كەبى.

قىلماغاي ھەر ئۆمىر ئۆتكەي بولسا ئود،
ئەزىنى جان ۋەقتىدە قىلماس تەۋبە سۇد.

ھەر كىشىكىم بولسە گەر سېۋەت بەدەن،
ئۆمىرى ئاندىك گوپىيا باغۇ چىمەن.

ھەر كىشىگە ناگاھ گەر پەرى رەسەد ①.
تۈشمەش ئانى بويىنغە ھەبلى مەسەد ②.

يەر ھوسۇلدىن قالسە بولغاي شورلۇق،
شورلۇقغە ھەچكىم ساچماس ئۇرۇق.

ئەي جەۋان چېبىرىڭ بۈگۈن كوپا قەمەر،
قارىساڭ ھەم چۈن بولۇبتۇر پوستى كۈلەر.

ئەي جەۋان قەددىڭ بۈگۈن ھەم چۈن لەبان ③.
يەتسە ناگا پەرىلغ بولغاي كامان.

بولسە باغ ئىچرە دەرەخت بى سەمەر،
باغىبان قىلغاي ئانى زىرۇ زەبەر.

گەر كىشىكىم پەرى ھەم قاسق دۇرۇر،
بەگۈمان دەۋزەختە ئول لايىق دۇرۇر.

مەركەب ئاقساق، كۈن كېچە ۋە يول ئۇزۇن،
تۇرغالى، يەر يوق نە ياتماقغە ئورۇن.

① پەرى رەسەد — قەبرىلىق يەتسە.

② ھەبلى مەسەد — خورما قوزىقىدا ئېشىلگەن ئاغامچا.

③ لەبان — دەرەخ ئىسمى.

يىل ئاخىرى بولدى زىرائاتنىڭ قېنى؟
ئۆمرىڭ ئاخىر بولدى ئاناتنىڭ قېنى؟

سۆز قىلماس ئەتلەسۇ كىسكىپلارنىڭ،
بار دۇرۇر مەھشەردە كۆپ دادىغالارنىڭ.

ئۆتكەرۇر سېن ئۆمر دائىم بى ئەمەل،
بى خەبەر يەتكەي سانغا بىر كۈن ئەجەل.

خائىلا ئۆمر ئۆتتى دائىم بىمخەبەر،
ئام بىرلە نالە قىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچك ئەيلەي كۆڭۈمنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلار.

بۇ پەسىلدە ئىشقىباز نادانلارنى ئەيتۈر

ھەر كىشىم دائىما كۆمراھىدۇر،
نەئىس ئىلە شەيتان ئانغا ھەمراھىدۇر.

ئۆرۈگەن يۈزنى خۇدا پەرمانىدىن،
قالغاي ئول نەۋمىد لوتنى ئېھسانىدىن.

گەر ئانغا كىم قىلسا ئاللاڧىن كالام،
جانى چىققاي تەندىن ئول سائەت تامام.

ئەمرى ھەق يەتكەي ئانغا شەمشەردېك،
جەھل غالىب بولغاي ئولدەم شەردېك.

ھەق رەسۇلنىڭ سۆزلىرى بىمار ئېتەر،
جەھل ئانى ئاقبەت مۇردار ئېتەر.

تەڭرى پەرمانى ئانى ئاغرىق قىلۇر،
كارى شەيتانى ئانى چابىك قىلۇر.

تەڭرى فەرمانىغە ئول بىمارى سۇست،
نەفسنىڭ پەرمانىغە چالاك - چۇست.

دۇنيادىن ئىشتىسە سۆز سېپەت تاپار،
جانىغە ھەم قۇۋۋەتۇ راھەت تاپار.

ئول شەقى بەدبەخت، بەدئەختەر بولۇر،
روزى مەھشەر خەرسى ① دىن بەدئەر بولۇر.

ئۆتكارۇر ئۆمرىنى ئول غەفلەت بىلەن،
پەرۋەرىش نەفسىن قىلۇر لەززەت بىلەن.

① خەرسى — مايىۋن.

داۋما نەنسىگە راھەت ئىستەگىي،
ھەم يەنە ئەيشۇ پاراغەت ئىستەگىي.

نەفس ئىلە شەيتاننى دائىم شاد ئېتەر،
ھەر زامان ئىماننى بەرباد ئېتەر.

جەھد بىرلە بولسە ھەركىم ھەم قېرىن،
بولماغاي داناغە ئول ھەرگىز يېقىن.

بواسەلەر ھەركىمكى دانادىن يىراق،
ھىچ شەك يوق بولغاي ئالادىن يىراق.

ئەھلى دانا مەشئىلى روھى زىمىن،
كىمدە مەشئەل بولسە تۇن خەۋىدىن ئېمىن.

كىمكى دانا بىرلە مەشئەللىق دۇرۇر،
كىمكى داناسىزدۇر مەشئەلسىز دۇرۇر.

بۇ جاھان گويىكى بىر يەلدار تۇنى①،
ھىچكىم بىلمەسكى داناسىز تۇنى.

ئەي بىرادەر بولمە داناسىز بۇگۇن،
بولماغىل زىننەت مەشئەلسىز بۇگۇن.

① يەلدار تۇنى — بورانلىق كېچە.

ئەي ئوغۇل ئۆمرۈڭدە دانا بىرلە بول،
ئازمىغاي تۈن ئىچرە مەشئەل بولسە يول.

قىلمىغاي نەفسىنى ئەسلا تەربىيەت،
ھەق رەسۇل پەرمانىنى قىلماس غەلەت.

ھەر كىشى داناغە گەر تابمۇ دۇرۇر،
ئول كىشىنىڭ بەختى شەمس تالىمۇ دۇرۇر.

گەر كىشىگە بولسە دانالىغ نەپس،

ئول كىشى تەڭرىگە بولمىشىدۇر موھىپ.

ئول شەھەر كىم ئاندا بىر داناسى بار،

ئول قاراڭغۇدە دۇررى يەكتاسى بار.

ھەر كىشى داناغە گەر ۋاسىل بولۇر،

گۈننىزى دەۋۋارە ئول داخىل بولۇر.

كىمكى دانا بولسە ئول ئەيسا بولۇر،

كىمكى دانا بولمىسە تەرسا بولۇر.

ئەي ئوغۇل بول دائىما دانا تەلەپ،

قىلغاي ئول جەملىگىنى دانا بىر تەرەپ.

كىمكى ئۆز ئالدىچە گەر پارسا بولۇر،

ئاقىبەت ئول شەيخى بەرسسا ① بولۇر.

① شەيخى بەرسسا — ئەلگىرىكى زاماندا ئۆتكەن نادان ئىشان.

گەر كىشىنىڭ ئۆمرى بى دانى ئۆتەر،
ئول كىشىنىڭ چەشمى نابىنا ئۆتەر.

تىنلىدۇر ئالەمدە داناسىز كىشى،
تابىمغاي رەۋنەق ئانىڭ ھەبە ئىشى.

ئەھلى دانى ئۆزى مىن تىنا ① قىلۇر،
كور دىل بولغاننى ئول بىنا قىلۇر.

ئەمدى ئەيتاي ئانچە دانى ۋەسەتمىنى،
تۇتقايىسەن يادىڭدە بۇ ئەۋساقمىنى.

سەزەبى دانانى قىلساڭ ئىختىيار،
سەزەبى ئەيسانى قىلغىل ئىختىيار.

گەر كىشى بى قەيدىدۇر دانى دۇرۇر،
ھەچ شەك يوتدۇركى ئول ئەيسا دۇرۇر.

ئەھلى دانالارنى بىلغىل ئەي ئېزىز،
جەھدىلە ئالايىسەن دانادىن لەزىز.

كىمكى دانى بولسە پەرھىز كازىدۇر،
باتىنى ھەر ۋاقت پۇر ئەنۋارىدۇر.

① مىن تىنا — تۇپراقتىن.

ئەي بىرادەر زۆھدە ئۈچ تۈرلۈك بولۇر.
قىلماغىل بۇ زۆھدىغە ھەرگىز غورۇر.

ئاغلاغىل بۇ زۆھدەنى ئەي پىرۇ جەۋان،
زۆھدە نەفسۇ، زۆھدە دىلدۇر، زۆھدە جان.

زۆھدە جان ئانداغىكى فەرھىز كارىدۇر،
ئىككى ئالەم ئالدىدە مۇردارىدۇر.

زۆھدە ئەگەر دۇنيادۇر جەننەتلىك بولۇر،
زۆھدە دىل جەننەتدە ئىززەتلىك بولۇر.

زۆھدە جانغە گەز كىشى داخىل بولۇر،
تەخىرى دىدارىغە ئول ۋاسىل بولۇر.

زۆھدە جان قىلماقنى قىساڭ ئىختىيار،
بولغىل ئول شەمشىغە بول پەرۋانەۋار.

پادىشاھا بۇ ھىجاب چاھىدىن ئال،
تېزىرەك ئوتىدىن چىقار تا يولغە سال.

مەئىيەت چاھىن ماڭا قىلىدىك ۋەتەن،
ئۇشبۇ چاھدە ھاروتۇ مارتۇ مەن.

يوق پاناھىم سەندىن ئۆزگە ئەي كەردىم،
بارچىغە رەھىم ئەتكۈچى سەن - سەن رەھىم.

فەسق ئارا يوقتۇر مېنىڭدېك ھىچكىم،
يەتتى دەۋزەخ مۈلكىمۇ ھەم مەنزىلىم.

ئەي خۇدا دەۋزەخنى بەر تەنبا ماڭا،
سەندىن ئۆزگە سىغماگاي ھىچكىم ئاڭا.

ھىچكىمى مەندەك ئاڭا لايىق ئېمەس،
چۈنكى كۆڭلۈم سۈبھىدېك سادىق ئېمەس.

كەر تۆمۈر زەنگارىدۇر ئانى نىتەر،
ئوتدە كۆپ كۆيدۈرسە زەنگارى كېتەر.

كەلمىگەي ئوتسىز تۆمۈر دەركارىغە،
پاك قىلغاي سالە ھەم مۇردارىغە.

خوب كۆرەر زەخسىز تۆمۈر خەردارىغە،
ھەم ئېلىپ كىرگەي ئانى بازارىغە.

مەن ئېمەسمەن ئەي خۇدا لايىق ساڭا،
تۇنۇ كۈن قىل يار - ياۋۇرلىق ماڭا.

تۆمۈرۈم ئۆتتى نەفىسنىڭ پەرىمانىدا،
يوق دۇرۇر سەندىن بۆلەك بىر رەھنەما.

دام، مېكرۇ ھىلەدە ئۇستادىمەن،
مەئىيەت تەختىدە ھەم شەددا دىمەن.

بولمادىم بۇ نەفس شەيتاندىن خالاس،
بولمادىم بىر سائەت ئىسياندىن خالاس.

ئاخىرەتتىن مەندە بىر ئەندىشە يوق،
جۈز سىيە روھلىقتىن ئۆزگە پىشە يوق.

سورسەلەر كور ئىچرە ئول ئىككى مەلەك،
يوقدۇر تۆھپەم يۈز قارالمىقتىن بۆلەك.

قىلغانىم يوق تەڭرىنىڭ پەرمانىنى،
ئول ماڭا قەيىدىن قىلمۇر ئىنئامىنى.

يوقتۇرۇر سىدىقۇ ساڧا كۆڭلۈم ئارا،
نى ھايايۇ شەرم نى ھامۇ ۋاپا.

قىلمادىم ئىش خۇد پىسە نامەكتىن بۆلەك،
ھەم يەنە كۆپ ماۋۇ مەزامەكتىن بۆلەك.

بولمادىم خالى رىيادىن بىر نەپەس،
چىتمادى ھەق يادىدە مەندىن نەپەس.

قىلمادىم دەرگامىدە لايىق سۇجۇد،
ھەم يەنە بىر ئاھ يا مەھۋى ۋۇجۇد.

زاهىرىم باشدىن - ئاياغ ئۇچىۋۇ رىيا،
باتىنىم ناسىد خىيالغە دۇبىتىلا.

ئەي خۇدايا نەچچە يىل سەندىن نارى،
تتبارۇرەن سەرنەگۈن تەھتەسارى.

يوق ماخا سەندىن بۆلەك نەريادەرەس،
قىلمادىم ئەمرىگىنى لايىق بىر نەپەس.

فەتە قىلغىل راست يوللارنى ماخا،
كەشنى قىلغىل بارچە مۇشكۈلنى ماخا.

خاقىملا ئۆمرى ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ئاھ بىرلە نالە قىل شاھۇ سەھەر.

مەن نەچكۈك تەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايىسى بىر غەمدىن قىلاي نەريادلار.

چۇ پەسىلدە ئەقىلى كۈلىلى ۋە ئەقىلى
جۈزۈۋىنى ئەيتتۇر

ئەي يىرادەر ئەقىلى ئىككى قىسىمدۇر،
ئەقىلى كۈلىلى، ئەقىلى جۈزۈۋى ئىسىمدۇر.

ئەقلى كۈل گويىكى قۇرسى ئاپتاب ①،
ئەقلى جۈز كەمتەردۇر ئەز زەھرى شەھاب ②-

ئەقلى كۈل گويىكى بىل دەريادا سۇ،
ئەقلى جۈزۈي گويىميا بىر قەترە سۇ.

مۇرغى ئاقىل دام دە دانە يېمەس،
دام دە دانە يېسە ئاقىل ئېمەس.

مۇرغى غافىل دانە يەر بويىندە دام،
گويىميا بۇ دام دۇنيادە ئەۋام.

ئەقلى كۈل بىر تۈتمىي دۇر گويىميا،
بىر تاۋوغ دۇر ئەقلى جۈزۈي ئەي گىيا ③-

پەرقى تۈتمىيۇ تاۋۇغ بىل ئەي ئەمەك،
دۈ ئرۇر تاۋوغ، تۈتمدۇر مەلەك.

ئاخلا بۇ پەندىمنى ئەي سەۋدايى خام،
ئەقلى كۈلنى قىل قوبۇل ھەر سۈبەي - شام-

ئەقلى كۈلنى ئىستەسەڭ ئەيتاي دەلىل،
ئىككى ئالەم بولماغىل خارۇ زەلىل.

① قورسى ئاپتاب — كۈنەڭ مۇسلاق كۆرۈنۈشى.
② زەھرى شەھاب — پالىداپ كۆرۈنگەن چىچەك.
③ گىيا — ئادەم.

تاشق ئەرمەس نەفسىنى كۆندۈرمەسە،
ھەق تەئالانى ئاخا بىلدۈرمەسە.

كىمكى نەفسىن كۆندۈرۈر يا ئۆلتۈرۈر،
ئول كەشى ھەقىنىڭ جامالىنى كۆرۈر.

ھەر قۇلىكىم خاجەسنى شاد ئېتەر،
ئول قۇلىنى خاجەسى ئازاد ئېتەر.

كىمكى ھەقدىن ئۆزگىگە ئۇشتاقدۇر،
ئول كەشدىن ئىت - ئىشەك بەھراقدۇر.

ھادىيا يول بەر ھىدايەتدىن ماخا،
بەرمەگىل بۇ خابى، غەلەتدىن ماخا.

ھەن كەبى ئالەمدە بەد ئەفئال يوق،
ھەن كەبى ئالەمدە بەد ئەسۋال يوق.

ئاچمادىم كۆز خابى، غەفلەتدىن زەمان،
بولمادىم بۇ نەفس نەمرۇددىن ئامان.

يوقدۇر سەندەك باز بىر قاندا خۇدا،
قىل مېنى بۇ نەفس قارۇندىن چۇدا.

چىقمادىم بۇ نەفسنىڭ پەرمانىدىن،
چۈز تۈمەن قىلدىم گۇنا خەرمانىدىن.

مەنبەيەت تۇخۇمىنى ساقىتمە بەمەساب،
ئول سەبەبىدىن مەندە بار يۈزىمىڭ قەماب ①

ئول ھىجابلار بارچە زۇلمايى دۇرۇر،
سەرگىمرايى ئەقلى ھەيرانى دۇرۇر.

ئول مۇھەممەد ھۆرمىتىدىن ئەي خۇدا،
ئول ھىجابىنى ئەيلەگىل مەندىن جۇدا.

ئەي ئوغۇل ئۆزىنى پەنا مۈلكىدىن ئال،
تېزىرەك ئەمدى بىقا مۈلكىگە سال.

ئەي ئوغۇل قىل بادەئى ۋەھدەتنى نوش،
قەمماغىل پەرياد ئېتىپ ھەرگىز خورۇش.

ئەي ئوغۇل بۇ سىمردىن ئىزھار ئەيلەمە،
تەڭرى بەرگەن نەرسىنى خار ئەيلەمە.

بادە ئىچسە ھەركىشى لەيلۇ نەھار،
ماسىۋا سەۋداسى كۆڭلىمدىن چىقار.

ئەي ئوغۇل قىل بادەغە جاننى نەسار،
چەقسۇن ئول كۆڭۈلدەكى زەك ۋە غوبار.

① قەماب — يوشۇرۇش.

مەھۋە قىلغىلى ئۆزىنى بۇ ئالەم ئارا،
ئېستەگىلى ئاندىن كېيىن ھەقىدىن امقا.

كەشمىكىم بادەدىن ھاسىل قىلالماس،
خۇدا دىدارىغە ۋاسىل بولالاماس.

ئەي ئوغۇل ئول بادەدىن قىلغىلى تەلەب،
بولماغىلى ھەچ ۋەقت ئاندىن بى ئەدەب.

ھەق تەئالا ھازىرۇ نازىر ① دۇرۇر،
ھەر غەزەب قىلماسە ساخا قادىر دۇرۇر.

ھەچ پوشمىدە ئاخا قىمىنان ئېمەس،
ئەمدى كەل ھۇشمىگىمە ئەي بى ھۇشى مەست.

ئەي ئوغۇل ئەيتاي ساخا مەن بىر ئىلاج،
تېزىرەك ئول خابى غەفلەتتىن كۆز ئاچ.

ھەرزامان ئول رەھنەما پىكىرىدە بول،
تۇتىما قىل خاك پا كۆرگۈز سۇن يول.

ئەي ئوغۇل بول تېز زۇلمەتتىن بەرى ②،
يول بىرۈز ئول بادەئى ۋەھدەت سارى.

① نازىر — قارىغۇچى.

② بەرى — بىزار.

ئەي ئوغۇل ئول بادەدىن ئىچمەك كېرەك،
غەيرى ھەقدىن شول زەمان كەچمەك كېرەك.

مەست بولۇپ ئانىڭ سارى بول مۇنتەزىر،
ئۆزنى قىلغىل بارچە كەملەردىن ھەقىر.

مەي ئىچىپ دەم ئۇرسە مەنلىكىدىن ئەگەر،
مەي ئاغدا بەرمەس، يېتەر خەۋفى خەتەر.

مەھۋى بولغاندىن كېيىن مەي ئۆكسۈمەس،
بەر بەتۇ قانۇن ھەم نەي ئۆكسۈمەس.

كىم كۆتەرمەس مەينى ئول فەرياد ئېتەر،
ياخشى مەجلىسلەرنى ئول بەرباد ئېتەر.

قىلسە كىم گەر مەست ناشايىمىستەكار،
ئول كەشى ئول دودە مەجلىسدن چىقار.

مەستىنى گەر سۆزى مەنلىكتىن چىقار،
شول زامان ئول ئۆزى مەرتلىكتىن چىقار.

مەست بولمە ئۆزنى بىمخۇد ئەيلەگىل،
مۇستەفا ۋە ھەقىنى خوشمۇد ئەيلەگىل.

ساقىيا ئول بادەدىن قىلغىل كەرەم،
ئاستانەڭ ئاستىدە قويدۇم سەرەم.

لوتنى ئېتىپ بىر بادەئى گۈلنارىدىن،
قەل چۇدا بۇ كۇفمىرلە زۇننارىدىن.

خارا باتى ئەگەرچە ئاشىق ئەرمەس،
ئۇمىد ئۇزمەك سېنىڭدىن لايىق ئەرمەس.

گۇناھىدىن ئانىڭ ئالەم تىواۋىدۇر،
ئۆزىنىڭ ئەسلىنى ئول ئۇنە تۇبىدۇر.

ئۆزىگە كەلمەيىن دۇنيادىن ئۆتكەي،
ئۆزىنىڭ بىلمەنەن يەرگە يەتكەي.

كى بۇ لەۋۋامە ① نەئىگە بەندەدۇرمەن.
گۈنە بىسىارىدىن شەرمەندەدۇرمەن.

ساخا ھەر يەردە يۈزمىڭ تەلەبكار،
ماخايوقدۇركى سەندىن ئۆزگە غەمخار.

ھەر كىشىكىم تالىبى دىداردۇر،
كۈندۈزى ھۇشيار، تۈن بىمداردۇر.

بولغاي ئاندىن جامى ۋەھدەتدىن نېسىب،
ئىچكەي ئول مەيخانەدە ھەرۋەقت كىرىب.

① لەۋۋام — مالا مەت قىلغۇچى.

شەي ئوغۇل قۇللۇقنى قىل مەي سارىغە،
سال قۇلاق ئاندىن كېيىن نەي سارىغە.

ئاخلاسه نەينىڭ ناۋاسىنى تۇلاق،
ئىككى ئالەم خېلىدىن بولغاي يىزاق.

خەي ساداسى تەڭرىنىڭ ئىلھامىدۇر،
تالىبى ھەقلەرغە ھەق ئىنئامىدۇر.

ئاخلاغىل نەي، نى ھىكايەتلەر قىلۇر،
ئول جۇدالىقدىن شىكايەتلەر قىلۇر.

ئول كۈنى ھەم جىنىمدىن بولغاي جۇدا،
تۇنۇ كۈن ئاندىن بېرى قىلغاي ناۋا.

ھەر زامانى جىنىمنى ئول ياد ئېتەر،
سەبىرى تاقەت قىلمايىن نەرياد ئېتەر.

ئول جۇدا بولغاچ سەدا ئاندىن چىقار،
دەر ھەقىقەت ئول سادا جاندىن چىقار.

شەي بىرادەر ئەسلىدىن ھۇشيار بول،
جەدد بىرلە فەرىمدىن بىزار بول.

فەرىمدۇر ھەر نەرسە ئەسپابى جاھان،
تائىنى بەرباد قىل بولغىل ئامان.

ھەر زامانى ئەيلەگىل نەيدېڭ نەۋا،
دەرد بىرلە سىنەدىن چىقىۋىن سەدا.

ئەي بىرادەر ئۆزنى ئۇرپان ئەيلەگىل،
دەرد ئىلە باغرىڭنى بەريان ئەيلەگىل.

ئىستەگىلۇ، ئىستەگىلۇ، ئىستەگىل،
ئاجىزۇ بىچارەلىكىنى ئىستەگىل.

ئاجىزۇ بىچارەلىك قىلغاي يېقىن،
جەپىل بىرلە كىرىلىك بولغاي لەتىن.

ئاجىزۇ بىچارەلەر مەقبۇلى ھەق،
جەپىل بىرلە كىرىلىك بەردۇدى ھەق.

ئەي خاراباتى مۇسۇلمان بولامدىڭ،
ئىشق مەيدانىدە جەۋلان قىلمادىڭ.

خود نامالىق دامى قىلمىش پىچىتاب،
تۇنۇ كۈن بۇ غەم بىلەن ھالىم خاراب.

خافلا بول ئەقلى كۆلدىن باخەبەر،
بەخەبەر بولغان كىشى تاپقاي زەرەر.

ھەن نەچچۈك ئەيلەي كۆڭۋانى شادىلار،
قاپسى بىر غەمدىن قىلماي نەريادىلار.

بۇ پەسىلدە ئىشقى بەرلە نەۋىسىنى ئەيتۈر

ئەي خاراباتى سېنى بىدار ئېتەي،
ئىشقىدىن بەر نەچچە سۆز ئىزھار ئېتەي.

ئۆتتى ئۆمرۈڭ يەل كەبى ھۇشيار بول،
ئۇشبۇ ئالەم ئىچرە ماتەمدار بول.

ھەغۋى قىل ھەستلىكنى بۇ ئالەم ئارا،
بەلگۈرۈر كۆڭلۈڭ ئارا نۇرى خۇدا.

بۇ جاھان ھەركىم ئۆزىن رەسۋا قىلۇر،
سىمرى ھەق ئاندىن ساخا پەيدا بولۇر.

ئول كۆڭۈلكىم ئاندە ئىشقى ئاللا يوق،
زەررەچە ئول كەسدە نۇرى ئاللا يوق.

ئۆمرى ئۆتكەي ئول كىشىنىڭ بىخەبەر،
ئىككى ئالەمدە خۇدا قىلماس نەزەر.

ئەي ئوغۇل بۇ پەندى كۆڭلۈڭ ئىچرە تۈتە
ھەر زامان فىنھان تىلىم خۇنابە يۈت.

تەڭرى سالمىس سۈرەتى تائەتغە كۆز،
سالغۇسى كۆڭلۈڭ بىلەن نىيەتغە كۆز.

ئەي ئوغۇل سۈرەتنى قىل بىمگانەۋار،
جان ئىدا كۆڭلۈڭدە قىل مەردانەۋار.

ئەي بىرادەر ھەمدە ئىككى قىسمىدۇر،
ھەمدە كەسبى بىرلە ھەمدە كەشىمدۇر.

گەر كىشىدە بولسە ھەمدە كەسپىدىن،
ھەمدە كەسبى ئارىيەت ئەي ھەم نەشەن.

ھەر نىمە كىم ئارىيەت ھادىس دۇرۇر،
نى ئۇچۇن ئول نەرسە بى بائىس دۇرۇر.

ھەر نىمەرسە كەسپىدۇر ئالم دۇرۇر،
كىمدە ھەمدە كەشى بار ئادەم دۇرۇر.

بولمىسە كىم خۇد پەرەستلىكىدىن يىراق،
ئول كىشلەر ھەق پەرەستلىكىدىن يىراق.

كىمكى بۇ ئالەم ئارا بىمخۇد ئىرۇر،
ئول كىشىدىن تەڭرىسى خۇشئۇد ئىرۇر.

قىلماغىل خەلق ئەيىبىنى بىر يەردە سۆز،
ھەر زامان سالغىل ئۆزەڭ ئەيىبىڭگە كۆز.

پادشاھا بارچىدىن بى ئەيىب سەن،
فاسقۇ ئاسى ھەم پۇر ئەيىب مەن.

مەن كەبى ھىچكىمەنە خاب ئالۇد ئېمەس،
ھىچ جان مەندىن يەنە خوشنۇد ئېمەس.

نەئس بۇ جىسمىمنى مەركەب ئەيلەدى،
فاسق ئىسياننى مۇرەككەب ئەيلەدى.

ھىچكىم يوقتۇر مېنىڭدېك شەزمىسار،
نەئسنىڭ پەرمانى قىلدى خارۇ زار.

نەئس بولمەس سائىتى مەندىن جۇدا،
تۇنۇ كۈن ھىرسۇ ھاۋا پەرمانىدا.

ئاھۇ كىم بۇ تۇندە بىدار ئولمادىم،
ئۆمىر ئۆتكەندىن خەبەردار ئولمادىم.

مەئسىيەت تۇخۇمنى ساچتىم بەھساب،
دېسە «مەن رەببەكە» ئانجا يوقتۇر جاۋاب.

نەئس قىلمىش دۇرۇر ئانى پەژمۇردە ھال،
يوقتۇرۇر جابدۇق بۇ يولدا قىلۇ قال.

نەئس بىرلە يوق دۇرۇر ھالىم مېنىڭ،
ۋاقىبەت نى كەچكەي ئەھۋالىم مېنىڭ.

كردمادىم مەن بەردلەر مەيدانغە،
تاتۇشۇپمەن مەئىيەت زىندانغە.

ئالمادىم ئىشۇق زۇمرەسىدىن بەھرىلەر،
مەئىندىن يا ئەھلى مەئىندىن خەبەر.

زاھىرىم تۇن، باتىنىم يەلدا كەبى،
فېئىل گەبىرو ھالىم ئول تەرسا كەبى.

بەندەلىك دەئۇاغە ئائەت مەندە يوق،
پەقىرلىكتە سەبرى تائەت مەندە يوق.

تۇنۇ-كۇن چەندانكى ئىسيان ئەيلەدىم،
فەقىدىن بىرنەچچە خەرمان ئەيلەدىم.

ئاھ نەيلەي دىنۇ مىللەت مەندە يوق،
ئىشقى ھەق سارى مۇھەببەت مەندە يوق.

روزی شەب قىلىماق گۇنە ئادەت ماخا،
كۆزۈ، تىلۇ، قول - ئاياق ئالەت ماخا.

بىر نەپەسنى بى گۇنا ئۆتكەر مەدىم،
دىن ئۆيۈم ۋەيرانلىغىدىن بىتكەر مەدىم.

ھەر زامان ئۆمىر ئۆتەر مەستلىك بىلەن،
ئاقىبەت ئىشلەرنى بىلمەسلىك بىلەن.

ردىقى تەيىبە ① كە قانات مەندە يوق،
يەتسە خەيرىدىن سەرايەت ② مەندە يوق.

ئۆتتى ئۆمرۈم ھەستىلىك دە ئۇ قىلىپ،
جاتنىمدىن ھەتتى ناپەيدا قىلىپ.

بولمادىم خالى رىيادىن سائىتى،
يەتتى باغ ئۆدرۈمگە ئەندى ئاپمىتى.

تۇنۇ كۈن بۇ تەننى قىلدىم تەربىيەت،
راست يوللارنى ھەم قىلدىم غەلەت.

نەفس گويا سەگ دۇرۇر سەگبانى مەن،
ھەئىيەت دەرياسىنىڭ كەشتىبانى ③ مەن.

ئۆمر ئۆتۈپ كۆپ خود پەرەستلىك ئەيلەدىم،
ئايۇ يىللار بۇد پەرەستلىك ئەيلەدىم.

ئەي خاراباتى سۇخەن كۇتاھى قىل،
دىنۇ مىللەت سارى ئەزىمى راھى قىل.

ئۇشبۇ پەندىسىغە قۇلاق بەر ئەي ئوغۇل،
نېچە ئۆزىرە ئېيىغان ئاغا بولمەس قوبۇل.

① ردىقى تەيىبە — پاك ردىقى.

② سەرايەت — تارقىلىش، تارقىتىش، ئۇنۇم، مەنپەئەتمىنى كۆرۈش.

③ كەشتىبان — كېمەچى.

تۆزنى بۇ زىنداندا غەمناك ئەيلەگىل،
شاھ بىرلە كۆزنى نەمناك ئەيلەگىل.

كىمكى بۇ ئالەم رىيازاتدۇرۇر،
قىلغان ھەر فېئىلى كاراماتدۇرۇر.

خاھى جىنۇ خاھى ئىنسان بولسەمۇ،
خاھى كافىر، خاھ مۇسۇلمان بولسەمۇ.

بولسە ھەر مەقسەد رىيازەتدىن تاپار،
گەر ئىشىك بەنددۇر رىيازەتدىن ئاچار.

كارى باقىغە تەكەللۇب ئەيلەدىم،
فانىغە ئۆمۈرۈم تەسەررۇب ئەيلەدىم.

پادشاھا قىل مېنى نەفسدىن خالاس،
راستلىق يولىدە قىلغىل ئەھلى خاس.

ھەر نۇچۇك ھەم بولسەمۇ بەختىم قارا،
قىلماغىل ئالدىڭدە ئول كۈن روسىيا.

گەرچە مەن دەرگاھىڭدە لايىق ئېمەس،
نى ئۇچۇنكىم ئەھلى ئارىنى دىن ئېمەس.

كېچە - كۈندۈز مەئىسەت ئادەت ماڭا،
نى ئۇچۇنكىم نەفس ھەم سۆھبەت ماڭا.

مەن ئىرۇرمەن نەسەتۇ ئىسيان قىلغۇچى،
نەفس ئانى تۇن - كۈن ماڭا قىلدۇرغۇچى.

يوق تۇرۇر ئالەمدە دەج سەنسىز نەمە،
قىلسە ھەر ئېتىل يارى بەرگۈچى يەنە.

بارەھا سەھۋە - خاتا مەندىن دۇرۇر،
رەھمەتى فەزلۇ ئاتا سەندىن دۇرۇر.

ھەر گۇناھى بۇلە ئول مەندىن بولۇر،
ئەۋۋەيلە لوتتۇ كەرەم سەندىن بولۇر.

بۇلامادىم مەن نەفسىدىن ھەرگىز خالاس،
ئول سەبەبىدىن قىلمادىڭ خاس ئىچرە خاس.

ئەيلەدىڭ پەيدا نەجاسەتدىن مېنى،
مەن نۇچۇك خېشىۋۇد قەلغۇم دۇر سېنى.

قىلماغىل گۇمراھ مېنى ئەي راھىبەر،
تەغىدىن قۇۋۋەتنى ئال روھىمگە بەر.

رەھنەما سەن بارچەغە ئەي كىردىكار،
دائىما قىلغىل ئۆزۈڭگە ئىنتىزار.

قادىرا نەفسىنى غالىب قىلماغىل،
خاھىشى نەفسىگە تالىب قىلماغىل.

تاكى بار بۇ نەفس ھەر جايمم مېنىڭ،
ھىچ شەك يەتتۇر تومۇغ جايمم مېنىڭ.

يوقتۇر جابدۇق يىزاغە ھىسرەتتىن بۆلەك،
كۆپ پۇشايمانۇ نەدامەتتىن بۆلەك.

ئۇشبۇ ئالەم قىلادىم بىر ياخشى ئىش،
ياخشىراقدۇر بارچە مەندىن گاۋ ①، مەش ②.

ئۆمرۈم ئۆتتى چارىپادەك بى خەبەر،
سالمادىم گۈر ئەھلى سارىغە نەزەر.

سەن ئىشەنمە تەڭرىغە تائەت بىلەن،
پەرۋەزىش قىلدى سېنى نېمەت بىلەن.

قىلىما تائاتىڭغە رەھبەتنى ھەۋەس،
قەترەسىغە تائەتنى ئۆمۈر ئىززەتەس.

ھەر زامان بىر ۋەقتىدېك سائاتى يوق،
ياخشى ئىشلارگە ئانىڭ ھاجاتى يوق.

يازنىڭ مېھرىدىن گۈلۈستان ئەيلەگەي،
قىشنىڭ قەھرىدىن زىمىستان ئەيلەگەي.

① گاۋ — كالا

② مەش — چاشقان.

بۇ ۋەقەت ئۆتمەيدە ئەمرىن قىل قوبۇل،
زىرائەت كەچ بولسە يوقتۇر ھوسۇل.

ئەي بىرادەر ئىستەسەڭ ئىشقى سىرىنى،
بىلمەگەي ھىچكىم سېنى، سەن ھەم ئەنى.

ئەۋۋىلەن دۇزنى بەنا مۈلكىدىن ئال،
ھىچ شەك يوقتۇركى كۆرگەيسەن جامال.

قىل ھالاك نەفسىڭنى ئۆلمەستىن بۇرۇن،
ئەرشىنىڭ ئاستىدە تابقايسەن ئورۇن.

ئەي خاراباتى ئۆلۈم ۋەھىمدە بول،
قورقساڭ ئاندىن ئاننىڭ ۋەھىمدە بول.

بۇ پەسىلدە كۆز ئاچىپ بىر رەھبەرنى
ئىزلەمەكنى ئەيتۇر

ئەمدى مەن بۇ نەفسنى غەيبەتلەر قىلاي،
ئۆز قۇلاقىغە نەسىبەتلەر قىلاي.

قەسدى بىرلە سەن ئەگەر قىلساڭ گۇنا،
كۆچكۈسى كۆڭلۈڭدىن ئول سائەت خۇدا.

پىكرى قىل ھەر ئىشنى قىلماستىن بۇرۇن،
مەن سىيەت تۇخۇمنى ساچماستىن بۇرۇن.

يوقتۇرۇر ئالەمدە نەئىسىدىن يامان،
ھېچ سائەت قىلمادى غەمدىن ئامان.

ئام نىلەي كۆز ئارا نەملەر قەنى،
ئاخىرەت ئەھۋالىدىن غەملەر قەنى.

ھېچ غەم يوق، غەمنى پەيدا ئەيلەگەن،
بۇ جاھان ھەر ۋەقتىدە رەسۋا ئەيلەگەن.

نەئىس ئىلە ئىبلىس بىر ئەيياردۇر،
مىكرىدىن چەندىن كەمەند تەيياردۇر.

مېنى مەھكەم قىلىشتۇر بۇ كەمەندە،
كىشى بولغايمۇ بىلگەي بۇ چىمەندە.

كېچە - كۈندۈز ھەمە ھالىم فەرەشان،
ھەمە قىلدىم گۈنەدىن نەچچە خەرمان.

ئاجايىپ نەئىس دۇر قىلمىش مېنى خار،
ئانىڭ دامىغە بولمىش مەن گىرىپتار.

قويۇبدۇر دام ئالەمنىڭ يۈزىگە،
كۆرۈنمەيدۇ ئۆزى ئادەم كۆزىگە.

تەلەسسىدۇر ئاجايىپ بۇ تەلەسمات،
ھەزەر قىلغىل ئانىڭدىن ئەي خارابات.

ئانىڭدە يوقتۇر بويى مېھرىبانلىق،
بۇلاردىن ئىستەمە سەن كامرانلىق①.

ساغما مېھرىبانلىق گەر قىلسا تەقەززا،
سېنى بەند ئەيلەپ ئول قىلغاي تاماشا.

تەلەم سەندەككە قىلغاي بى ۋاپالىغ،
ئېسىڭدە يوقتۇر بويى ئاشمىنالىغ.

نېچە مەردلەرنى نامەرت ئەيلەگەن ئول،
ھەمە باتىل سارى ئول باشلانغان ئول.

بۇ دەھرى ئىچىرە ئانىڭ سەۋداسى بىسىيار،
قىيامەتدە ئانىڭ غەۋغاسى بىسىيار.

كەل ئەي ئاقىل ئانىڭدىن سەن يىراق بول،
تەلە ھەممەتنى ئىتتىن ياخشىراق بول.

تاپىپ رەھبەرنى قىل ئالدىدا خىزمەت،
تاپارسەن ئىككى ئالەم ئىچىرە ئىززەت.

① كامرانلىق — تەقەتتە يېتىش.

ئىشق ئوتتۇغە گەر سەمەندەر بولسەمۇ،
ئادەم ئىچرە گەر ئىسكەندەر بولسەمۇ.

نەفس گویا ئىللەتۇ رەھبەر تېمىب،
كىمدە ئىللەت بولسە ئول ئىستەر تېمىب.

بوامە ئۆز ئالدىڭچە نەفسكە روبىرو،
قىلغايىسەن رەھبەرنى ئەۋۋەل چوستىجو.

رەھبەر ئولكىم نەفسدىن بولغان خالاس،
باشلاغاي يوانى ساڭا ئول ھەقتۇناس.

دەمادەم غەللە - غەشنى ئەيلە تاراج،
ھەنمىيەت ① نى ئۆزۈڭدىن ئەيلە ئىخراج ②.

گەر كىشىدە بولسە ئەندېك كىبرىدىن،
پەرقى يوقدۇر ئول كىشىنىڭ گەبرىدىن.

نېچە كىبرى نەفسدىن ھاسىل ساڭا،
ئىككى ئالەمدە خۇدا باقماس ساڭا.

بەندەنېك، ھەقىنىڭ ئاراسىدە ھۇجۇب ②،
كىبرىدىك يوقتۇر يەنە ئەي مەردى خوب.

① مەنمىيەت — ئارزۇ.

② ئىخراج — چىقار.

③ ھۇجۇب — پەردە.

كېرىنى تەرك ئەيلەگەن سادىق بولۇر،
شول زامانى تەڭرىگە لايىق بولۇر.

روپى ئالەم دامىدىن خالى ئېمەس،
ئول سەبەبىدىن مەرتىبە ئالى ئېمەس.

بولمادىم نەفسىدىن خالاس ھەر نىسۋىيى - شام،
قويدى ھەربىر ھەيلەنى تەزۋىر دام.

يوقتۇرۇر نەفسىدە ئول شەرمۇ ھايە،
ھىچ دېۋ يوقدۇر ئانەندىك روسيا،

ئام نىلەي سېمىر ئىلە جادۇسى بار،
قوللارىدە نىش ئىلە ئاغۇسى بار.

ھەم جاراهەت بىرلە ھەم مەرھەم قىلۇر،
ئۆزىگە ئادەمنى ئول مەرھەم ① قىلۇر.

بار تۇرۇر چەندان ئانىڭ ئەفسۇنلارى،
دېۋ ئاخا تاپەدۇر ھەم جىنۇ پەرى.

ئەي خۇدايا قىلماساڭ رەھىمەت نەزەر،
يوق دۇرۇر غەيرى ئەز سېنىڭدەك راھىبەر.

ھەر نەكىم قىلدىڭ ئۆزۈڭ قىلدىڭ يانا،
مەن ئۈچۈڭ لايىق سانا ئەيتاي ساخا.

① مەرھەم — ھەمرا.

قىلماغاچ ئادەمنى شەيتاندىن جۇدا،
نۇنۇ كۈن بولمايدۇر ئىسياندىن جۇدا.

ھىچ پەردە يوقدۇر كىمىرىدىك ئەزىم،
كىبرى بىرلەن پاك بولماس ھىچكىم.

ھەر كىشىگەم ئۆزى ناپەيدا قىلۇر،
ئاندىن ئول ھەق سىزىنى پەيدا قىلۇر.

گەر كىشى ئول بادەدىن نوش ئەيلەمەس،
ماسۋىلانى پارامۇش ئەيلەمەس.

ئەي ئوغۇل ھەق قەھرىنى كۆڭلۈڭدە تۇت،
دۇنيا مائىمەنى كۆڭلۈڭدىن ئۇنۇت.

ئىستابان ئول بادەنى قىل ئىزتىراب،
تەنلىدىك يىغلاپ ئاخا قىلغىل شىتاب.

گىرىيە قىل بىسىيار ئەز بەھىرى خۇدا،
قىلماغىل زىنھار ئەز زىيى رىيا①.

ئەي بىرادەر كۆزنى كۆپ غەمناك قىل،
شىركى چىركىدىن كۆڭۈنى پاك قىل.

① ئەز زىيى رىيا — رىيا جەھىتىدىن.

ياش ئەگەر كۆپ بولسا ھال پەيدا بولۇر،
كۈلكى گەر كۆپ بولسا قال پەيدا بولۇر.

ئەي بىرادەر قال غەمىدىندۇر بىلىڭ،
خەندە بىرلە قالدىن پەرھىز قىلىڭ.

ھال گويا بادەئى ھەمرا دۇرۇر،
ھەر كىشى نۇش ئەتەسە گۇمرا دۇرۇر.

قەترەئى ياش ھەر ئىبادەتدىن ئۇلۇغ،
كۆپ چىقارسە كىم ئانى كۆرمەس تىرەمۇغ.

ئەي ئوغۇل كۆڭلۈڭدە، تۇتغىل بۇ سەبەق،
چۇمقە دائىم ياش ئۆلدۈر قەردىبى ھەق.

قورقۇبان چىتسا ئەگەر كۆزدىن ياشى،
ئول ياشدۇر بارچە تائەتنىڭ باشى.

بۇ پەسىلدە مۇھەببەتنىڭ مەستلىكىمنى ئەيتۈر

ئاخلا ئەي مەست شارابى مەئرىپەت،
تاقىلاي مەيخانىدە مەيدىن سۈپەت.

ئالىمى ئىشقى ئەي ئوغۇل مەيخانەدۇر،
ئول شاراب ئەقلى كۈل دىۋانەدۇر.

ساقى ئولدۇر قىلسە ھەركىم مەھۋى زات،
ۋاسە ئاندىن مەرھىمى ھەر مومكىنات ①.

ئول كىشى پۇ يەردە بولغاي مەپپەرەست،
مەي پەرەستۇر بەلكى مەستۇ ھەقپەرەست.

ئىچكۈسىدۇر مەينى ئىستىداتىچە،
مەست بولغاي تا ئانى مەئادىچە ②.

ھەم سۇراھى ③ كاسەنى ھەم چىنسى روھ،
بولغاي ئول سائەتدە كۆڭلۈڭگە قۇتۇھ.

ئول سوراھى مەيدىن ئولغاي جامىدىل،
سائىرۇ پىمالە، جام، نامىدىل.

گەر كىشىنىڭ چادى ۋەھدەتدىن بولۇر،
ئول كىشىنىڭ زاتىۇ بى دەرد بولۇر.

گەر كىشى ئول بادەغە مەنۇن بولۇر،
ئول كىشى دىۋانە ۋە مەجنۇن بولۇر.

ئەي ئوغۇل ئول شەرئى گويا كاسەدۇر،
ئول تەرىقەت كاسەدىكى بادەدۇر.

① مومكىنات — ئىمكانىيەت.

② مەئادىچە — ئۆز ھالىغە لايىق.

③ سوراھى — قانچا.

ئەي بىرادەر بارچەدىن كەچمەك كېرەك،
كاسەدىن ئول بادەنى ئىچمەك كېرەك.

مەي تەلەپ قىلساڭ ئانىڭ ئەمرىدىن قىلغىل،
ئەي ئوغۇل ساقى مۇھەممەددۇر بىلگىل.

ھەر كىشىكىم بولمىسە تابە ئاغا،
مەي مۇپەسسەر بولماغاي ھەرگىز ئاغا.

يامسالى شەرئى بىر مەيخانەدۇر،
كىرمىگەن مەيخانەگە بىنگانەدۇر.

ئەي ئوغۇل ساقىغە قىلغىل جان نەسار،
گويىيا شەمشىغە بول پەرۋانە ۋار.

ئەي ئوغۇل بول ساقىنىڭ پەرمانىدە،
بادەنى بەرگەي ساخا ئول چاغىدە.

ئاھۇ كىم كۆڭلۈم ئۆيىن پاك ئەتمەدىم،
قەھرى ھەقدىن كۆزنى نەمناك ئەتمەدىم.

بولمادىم بىر سائەت ئىسياندىن جۇدا،
چىقمايدى زەنگار كۆڭلۈمدىن سادا.

① ئۇشبۇ يولغە تۈشەئى راھىم قەنى،
② لا ماكان شەھرىغە ھەمراھىم قەنى.

ئاھۇ كىم جان بارماسە جانان سارى،
سەرنەگۈن بارئاي ئۇ جان تەھتە سسارى.

كەلمەدى يادىغە ھەرگىز يادى ھەق،
ئول سەبەبدىن مەنزىلىم چامى فەلەق ①.

يوقتۇر لايىق تۆھپەنى ئول شامىگە،
مەن نەدەپ بارغۇمدۇر ئول دەرياھىگە.

جانە تازە ئىشقىدىن نوش ئەيلىگەن،
ماسمۇتلانى پارامۇش ئەيلىگەن.

خالى بول ئىككى جاھان سەۋداسىدىن،
كۆز تۇتۇپ تۇرغىل كېرەم دەرياسىدىن.

سالما زىنبار ياخشى ئەئەلگىگە كۆز،
دائىما سالغايىسەن ئۆز ئەيىبىڭگە كۆز.

مەھۋە قىل ھەستلىكنى بۇ ئالەم ئارا،
بولمە ئول مەيخانىدىن ھەرگىز چۇدا.

خالقنا ناپاكىدىن ناپاكى مەن،
ئەۋۋەلۇ ئاخىرىدا مۇشت خاكىمەن.

① چامى فەلەق — قۇدۇق، نازىكال.

ئېيغالى لايىق سەنا مەنكىم سېنى،
مەن نەجەس بىر قەترە ئۇ ئابى مەنى.

پادشاھا قىلمادىم ئىش بى رىئا،
بولمادى زەنگار كۆڭلۈمدىن جۇدا.

بۇ سىيەدىل ئەسلى روشەن بولمادى،
باغ مەقسۇدۇمغە گۈشەن بولمادى.

گەر كۆڭۈلگە بەھۇدە غەملەر يېتەر،
رەندىشى مەستىيۇ ① دەرۋىشلىك كېتەر.

يۈز تۈمەن باشمىدا زۇلماتى ھىجاب،
خەفى شەيتان بىرلە ئەھۋالىم خاراب.

ئۆتتى ئۆمرۈم فۇسقى ئىلە سەھۋە - خاتا،
كۆز تۇتارمەن تەخىردىن لۇتفۇ ئاتا.

ئاھ نىلەي سەبىرۇ تاقت مەندە يوق،
دەردى سۆزۈ ھىچ تائەت مەندە يوق.

مەن ئېمەسمەن ئۇشبۇ جىسمىدىن رىزا،
نى ئۇچۇنكىم تەگىرى مەندىن نارىزا.

① رەندىشى مەستى — مەستلىك كېتىدۇ.

نەفسنىڭ ئەسرنى قىلدىم تېز - تېز،
ئالمادىم ئول بادە ① ئىشىدىن لەزىز.

ئۆتكۈدېك جانىم جاھاندىن كۆرۈكەر،
ئالمايمىن ھىچ ئەھلى دانادىن خەبەر.

بولمايدىم شايمىستە ھەرگىز سۈبەۋ شام،
چاھى زۇلماتىدە قالمىشەن مادام.

كەلمەدىم ھەرگىز ھۇشۇمغە روز - شەب، ②
يوقتۇرۇر ئالەمدە مەندېك بى ئەدەب.

نەس دائىم تېز رەفتار ئەيلەدى،
ھىكەر دامىغە گىرىپتار ئەيلەدى.

ئۆزلۈكۈمدىن بولمايدىم نەفسدىن سەۋا، ③
نەفسدىن يارەب ماخا بەرگىل پەنا.

ئۆتتى ئۆمرۈم ھىكەرۈ ئەييارلىغ بىلەن،
ھەلە ۋە تەزۋەرۈ ئەييارلىغ بىلەن.

سىمىقۇ ئىخلاس ئىلە ئىقرار ئەتمەدىم،
دىن بىلە مىللەتنى ئىزھار ئەتمەدىم.

① بادە — شاراب، مەي.

② روز - شەب — كېچە - كۈندۈز.

③ سەۋا — باشقا، بۆلەك.

مەن كەبى دەۋزەخكە لايىق يوق يەنە،
بەرمىگىل ھەرگىز جەھەننەمدىن يەنە.

غافلا ئۆمەر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
دەرد بىرلە يىغلاغمىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلا،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەريادلا.

بۇ پەسىل خاتىھەدە تارىخ بايان قىلىنۇر.

نى ھىساب ئەيلەدىمكى تارىخغە،
مىڭ ۋە يۈز يانە قىرىق ئالتىغە.

قىلغۇلۇق شەرتىنى كىتاب ئەتتىم،
بىلىمگەنلەرگە مەن خىتاب ئەتتىم.

گەر خاتا ئۆتسە مەندىن ئەي ئالىم،
رەھمە ئەيلە، لوتقى قىل كۆرۈپ ھالىم.

تا كېرەم بەخشى ① تەخرىدۇر غەم يوق،
ھەرنە قۇدرەت ئاندىگە كۆڭلۈم توق.

① بەخشى — بەرگەك، بېرىدىغان.

بولماغاي ھىچ ۋەقت ھۆكىمى تەڭرى رەد،
ئېيىدى تەڭرى: «ئىننەل ئىنسانە فى كە بەد» ①.

ئادەمى ھەر دائىم ئەمگەك ئىچرەدۇر،
ئەنسىنىڭ كامى ②نى بەرمەك ئىچرەدۇر.

ئۆتتى ئۆمرۈم تېز بىكارلىغ بىلەن،
كېچە يۇ كۈندۈز زىيانكارلىغ بىلەن.

بىر - بىرلەرىگە قىلۇرلەر دەردۇ ئەلجەم،
ھەم قىلۇر جەۋرى جاپا زۇلمى سەتەم.

ئەي ئوغۇل كۆڭلۈڭدە تۇت بۇ ياخشى پەندە،
ئاسىلار گۈرگى ③ ئۇلدى، مۆمىن گوسغەند ④.

بىر - بىرلىرىنى ھەمە قەسدىدەدۇر،
تەغ زەھەر ئالۇد دەستىدەدۇر.

تۇن - كۈن ئوغلى ئاتاغە مۇددەئى،
ھەم قىياس دوختەر ⑤ ئاناغە مۇددەئى.

① ئىننەل ئىنسانە فى كە بەد — ئىنسان دائىم مەنەتتەدۇر.

② كامى — مەتەبىدى، ئارزۇسى.

③ گۈرگى — بۆرى.

④ گوسغەند — ئوي.

⑤ دوختەر — تەز.

ئەي دەرىخا بارچە غەنلەت ئىچرەدۇر،
دائىما كۈنرى زەلالەت ئىچرەدۇر.

ھىچكىم قورقماست كىشىنى ھەققىدىن،
يادىغە كەلمەيدۇ ھەقىقىي قەھرىدىن.

خا غەنىمۇ، خا گادايمۇ شاھ ھەممە،
خا شەيخۇ، خا سۇفمۇ موللا ھەممە.

خاھى قازى، مونتى، خاھى مۇھتەسەب ①،
ئىستەمس ھەرگىز ھالالىدىن نەسەب.

ئەي بىرادەر تۇت بۇ پەند يادىڭدە ياد،
ھىچكىم ئانى قىلالماسدۇر كۇشاد.

كىم بىرادەر ھەققىدىن يەريا ئىچەر،
ئول كىشىنىڭ كۆڭلىدىن كۆھەر كىچەر.

كىيىپە كىشىنىڭ ھەققىدىن ھەر كىم لىباس،
كەيدۈرۈر مەھشەر كۈنى ئوتدىن لىباس.

ھىچكىم يوقدۇركى غەيبەتدىن يىراق،
ھەم بىراۋ شىركۇ ئاداۋەتدىن يىراق.

① مۇھتەسەب — ھىساب قىلغۇچى، توستۇچى، مەنى قىلغۇچى، ساقچى.

نەفس شەپتاندىۇر دەۋام ھەم سۆھبەتتىكى،
كەتتى سەندىن دىن بىلە ھەم مەللىتىكى.

ھىچكىمدە يوق دۇرۇر بىر پاكى ھەق،
بارچەنى ئالودەدۇر ناپاكى ھەق.

ھىچكىمدە يوق دۇرۇر شەردۇ ھايا،
ھىچكىم بولمەس بىر - بىرىدىن رىزا.

ھىچكىمدە يوق دۇرۇر مېھرۇ ۋاپا،
بىر - بىرلەرغە قىلۇر جەۋرۇ جاپا.

بى خەبەردۇر بارچە ھەقنى ئەمىردىن،
ھىچكىم قىزىقمايدۇر ھەقنى تەھرىدىن.

ھەمە مەنلىك بىلەن قىلغاي تەكەببۇر،
تۆزۈنسى ئەسلىنى قىلغاي تەپەككۇر.

خالى ئەرەس ھىچكىم ۋەسۋاسىدىن،
پاك ئەرەس كۆڭلى ھەم خەنئاسىدىن.

كىمدۇر بۇ ئالەم ئارا دىۋىسىز كىشى،
ھەرنە مەشغۇلاتى ئول دىۋىسى ئىشى.

ھىچكىم شايىستەئى دەرگاھ ئېمەس،
ئاخىرەت ئەھۋالىدىن ئاگاھ ئېمەس.

بۇ زامان قاچماق ھارامدىن ھىچكىم،
ئادىمىغە بۇ دۇرۇر ئەيىب ئەزىم.

قىلماسە فەرھىزلىك نىيەتتە يول،
ھىچكىمنى تائەتى بولماس قوبۇل.

ساقلامەس ھىچكىم ھارامدىن ھەلقىنى،
ئول سەبەبىدىن ئول خۇدانى دۈشمەنى.

بارچەلەرنى نەفى غالىبىدۇر ھەمە،
قىسقى ئىلە ئىيانغە راغبىدۇر ھەمە.

بولسە ھەر كىمدە ھارامدىن بىر دەرەم،
روزى مەھشەر ئۆكۈمەس ئاندىن ئەلەم.

بارچە ھالى گورگى رەۋ باغلىغ بىلەن،
ئۆتكەرۈر رەسۋايۇ گۆمراھلىغ بىلەن.

ئىستامایدۇر ھىچكىم رىزقى ھالال،
ھىچكىم ئىمانى تاپمايدۇر كامال.

ھىچكىم تائەتى يولمايدۇ قوبۇل،
ھىچكىمدە پاك يوقدۇر بىر كۆڭۈل.

مەنپىئەت يوقدۇر ئانى تائەتىدە،
ھۇشىغە كەلمايدۇر ھىچ سائەتىدە.

ھەمچىكىم يۈتدۈركى غەيبەتدىن يىراق،
ھەم ھەسەد بەغزۇ ① ئاداۋەتدىن يىراق.

يوق تۇرۇر بۇ ۋەقەتتە تائەتى خاس،
كېم-رىسىز يوقدۈركى بولغاي يارى خاس.

بارچە ھالى پىتەنەيۇ تەزۋىرىدام،
ئۆتكەرۈر غەۋلەتدە ئۆمرىن سۈبىنى - شام.

تەھلى دۇنيانىڭ نىمچە ئاداتى بار،
سۈزەن ② دۇنياغە مەشغولاتى بار.

ئىيتايىم ئول پىرى زەننىڭ دەستىدىن،
تا خالاس تابقايسەن ئانىڭ بەندىدىن.

يوق دۇرۇر ئانىڭدە ھىچ شەرمۇ ھايا،
زاھىرى رەئنايۇ ھەم گۈلگۈن قابا ③.

بىۋاپا مەككارۇ ھەم ئەييارىدۇر،
نازۇ ئىستەغنا ④ سى ھەم بىسىاردۇر.

① بەغزۇ — ئاداۋەت، يامان كۆرۈش.

② سۈزەن — كۆيۈش.

③ گۈلگۈن قابا — گۈللۈك تون كىيگەن.

④ ئىستەغنا — ھاجەتسىزلىك.

سېپىرى بىرلە جادۇغە ئۇستادىدۇر،
غەمزەسى جويىندەغە دىلشادىدۇر.

قۇل قىلىبدۇر بارچەنى ئەنەسۇن بىلەن،
پەرۋەرنىش ئەيلەبدۇر ھەم ئەنەيۇن بىلەن.

زاھىرىدە قەندىدېك گونتارى ① بار،
باتىنىدە تىغ زەھەر ئالودى بار.

ئەۋۋەلى ھەر كۈن ئاخا شېكەر بىرۇر،
ئاخىرى بىر كۈن ئاخا زەھەر بىرۇر.

ئەۋۋەل ئول ھەر كىمگە بەرگەي سىمۇ زەر،
ئاخىرى بىر كۈن ئاخا بەرگەي زەھەر.

رام ئېتەر ئول كەسنى ئول مۇردارىغە،
ئاخىرى بىر كۈن چىقارغاي دارىغە.

يوق دۇرۇر ئول پىرە زەندېك ھىلىگەر،
يۈز تۈمەن مىڭ ئەرگە ھەر سائەت تېگەر.

ئۆتتى ئۆمرۈڭ تۈن - كۈن ئانىڭ قەستىدە،
ئول ھەمىشە ئەقلى جانىڭ قەستىدە.

① گونتارى — سۆزلىرى.

دائىم ئول ئادەم بىلەن سەۋدا قىلىۋر،
ئەتلۇ - ھۇشمىنى تېلىپ رەسۋا قىلىۋر.

پىرىزەن دامىدە بۇ ئالەم يۈزى،
چىقىماس ئول ھىچۋاقتىدە ئادەمدىن ئۆزى.

ئۆلۈمگە كۈنچە ھىچكىم بولماس خالاس،
ئانلاغىل بۇ پەندىنى ئەي ئامۇ خاس.

ھەقىقەت ئول پىرىزەن ئۆمرىڭ ئالۇر،
جەمى ئەسباب ئىماراتىڭ قالۇر.

ئەي ئوغۇل ئول پىرىزەن كۆڭلىڭدە دۇر،
قىلدۇرۇر دائىم ساخا قىتۇ قۇجۇر.

تېز ئول مەككەرىنى ئۆيدىن چىقار،
ئول زامان زەنگار كۆڭلىڭدىن چىقار.

ئەي بىرادەر ئۆزگەيسەن ئاندىن ئۈمىد،
بولغاي ئول ۋەقت شەم ئىمانىڭ پەدىد.

ئۆزسەلەر ھەر كىم ئۈمىد قانى بولۇر،
ئول زامان ئەيسانى روھانى بولۇر.

خالى قىلغان ئۆزىنى ئۆلتۈرمەك دۇرۇر،
نەۋسىنى ئىمانغە كۆندۈرمەك دۇرۇر.

كىم چىقارماس كۆڭلىدىن نەمرۇدىنى،
ئىككى ئالەم كۆرمەس ئول مەئبۇدىنى.

ھەر كىشىكىم بولمەسە ئاندىن خالاس،
بولمەغەي ئول تەئجىرى دەرگاھىدە خاس.

نېچە كىم بولساڭ ئىگەر سەن روسيا،
قىل ئېتىنىڭ خاكى پايىن تۇتيا.

تابتى جىسىمىڭ تەربىيەت بۇ خاكىدىن،
بەھرى ئالماق ئەقلىۇ پەم، ئىدراكىدىن.

ئەي ئوغۇل جىسىمىڭنى قىلدىڭ پەرۋەرىش،
قىلمادىڭ رەھبەر تەلەب ھىچ يازۇ قىش.

ئۆتتى ئۆمرۈڭ بەھۋدە سەۋدا قىلىپ،
بەندەئى ھەقىمەن دىبان ئەۋغا قىلىپ.

ئەي ئوغۇل بىرنەچچە پەند ئېيتاي ساڭا،
خالى قىل كۆڭۈلنى پەندىدىن ئال ئاڭا.

غانملا ئۆمىر ئۆتتى دائىم بى خەبەر،
ھەلقىڭنى پاك ئەيلەگىل شامۇ سەھەر.

مەن نېچۈك ئەيلەي كۆڭۈلنى شادلار،
قايسى بىر غەمدىن قىلاي فەزىادلار.

بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ.

1811-1812-يىلى ئىككى قېتىم ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ.

مەلۇماتى خاراھاتى

ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ.

قەشقەر ئۇيغۇر تەشۋىقاتى نەشر قىلدى

ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ.

قەشقەر ئۇيغۇر تەشۋىقاتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى

نومۇرى: 1092 X 787 M 1/52، باسما تاۋىقى: 8.25، قىستۇرما ۋاران: 2

1811-1812-يىلى ئىككى قېتىم ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ كىتابنىڭ مۇھىم مەزمۇنىنى ئىزاھ قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈشكە مۇھىم رول ئوينايدۇ.

1980-يىلى 18-ئاي 31-كۈنى بېسىلدى

نومۇرى: 11200 — 1

كىتاپ نومۇرى: 61-10264-1 باھاسى: 0.64 يۈەن

بۇ كىتاپقا 17 - 18 - ئەسىردە ئۆتكەن نۆيۈن-غۇر خەلقىنىڭ مەشھۇر شائىرى
خاراياتنىڭ ئىلمى - مەرىپەت، ئادالەت ۋە ۋەتەنپەرۋەرلىكىنى مەدھىيەلەپ
زۇلۇم-ئوقۇبەت، تەقىزلىك، ئاچكۆزلۈك، ئالداپچىلىق ... لى پاش قىلمىپ باز
مان شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى.

بۇ كىتاپ تاشكەنت ياكىلوق مەتبەئىسىدە بېسىلغان (ۋاقتى ئېنىق ئەمەس)
«سەئىدى خاراياتى» ناملىق كىتاپقا ئاساسەن تاللاپ نەشرگە تەييارلاندى.

本书选入了17—18世纪著名维吾尔族诗人哈拉巴提
部分诗词。这些诗词松扬进步和正义，主张爱国，痛
露黑暗及压迫，鞭打不平等与欺诈。

此版以塔什干牙克洛夫版本（日期不明）为依据。

哈拉巴提诗集（维文）

（古籍）

穆哈穆德·阿布都拉·哈拉巴提著

整理者：艾孜则·沙比提

责任编辑：托呼提·阿布汗

喀什维吾尔文出版社出版

新疆新华书店发行

喀什维吾尔文出版社印刷厂印刷

787×1092毫米 32开本 8.25 印张 2 插页

1985年10月第1版 1986年8月第1次印刷

印数：1—11200

统一书号：M10264—61 定价：0.64 元

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: جۈمە ئابدۇللا

نومۇرى: 61-10264

باھاسى: 0-64 يۈ

2